

Merisaappaan koulu ja asuntola

ARK—BYROO

Arkkitehtitoimisto Ark—byroo oy

Työpajankatu 10 A 49, 7. kerros
00580 Helsinki

info@arkbyroo.fi

www.arkbyroo.fi

+358 50 574 8710

Tilaaaja:

Espoon kaupunki, Tilapalvelut-liikelaitos

Tilaaajan edustaja:

Juha Iivanainen, Tilapalvelut-liikelaitos,
hankekehityspäällikkö

Työryhmä:

Hanna Jaakonmäki, arkkitehti, projektin johtaja
Liisa Rynänen, arkkitehti, tutkija

Nimeke: Merisaappaan koulu ja asuntola.
Rakennushistoriaselvitys.

Julkaisija: Ark—byroo oy

Julkaisupaikka: Helsinki

Julkaisuajankohta: 16.8.2024

1. painos

Avustajat:

Joachim Daetz, valokuvaaja

ISBN:

978-952-7520-97-0 (pdf)

978-952-7520-96-3 (nide)

Etukannen kuva: Ark-byroo 2024

Painopaikka: Helsinki

Sisällys

1. JOHDANTO	5
1.1 Kohde	5
1.2 Tehtävä	7
1.3 Perustiedot	8
2. ALUEEN KEHITYS JA 1980-LUVUN KOULURAKENTAMINEN	10
2.1 Lähialueen kehitys ja lastenkoti ja koulu sen osana	10
2.2 1980-luvun koulurakentaminen ja lastenkodit	15
3. UUDISRAKENNUS	20
3.1 Päätöksenteko ja rakennuttaminen	20
3.2 Arkkitehdit Kirsti Nordin ja Egil Nordin	21
3.3 Suunnitteluratkaisu	24
4. MYÖHEMMÄT VAIHEET	34
4.1 Muutokset toiminnassa ja rakennuksissa	34
4.2 Muutoskaaviot	35
5. NYKYTILA	39
5.1 Sisätilat	39
5.2 Julkisivut	61
5.3 Pihapiiri ja kaupunkikuva	68
6. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	70
LÄHTEET	72
RAKENNUSLUVAT	74

Asiasanat:

1980-luku, arkkitehtuuri, Arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordin, Egil Nordin, Espoo, Espoonlahti, Kirsi Nordin, koulukodit, koulurakennukset, lastenkodit, rakennushistoria, regionalismi

1. Johdanto

1.1 Kohde

Espoossa Espoonlahden kaupunginosassa sijaitseva Merisaappaan koulun, asuntolan ja paritalon muodostama rakennuskokonaisuus on valmistunut vuonna 1986. Alun perin Espoonlahden lastenkotina tunnettu kokonaisuus ja sen yhteydessä toimiva Merisaappaan erityiskoulu suunniteltiin psyykkisesti ja sosiaalisesti tukea tarvitsevien 7–17-vuotiaiden lasten hoito- ja kuntoutuskodiksi. Toiminta oli eräänlainen koulukotien ja lastenkotien välimuoto. Rakennuksista käytetään tässä rakennushistoriaselvityksessä pääasiassa nimityksiä Merisaappaan koulu, asuntola ja paritalo. Historiallisessa yhteydessä kokonaisuutta nimitetään Espoonlahden lastenkodiksi ja sen yhteydessä toimivaa koulurakennusta Merisaappaan erityiskouluksi.

Lastenkoti suunniteltiin Kivenlahden lähiön ja vanhan Laurinlahden pientaloalueen rajalle. Viereiselle tontille oli valmistunut muutamaa vuotta aikaisemmin Laurinlahden koulu. Rakennuskokonaisuuden suunnittelusta vastasi arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordin, ja kohteesta vastaavana arkkitehtina toimi Kirsti Nordin. Tiilijulkisivuiset ja pulpettikattoiset rakennukset muodostavat lähiympäristöön tontin eri puolilta yhdistyvän, mutta selkeästi rajatun oman pihapiirinsä. Koulu on atriumtyyppinen rakennus, jonka suorakulmaiset rakennusmassat rajaavat rakennuksen keskelle neliskulmaisen sisäpihan. Lastenkodin asuntolarakennus on pitkänomainen puolikerrosratkaisun perustuva kokonaisuus, joka muodostuu kahdesta peilikuvana toteutetusta osastosta. Alun perin henkilökunnan asunnoiksi suunniteltu paritalo koostuu kahdesta asunnosta omine sisäänkäynteineen ja pihoineen. Kokonaisuuteen kuuluu lisäksi tontin pohjoispuolella koulurakennuksen tuntumassa sijaitseva varastorakennus ja pysäköintialue.

↑ Merisaappaan koulurakennuksen pääsisäänkäynti koulun sisäpihalta kuvattuna toukokuussa 2024.

Merisaappaan koulu muodostaa viereisen Laurinlahden koulun kanssa alueellisen koulukeskittymän ympäröivien kerros- ja pientaloalueiden välille. Koulujen lähiympäristö koostuu pääosin 1970–1980-luvuilla rakentuneista metsäisistä lähiökerrostalokortteleista ja etelänpuoleisesta pientaloalueesta. Espoonlahden keskus ostoskeskuksineen ja metroasemineen sijaitsee noin puolen kilometrin päässä kouluista. Koulujen vieressä sijaitsee niiden yhteiskäytössä ollut urheilukenttä. Viereisessä kerrostalokorttelissa toimii myös päiväkotia ja alueen asukastila. Lähellä sijaitsee myös Espoonlahden toinen peruskoulu, Mainingin koulu, sekä Kivenlahden jalkapallokenttä.

Rakennukset ovat säilyneet pitkälti alkuperäisessä asussaan. Merisaappaan erityiskoulun toiminta lakkautettiin vuonna 2019, jonka jälkeen koulurakennus oli Laurinlahden koulun käytössä vuoteen 2023 saakka, jolloin koulu muutti väistötiloihin. Merisaappaan koulurakennus on ollut siitä lähtien tyhjiä. Lastenkodin asuntolarakennus on edelleen käytössä. Nykyinen toimija on yksin maahan saapuneille maahanmuuttajalapsille suunnattu Merisaappaan perheryhmäkoti. Alun perin henkilökunnan asunnoksi suunniteltu paritalo palvelee nykyisin kokoontumis- ja toimistotiloina.

- 1 Laurinlahden koulu
- 2 Merisaappaan koulu ja asuntola
- 3 Saapasaukion päiväkoti
- 4 Kipparin päiväkoti
- 5 Ankkurikenttä (urheilukenttä)

↑ Merisaappaan rakennuskokonaisuus on merkitty oranssilla katkoviivalla vuoden 2023 ilmakuvaan.
Kaavion pohjana oleva kartta: © Espoon kaupunki.

1.2 Tehtävä

Merisaappaan erityiskoulun, asuntolan ja rakennuskokonaisuuteen kuuluvan paritalon rakennushistoriaselvitys laaditaan alueen kaavoitustyön ja kaupungin päätöksenteon tueksi. Selvitys painottuu ajallisesti rakennusten rakentamisajankohtaan ja sen jälkeiseen aikaan. Tätä selvitystä tehtäessä rakennusten mahdollisesta peruskorjauksesta tai tontin uudisrakentamisesta on meneillään tarvesuunnittelu, jonka osana pohditaan myös viereisen Laurinlahden koulun jatkoa. Selvyyden vuoksi selvityksessä käytetään Merisaappaan erityiskoulusta ja siihen liittyvistä asuntola- ja asuntorakennuksista pääsääntöisesti lyhyesti nimitystä Merisaappaan koulu ja asuntola. Alkuperäistä nimitystä Espoonlahden lastenkoti käytetään rakennuksen historiaa kuvaavien kappaleen yhteydessä.

Tässä rakennushistoriaselvityksessä on tutkittu rakennuksen historiaa ja säilyneisyyttä sekä dokumentoitu rakennuksen nykytilanne. Ympäröivän alueen kehittymistä 1900-luvulla on käsitelty pääpiirteissään. Työhön on sisältynyt arkisto- ja kirjallisuustutkimusta, kenttätöitä ja eri lähteistä peräisin olevan tiedon yhdistämistä ja analysointia. Merkittävin arkistolähde oli Espoon rakennusvalvonnan arkisto, josta saatiin pää- ja muutosvaiheiden piirustukset. Espoon kaupunginarkisto oli keskeisin lähde kohteen rakentamiseen liittyvän päätöksenteon ja rakentamisen osalta. Rakennuskokonaisuus esiteltiin Arkkitehti-lehdessä vuonna 1987. Lähteenä käytettiin myös koulun lähihistorian osalta lehtiartikkeleita ja kaupungin tiedotteita. Tutkituista Espoon kaupunginarkiston kuva-arkistoista ei löytynyt koulun toiminnan aikaisia valokuvia.

Erityiskiitos arkkitehti Kirsti Nordinille, joka kertoi omin sanoin Espoonlahden lastenkodin ja muiden kohteidensa suunnittelutyöstä ja uransa vaiheista. Nordinilta saatiin lähtötiedoksi myös työluettelo tärkeimmistä töistä sekä portfolio kootuista projekteista. Portfolion piirustuksia ja valokuvia on käytetty kuvituksena suunnittelijoita esittelevässä luvussa.

Rakennuksessa on suoritettu katselmus toukokuussa 2024. Tilojen inventointi on esitetty tilatyypikohtaisesti. Rakennus, piha-alueet ja lähiympäristö on myös dokumentoitu valokuvamallalla. Valokuvauspaikat on merkitty kaavioihin.

Selvityksen ensimmäisessä johdantoluvussa esitellään kohde, tehtävän kuvaus ja rakennuksen perustiedot. Toinen luku kertoo lähiympäristön kehitystä sekä Merisaappaan koulun rakennuskokonaisuutta sen osana. Lisäksi luvussa käsitellään 1980-luvun koulu- ja lastenkotirakentamista yleisesti ja valittujen verrokki-kohteiden kautta. Kolmannessa luvussa taustoitetaan Merisaappaan koulun ja lastenkodin rakentamiseen liittyvää

↑ Merisaappaan koulu ja asuntola sijaitsee Espoossa Laurinlahden kaupunginosassa. Kohde on merkitty oranssilla katkoviivalla vuoden 2023 ilmakuvaan. Kaavion pohjana oleva kartta: © Espoon kaupunki.

päätöksentekoa ja esitellään rakennuksen suunnittelija sekä alkuperäinen suunnitteluratkaisu. Neljännessä luvussa eritellään rakennuksen muutosvaiheet. Muutokset on koottu julkisivujen ja kerrospohjien muutoskaavioihin. Viidennessä luvussa on dokumentoitu tilojen, julkisivujen ja lähiympäristön nykytila inventoinnin ja valokuvien avulla. Kuudennessa luvussa on esitetty selvityksen yhteenveto ja johtopäätökset. Selvitystyössä käytetyt arkisto- ja kirjallisuuslähteet on merkitty tekstiin alaviitteillä ja lähdeluettelo on koottu työn loppuun. Liitteenä on lista rakennusta koskevista hyväksytyistä rakennusluvista.

1.3 Perustiedot

Merisaappaan koulu ja asuntola / Espoonlahden lastenkoti

Valmistunut: 1986 (koulu, asuntola, paritalo ja piharakennus)

Rakennuttaja: Espoon kaupunki

Arkkitehti: Arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordin

Osoite: Merisaapas 6, 02320 Espoo

Kiinteistötunnus: 49-34-126-2

Kaupunginosa: 34 Espoonlahti

Kortteli: 34126

Tontti: 2

LAAJUUSTIETOJA¹

Kerrosala: koulu 937 kem², asuntola 584 kem², paritalo 140 kem², kylmä varasto 33 kem²

Kerrosala yhteensä: 1684 m²

Tontin ala: 6969 m²

Kerroksia: 2 (koulu ja asuntola), 1 (paritalo)

KÄYTTÖHISTORIA

Koulurakennus

1986–2019 Merisaappaan erityiskoulu

2019–2023 Laurinlahden koulun käytössä

Asuntola

1986 alkaen Espoonlahden lastenkodin asuntola
nyk. Merisaappaan perheryhmäkoti

Paritalo

1986–viim. 1992 lastenkodin henkilökunnan asuinrakennus²

Viimeistään 1992 alkaen lastenkodin kokoontumis- ja tapaamis-tila (suurempi asunto)³

1990–2010-luvulta alkaen toimisto (pienempi asunto)

OMISTUS

1986 alkaen Espoon kaupunki

↑ Ote voimassaolevasta asemakaavasta 34126. Tontin raja on merkitty kuvaan oranssilla katkoviivalla.
© Espoon kaupunki.

¹ Rakennusten laajuustiedot rakennusluvan 1540-C-85 asemapiirustuksen mukaan. Tontin ala Espoon kaupungin karttapalvelusta.

² Salo & Tirronen 1992, 46.

³ Salo & Tirronen 1992, 46.

ASEMAKAAVAHISTORIA

Tontti kuuluu voimassa olevassa Laurinlahti pohjoisen asemakaavassa 3135 opetus- ja sosiaalista toimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen, joka on varattu kaupungin käyttöön (YOSk).⁴ Asemakaavan mukaan alueelle saa rakentaa lisäksi enintään kaksi asuntoa kiinteistön hoidon kannalta välttämätöntä henkilökuntaa varten.⁵

Laurinlahti pohjoisen ensimmäinen asemakaava kortteleille 34123–34135 vahvistettiin 13.9.1974.⁶ Asemakaavan muutos 2650 hyväksyttiin 14.6.1978. Muutos koski asemakaavassa määritellyjä etäisyysvaatimuksia erityisesti pientalotonteilla.⁷ Nykyisin voimassa oleva asemakaavan muutos 3135 (8.5.1980) hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 10.9.1980. Kaavamuutos koski Laurinlahden koulun korttelia 34125 ja osaa viereisestä Merisaappaan koulun korttelista 34126.⁸

ESPOON KOULUJEN SEKTORI-INVENTOINNIN (2017) ARVOTUS

Merisaappaan koulu- ja asuntolakokonaisuuden rakennuksia ei ole suojeltu. Ark-byroon laatimassa Espoon koulujen sektori-inventoinnissa (2017) koulut on luokiteltu kolmeen arvotusluokkaan 1–3 siten, että 1 on ylin ja 3 alin. Luokitusta on täsmennetty kirjainlyhenteillä, joiden avulla on kerrottu, mitkä piirteet kyseisessä kohteessa ovat pääasiallinen luokittelun peruste. Kirjainlyhenteet kuvaavat arkkitehtonista laatua (A), kaupunkikuvallista tai maisemallista merkitystä (K), historiallista arvoa (H) ja säilyneisyyttä (S).

Merisaappaan koulu on luokiteltu keskimmäiseen arvotusluokkaan tunnuksella 2-SH, jossa kohteen olennaisten arvojen on arvioitu olevan erityisesti säilyneisyydessä ja historiallisissa arvoissa. Sektori-inventoinnissa kohdekohtaisesti annetun kirjallisen kuvauksen mukaan Merisaappaan rakennuskokonaisuus ”edustaa aikansa hyvää julkista arkirakentamista ja siinä on laadukkaita ja omaperäisiäkin piirteitä. Rakennusmassat muodostavat harkittuja ulkotiloja, joista merkittävin on koulun suojaisa sisäpiha. Sisätilat ovat korostetun pienimittakaavaiset ja kotoiset. Koulurakennus on säilynyt alkuperäisessä asussaan. Koululla on erityinen symboliarvo koulukodin oppilaille. Kokonaisuuteen kuuluvat opettaja-asuntola ja oppilasasuntola. Koulu muodostaa vieressä olevan Laurinlahden koulun kanssa pienen koulukeskittymän.”⁹

4 Voimassa oleva asemakaava. Kaavatunnus 049 411804. Espoon karttapalvelu.

5 Kaavamääräys kaavaan Laurinlahti pohjoinen 3135. Espoon karttapalvelu.

6 Asemakaavaselostus AK 34:9. Espoon kaupunkimittaus.

7 Asemakaavamuutoksen selostus kaavaan Laurinlahti pohjoinen 2650. Espoon karttapalvelu.

8 Espoon karttapalvelu.

9 Ark-byroo 2017, 80.

2. Alueen kehitys ja 1980-luvun koulurakentaminen

2.1 Lähialueen kehitys ja lastenkoti ja koulu sen osana

Espoonlahden alue 1900-luvun alkupuolella

Espoonlahden kaupunginosa Espoon lounaisosassa jakautuu Kivenlahden, Laurinlahden ja Espoonlahden keskuksen alueisiin. Espoonlahti rajautuu lännessä saman nimiseen merenlahteen, joka rajaa Espoon ja Kirkkonummen kuntia. Alue oli pitkään metsä- ja peltovaltaista maaseutua. Lahden rantaan rakennettiin vuonna 1905 Larsvikin huvila, joka sai nimensä oletettavasti alueella aiemmin sijainneesta Larsvikin torpasta.¹⁰ Huvilan maista lohkoille tonteille rakentui vuodesta 1938 alkaen pääosin kesäaikaan asuttu huvila-alue. Huvilayhdyskunnan nimi Larsviks Samhälle suomennettiin myöhemmin Laurinlahden yhdyskunnaksi. Ympärivuotinen asuminen alkoi korvata alueen kesäasutusta 1950-luvulta alkaen.¹¹ Aluetta lännessä rajaava lahti toimi vuosina 1944–1956 Neuvostoliiton hallinnassa olleen Porkkalan sotilastukikohdan itäisenä rajana.¹²

Alueen väkiluku kasvoi voimakkaasti sotien jälkeisenä aikana. Espoon maalaiskunnasta tuli kauppa-alue vuonna 1963.¹³ Sen myötä alkoi myös alueiden asemakaavoittaminen, joka siirtyi vähitellen maanomistajilta kauppalan vastuulle. Ensimmäisenä valmistui Toppelundin asemakaava vuonna 1965. Myös Espoon yleiskaavan valmistelu alkoi vuonna 1961, ja yleiskaavaluonnos valmistui 1968. Kaava sai lainvoiman vasta myöhemmin pitkällisen prosessin jälkeen, alustavasti vuonna 1984. Yleiskaavassa määriteltiin alueelliset pääväylät, minkä myötä myös Helsingistä Espoon kautta

↓ Espoonlahden ympäristö oli maaseutumaista ennen lähiöiden rakentamista. Espoonlahden lastenkodin ja viereisen Laurinlahden koulun tuleva rakennuspaikka on merkitty katkoviivalla. Kuvan yläosassa näkyy keskellä 1956 rakennettu Märtenbron koulu (purettu 2016). Vuoden 1961 ilmakuva. Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna.

¹⁰ Suviranta 2008a.

¹¹ Nordberg 1998, 6–7.

¹² Brusin 1998, 21–23.

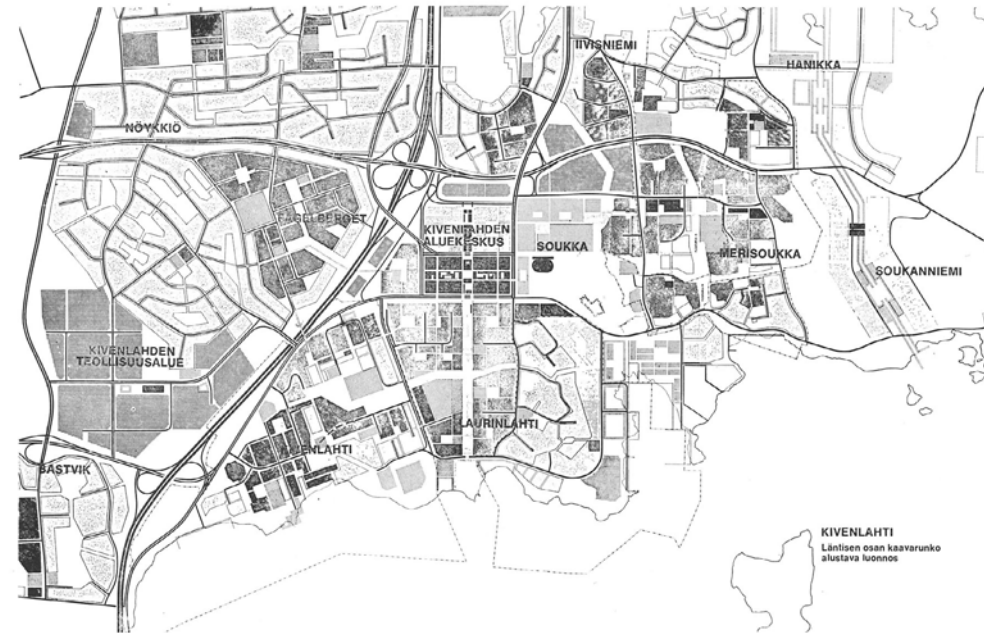
¹³ Luoto 2004, 16–17, 8.

länteen johtanut Jorvaksentie, nykyinen Länsiväylä Espoonlahden pohjoispuolella, rakennettiin moottoritieksi.¹⁴ 1960-luvulta lähtien Espoota kehitettiin aluerakentamissopimuksilla, joissa rakennusliikkeet hoitivat kokonaisten alueiden suunnittelun ja rakentamisen. Espoossa aluerakentaminen kohdistui usein entisille suurtilojen ja kartanoiden maille.¹⁵ Espoo sai kaupunkistatuksen vuonna 1972.¹⁶

Lounaisrannikon aluerakentaminen

Nykyisen Espoonlahden kaupunginosan alue sisältyi Lounaisrannikoksi nimetyn alueen aluerakentamissopimukseen, joka solmittiin toukokuussa 1966 Espoon kauppalan ja rakennuttajien Asuntosäätiön, Saton ja Polarin kesken. Aluerakentamissopimus oli Espoon laajin ja lisäksi aikanaan koko Suomen suurin asuntorakennusoikeuskohde lähes miljoonalla kerrosneliömetrillä.¹⁷ Sopimuspakettiin kuului Lounaisrannikon alueiden I ja II lisäksi Iivisniemi, Karakallio I ja II, Westend ja Matinkylä. Lounaisrannikon yleissuunnitelmaa luonnosteli alkuvaiheessa arkkitehti Alvar Aalto.¹⁸

Alueista ensimmäisinä rakentuivat Iivisniemen ja Soukan lähiöt 1970-luvun alussa.¹⁹ Nykyisen Espoonlahden kaupunginosan alueella ensimmäiset asemakaavat laadittiin 1960-luvulla.²⁰ Osa-alueista ensimmäisenä valmistui Kivenlahti. Sen etelänpuoleiselle Laurinlahden alueelle laadittiin 1970-luvulla kolme erillistä kaavaa pohjoiselle, eteläiselle ja koilliselle osalle.²¹ Vuonna 1972 valmistuneen Laurinlahden (kaavanumero 411600) ja vuonna 1974 valmistuneen Laurinlahti pohjoisen (411800) asemakaavat laati Kalevi Karlsson ja vuonna 1977 valmistuneen Laurinlahti

↑ Lounaisrannikon / Kivenlahden kaavarunkoluonnos esiteltiin Arkkitehti-lehdessä vuonna 1971. Suunnitelmassa nykyisen Espoonlahden keskuksen alue on nimetty Kivenlahden aluekeskukseksi. Keskuksen tiiviisti rakennettu alue jatkui luonnoksessa Laurinlahden alueen poikki lahdelle saakka. Kuva Arkkitehti-lehti 8/1971.

14 Maisala 2008, 63, 66–67, 73, 77, 94.

15 Luoto 2004, 16–17, 85, 130

16 Maisala 2008, 89.

17 Luoto 2004, 130–133, 149, 151.

18 Maisala 2008, 67, 76.

19 Luoto 2004, 149–150.

20 Maisala 2008, 396.

21 Asemakaavamuutoksen selostus 2650, 1977. Espoon kaupunkisuunnitteluvirasto. Espoon kaupungin karttapalvelu.

koillisen (410400) asemakaavan Bror Söderman.²² Espoonlahden keskuksen alueen ensimmäiset asemakaavat vahvistettiin vuosina 1974, 1978 ja 1979.²³ Espoonlahden kaupunginosan virallinen nimi otettiin käyttöön vuonna 1976.²⁴

Kivenlahden lähiön rakentuessa 1970-luvulla valmistui myös uuden kerrostaloalueen ja vanhan Laurinlahden huvila-alueen välinen uusi katu Espoonlahdenranta, joka alkuvaiheessa käsitti nykyisen kadun pohjoisosan.²⁵ Kadun varrelle, vanhan Laurinlahdesta Soukkaan johtaneen tielinjan risteykseen, kaavoitettiin tontti koululle sekä sen eteläpuolelle toinen opetus- ja sosiaalitoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue ja palloilukenttä. Kyseisen Merisaappaaksi kutsutun alueen nimi juontaa tiettävästi juurensa maantien mutkassa olleesta pehmeästä maa-aineksesta.²⁶ Kapea Ankkuripuisto rajasi koulutontteja eteläpuoleisesta Laurinlahden huvila-alueesta, joka alkoi muuntua tiiviiksi pientalo- ja rivitaloalueeksi 1970-luvulla.

1970-luvun kaavoituksen yleisperiaatteena oli, että vanhojen pientaloalueiden paikalle kaavoitettiin uusia rivi- ja kerrostaloalueita.²⁷ Myös Laurinlahden kaavarungon luonnoksessa osa vanhasta pientaloalueesta oli esitetty kaavoitettavaksi osaksi lahdelle saakka ulottuvaa Espoonlahden keskuksen aluetta.²⁸ Lopullisessa asemakaavassa pientaloalueen pohjoisosa säilyi kuitenkin laajemmalla alueella, ja sen pohjoispuolelle rakentamattomalle alueelle kaavoitettiin kerrostaloalue.²⁹

Espoonlahden keskuksen alueelle ensimmäiset kerrostalokorttelit valmistuivat 1970-luvun lopussa.³⁰ Laurinlahden koulu valmistui niiden viereen Laurinlahden pohjoisosan kaava-alueelle vuonna 1983. Espoonlahdenranta-kadulta lahden rantaan ulottuva alue oli koulun valmistuessa edelleen pääosin rakentamaton. Eteläpuoleisen pientaloalueen asutus oli alkanut laajentua pohjoiseen.³¹ Koulun länsipuolen kerrostalokorttelit rakentuivat 1980- ja 1990-luvun vaihteessa.³² Koulun kaakkoispuolelle rakennettiin koulun urheilukenttä, Ankkurikenttä. Laurinlahden päiväkotia valmistui koulun lähistölle Espoonlahdenrannan ja Kourakujan tienristeykseen 1980-luvulla.³³ Vuonna 1986 koulun eteläpuolelle rakennettiin Espoonlahden lastenkodin ja Merisaappaan erityiskoulun rakennuskokonaisuus, jonka suunnitteli Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordin. Saapasaukion päiväkotia aloitti toimintansa koulurakennusten länsipuolella asuinkerrostalon kivijalassa vuonna 1992.³⁴

Läheisen Espoonlahden keskuksen palvelukeskittymän rakentaminen jatkui vielä 1980- ja 1990-lukujen aikana pääosin aiemmin rakentamattomalle alueelle.³⁵ Asuinlähiöiden välisille alueille rakentui muun muassa useampia kouluja, liikuntarakennuksia, terveysasema ja kaksi kauppakeskusta.

↑ Ote Laurinlahden pohjoisosan ensimmäisestä asemakaavasta vuodelta 1974. Kaava koski kortteleita 34123-34135. Espoon kaupunkimittaus. Piirustukseen on merkitty Merisaappaan koulun tontti.

22 Maisala 2008, 396.

23 Asemakaavojen hyväksymispäivämäärät Espoon karttapalvelun mukaan.

24 Suviranta 2008b.

25 Historialliset ilmakuvat vuosilta 1976. Espoon kaupungin karttapalvelu.

26 Saloranta 2014.

27 Maisala 2008, 98.

28 Arkkitehti-lehti 8/1971,

29 Asemakaava 441800. Espoon kaupunkimittaus.

30 Rakennusten rakentumisvuosi Espoon karttapalvelun mukaan.

31 Historialliset ilmakuvat vuosilta 1983 ja 1996. MML. Paikkatietoikkuna.

32 Rakennusten rakentumisvuosi Espoon karttapalvelun mukaan.

33 Viljakainen 1998, 18.

34 Saapasaukion päiväkotia. Espoon kaupungin verkkosivu.

35 Historialliset ilmakuvat vuosilta 1983 ja 1996. MML. Paikkatietoikkuna.

Espoonlahti nykyään

Espoonlahden keskuksen aluetta on kehitetty voimakkaasti 2000-luvulla, ja muun muassa kerrostaloja on purettu ja korvattu uusilla korkeammilla rakennuksilla. Ostoskeskus Lippulaiva valmistui vuonna 2022 aiemman, 1990-luvun alussa rakennetun ostoskeskuksen paikalle. Myös Espoonlahden metroasema avattiin joulukuussa 2022 osana Länsimetro-hanketta, jolla pääkaupunkiseudun metrolinjaa jatkettiin länteen.³⁶ Laurinlahden ja Merisaappaan koulujen lähiympäristössä rakennuskanta vastaa pääasiassa 1990-luvun lopun tilannetta. Etelänpuoleista pientaloaluetta on täydennysrakennettu jonkin verran 2000-luvun puolella. Vuonna 2022 Laurinlahden alueen väestömäärä oli 3939 henkeä.³⁷

Merisaappaan erityiskouluyksikön toiminta lakkautettiin vuonna 2019, ja koulurakennuksen tilat luovutettiin viereiselle Laurinlahden koululle.³⁸ Laurinlahden koulun toiminta siirtyi kuitenkin syksyllä 2023 väistötiloihin Rehtorintien koulurakennukseen rakennuksessa koettujen sisäilmaongelmien vuoksi.³⁹ Laurinlahden ja Merisaappaan koulurakennukset jäivät tällöin tyhjiilleen.

Rehtorintien (rak. 1979) koulurakennuksen lisäksi muut Espoonlahden kaupunginosassa nykyisin toimivat koulut ovat Mainingin (1974) ja Meritorin (1987) koulut Kivenlahden alueella, sekä Espoonlahden keskuksen itäosassa Koulumäen alueella sijaitsevat Espoonlahden lukio (1975) ja Koulumäen koulu (1988). Ruotsinkielinen yläkoulu Storängens skola (1994) sijaitsee Laurinlahden asuinalueen koillispuolella, ja erillinen alakoulu- ja päiväkotirakennus (2012) Koulumäen pohjoispuolella.

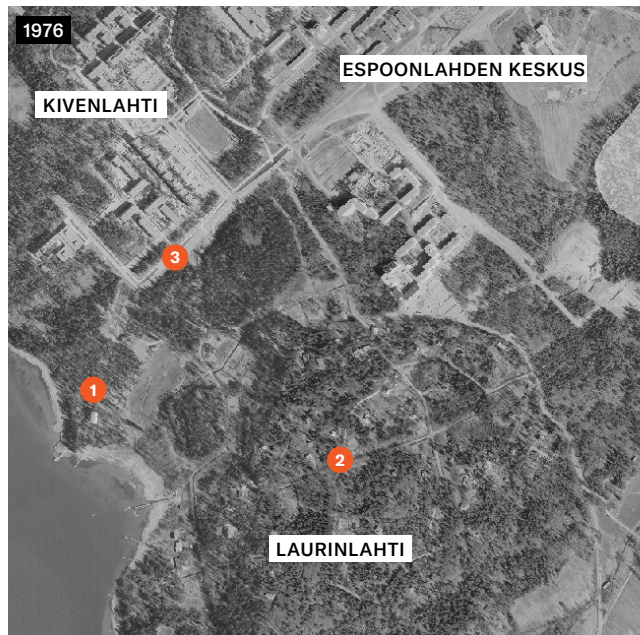
↑ Espoonlahden Lippulaivan rakennustyömaa valokuvattuna vuonna 1991. Eero Laamanen, KAMU.

³⁶ Espoonlahti. Länsimetron verkkosivu.

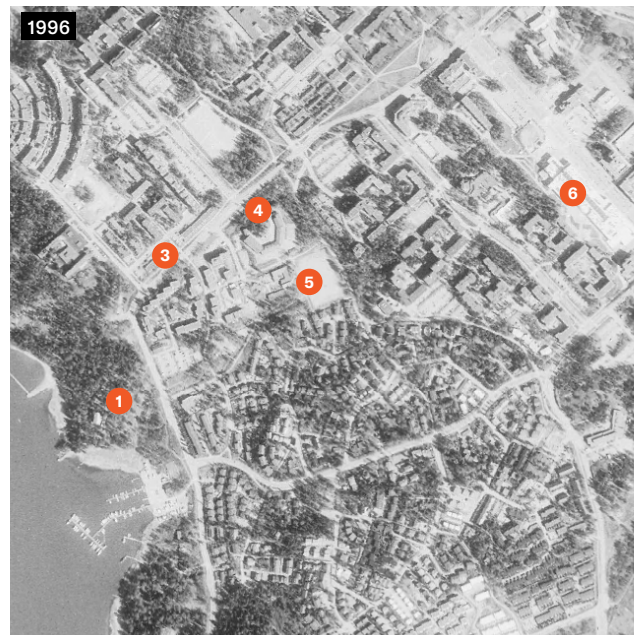
³⁷ Espoon väestö osa-alueittain 31.12.2022. Espoon kaupunki.

³⁸ Aalto 2019.

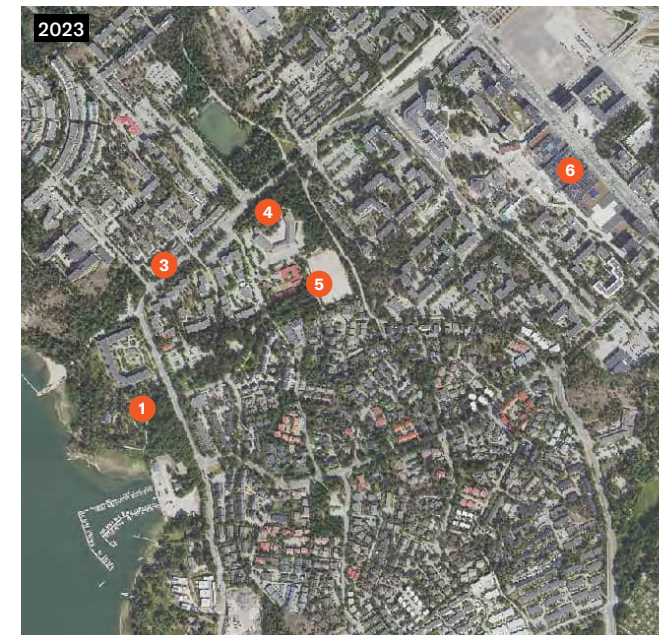
³⁹ Riihola 2023.

Ilmakuva 1976. (c) Espoon kaupunki.

Ilmakuva 1996. (c) Topografilaitos.

Ilmakuva 2023. (c) Espoon kaupunki.

- 1 Villa Larsvik (n. 1905)
- 2 Laurinlahden yhdyskunnan alue (1938-)
- 3 Espoonlahdenranta-katu
- 4 Laurinlahden koulu (1983)
- 5 Espoonlahden lastenkoti / Merisaappaan koulu (1986)
- 6 Ostoskeskus Lippulaiva (1993/2022) ja Espoonlahden metroasema (2022)

2.2 1980-luvun koulurakentaminen ja lastenkodit

1980-luvun kouluarkkitehtuuri

Espoonlahden lastenkodin ja Merisaappaan erityiskoulun rakentaminen ajoittui 1980-luvulle, jolloin Espoon väkiluku kasvoi voimakkaasti. Kouluja rakennettiin kaupunkiin vuosikymmenen aikana noin 20. Niiden koko määräytyi alueen asukasmäärän mukaan, ja suurempia kouluja rakennettiin kerrostaloalueille.⁴⁰

Koulujen rakentamiseen vaikutti myös 1970-luvun peruskoulu-uudistuksen myötä syntynyt tarve uudentilaisille koulurakennuksille. Luokkakoot pienenevät uusien opetusmenetelmien myötä.⁴¹ Luokkakoko toteutettiin joko kotiluokkina tai aineluokkajärjestelmänä, jossa eri oppiaineilla oli pysyvät tilansa.⁴² Uudet tilaohjelmavaatimukset toteutettiin osittain vanhoja kouluja kunnostamalla, mutta myös uusia kouluja rakennettiin useita.⁴³ Uudistus toteutettiin vaihteittain vuosina 1972–1977, ja pääkaupunkiseudulla toteutus aloitettiin viimeisenä vuonna 1977.⁴⁴ 1980-luvulla rakennetun ympäristön kehittymiseen vaikutti myös taloudellinen nousukausi, jonka aikana maahan rakennettiin useita julkisia rakennuksia, niiden joukossa kouluja ja päiväkoteja.⁴⁵

Monet Espoon 1980-luvun alun koulurakennuksista edustavat vielä 1970-luvulle ominaista rationaalista arkkitehtuuria, jossa julkisivusommittelua ja tilaohjelmaa määrittivät standardimitoitukset ja elementtitekniikan luoma modulaarisuus. Aikakauden koulujen tyypillisiä piirteitä olivat tiilipinta-

elementtijulkisivut, laatikkomainen hallirunko ja tehostevärien käyttö.⁴⁶ 1980-luvun alussa koulurakentamisen kustannukset olivat kasvaneet samalla kun niihin liittyvät määrärahat olivat pienentyneet, ja rakentamiskustannuksia pyrittiin hillitsemään tarkalla suunnittelunohjauksella.⁴⁷ Koulurakentamiseen ohjattuja valtionavustuksia säädeltiin vuoteen 1992 saakka Valtioneuvoston antamalla normaalihintapäätöksillä, joiden mukaan avustuksia ei myönnetty määritellyn normaalihintatason ylittäviin kustannuksiin.⁴⁸

Vastareaktionä edellisten vuosikymmenten rationaaliselle ja minimalistiselle modernismille arkkitehtuurissa yleistyi 1980-luvun kuluessa postmodernismiksi kutsuttu suuntaus, jolle oli leimallista polveileva massoittelu, leikkisyys, koristeellisuus sekä klassisesta arkkitehtuurista lainaava muotokieli. Rakennuksia elävöitettiin erilaisilla ulokkeilla, torni- ja erkkeriaiheilla, vinoilla linjoilla, erilaisilla ikkunamuodoilla ja pastelliväreillä. Julkisivuissa yleistyivät värilliset pesubetoni- tai kaakelilaattapinta-

toinen aikakauden arkkitehtuuriin vaikuttanut kansainvälinen suuntaus oli regionalismi, joka korosti paikan henkeä, perinteisiä materiaaleja ja työmenetelmiä. Erityisesti punatiili oli Suomessa regionalistien suosiossa. Suuntausta edustivat 1980-luvulla muun muassa arkkitehdit Reima ja Raili Pietilä sekä niin kutsuttu ”Oulun koulu”.⁵⁰ Oulun koulu oli Oulun arkkitehtiosastolla 1970-luvulla yleistynyt epävirallinen arkkitehtuuriliike, joka suosi paikkalähtöistä suunnittelua, rakennetun ympäristön inhimillistä mitta-

tyypillinen julkisivumateriaali kouluissa oli 1980-luvulla edelleen punatiili, jonka rinnalla julkisissa rakennuksissa alettiin jälleen käyttää myös puuta.⁵² Koulut olivat edellisten vuosikymmenten tapaan matalia.⁵³ 1980-luvulla koulujen ja päiväkotien suunnittelussa korostui myös lapsen mittakaavan huomioiminen rakennusten ja tilojen mitoituksessa.⁵⁴ Pääkaupunkiseudun 1980-luvun kouluille tyypillinen piirre oli rakennuspiirien sommittelu vinoihin kulmiin toisiinsa nähden.⁵⁵

40 Ark-byroo 2017, 9–10, 69.

41 Standerskjöld 2011, 74.

42 Makkonen 2004, 74.

43 Kähkönen 1974, 39.

44 Luoto 2004, 198–200.

45 Standerskjöld 2011, 114–116.

46 Ark-byroo 2017, 16–17, 84.

47 Suvitie 1983, 10.

48 Tapaninen, Museovirasto.

49 Standerskjöld 2011, 110, 126.

50 Standerskjöld 2011, 112.

51 Pietilä 1977.

52 Tapaninen 2001, 29.

53 Makkonen 2004, 52.

54 Standerskjöld 2011, 118.

55 Ark-byroo 2017, 72.

Koulujen ilmeen monipuolistumiseen vaikutti myös sääntelyn vapautuminen, kun rakentamista ohjanneista normeista pyrittiin vuosikymmenen lopulla irrottautumaan ja kuntien toimintavapautta lisättiin.⁵⁶ Tilaohjelma perustui usein perinteiseen käytävärtäkkäisyyteen tai soluratkaisuun.⁵⁷ Solukoulussa rakennus jakautuu itsenäisiin, muutaman ryhmän käytössä oleviin luokkakokonaisuuksiin.⁵⁸ Tilaratkaisuja säädeltiin myös 1980-luvulla lainsäädännöllä. Valtioneuvoston päätöksellä koulujen käytäväpinta-ala rajoitettiin neljäsosaan koulun kokonaishyötyalasta.⁵⁹ Koulusuunnitelmissa pyrittiin tästä huolimatta korostamaan usein etenkin aulojen ilmettä ja ilmavuutta, vaikka varsinaisia tilallisia kohokohtia ei useinkaan toteutettu.⁶⁰ Tilasuunnitteluun heijastuneita uudistuksia olivat monipuolistuneet ja vaihtelevat ryhmäkoot, tilojen yhteiskäyttöisyys ja oppiaineiden välinen yhteistyö.⁶¹ Aikakauden koulusuunnittelua ohjaavassa lainsäädännössä huomioitiin lisääntyvissä määrin myös liikuntaesteisten ja työsuojelun näkökulmia, kuten henkilöstön tiloja.⁶² Kouluhallitus julkaisi 1980-luvulla suunnitteluohjeet teknisen ja tekstiilityön, kotitalouden ja tietotekniikan opetustiloille sekä koulujen kalustamiselle.⁶³

Koulukodit ja lastenkodit

Koulukotien ja lastenkotien arkkitehtuuria ja rakennustypologisia piirteitä ei ole juurikaan tutkittu Suomessa. 1900-luvun loppupuolella koulukodeilla tarkoitettiin kuntouttavia hoitolaitoksia, joihin sijoitettavat lapset tai nuoret oli otettu huostaan rangais-tavan teon vuoksi, eikä heitä voitu kasvattaa tarpeenmukaisesti

yksityiskodissa tai lastenkodissa. Koulukodeista pyrittiin suunnittelemaan kokonaisuuksia, joissa toiminnalliset osa-alueet, keskeisimpinä asuminen, koulu, ohjattu vapaa-ajan toiminta, ammatillinen toiminta ja työssäkäynti, nivoutuivat yhteen. Koulukodeissa on noudatettu lastensuojelulain määrittämiä toimintäsääntöjä ja pyritty tarjoamaan turvallinen yhteisö, jossa voidaan opetella uudelleen sosiaalista vuorovaikutusta.⁶⁴

Lastenkodeilla puolestaan on viitattu lastensuojelulaitoksiin, joissa hoidetaan huostaanotettuja lapsia, joita ei ole voitu sijoittaa perhehoitoon eikä kotikoulusijoitukselle ole ollut tarvetta. Lastenkotien tavoitteina on ollut lapsen perustarpeiden täyttäminen, läheisten ihmissuhteiden luominen, koulunkäynnin tukeminen ja laitoksen ulkopuolella olevaan elämään auttaminen.⁶⁵

Koulukodit ja lastenkodit sekä muut kunnalliset lastensuojelulaitokset alkoivat yleistyä Suomessa jo 1940-luvulta lähtien vuonna 1936 voimaan tulleen Suomen ensimmäisen lastensuojelulain siivittämänä sekä osana laajempaa hyvinvointivaltion rakentamisprojektiä ja sosiaalipolitiikan kehitystä. Vielä sotien jälkeen lastensuojelulaitosten paikkamäärät olivat tyypillisesti suuria, ja etenkin useissa lastenkodeissa asui yli 50 lasta.⁶⁶ Lastensuojelulaitosten paikkamääriä pyrittiin kuitenkin 1900-luvun loppua kohti pienentämään. Vuonna 1984 tuli voimaan uusi lastensuojelulaki, jossa asuinyksikköjen tavoitekokoksi asetettiin enintään kahdeksan lapsen yksikkö. Laitosten kokoa pyrittiin pienentämään myös rajoittamalla samaan rakennusryhmään sijoitettavien lasten lukumäärä 24:ään.⁶⁷

Sotien jälkeen rakennetut lastensuojelulaitokset ovat tyypillisesti toimineet yhdessä rakennuksessa ja olleet osastomuotoisia. 1900-luvun loppupuolella laitokset alkoivat kuitenkin myös monimuotoistua, ja niiden yhteyteen alettiin sijoittaa yhä useammin muuta oheistoimintaa, kuten nuorten tukiasumisyksiköitä, kriisiyksiköitä, turvakoteja, päivystyspalveluita ja toisinaan myös päiväkoteja.⁶⁸

Arkkitehtonisesti sotien jälkeen rakennetut lastensuojelulaitokset sisältävät usein elementtejä niin asunto- ja majoitustiloista kuin hoitolaitos- ja päiväkotirakentamisesta. Lastensuojelulaitosten suunnittelussa on pyritty tyypillisesti kodinomaisen ympäristön luomiseen erilaiset turvallisuuskäsitteet ja lain määrittämät rajoitukset huomioiden.⁶⁹ 1900-luvun loppupuolella suunnitelluille lastenkodeille ja koulukodeille on ollut tyypillistä arkkitehtoninen vähäeleisyys ja pyrkimys käytännön tarpeiden palvelemiseen. Kokonaisuuksista on suunniteltu usein väljiä ja yksinkertaisia rivitalokorttelimaisia pihapiirejä. Monien muiden hoitolaitosten tavoin lastenkotilaitosrakentamiselle ominainen piirre on ollut vielä 1900-luvun loppupuolella se, että rakennuksiin suunniteltiin lapsille tarkoitettujen asuintilojen lisäksi myös henkilökunnan asuntoja.⁷⁰

56 Nyyssölä 2022, 42.

57 Tapaninen 2001, 29.

58 Makkonen 2004, 52.

59 Tapaninen 2001, 29.

60 Ark-byroo 2017, 69.

61 Tapaninen, Museovirasto.

62 Suvitie 1983.

63 Tapaninen, Museovirasto.

64 Salo & Tirronen 1992, 12.

65 Salo & Tirronen 1992, 13.

66 Pulma & Turpeinen 1987, 234–248.

67 Lastensuojeluasetus 1983/1010.

68 Kivinen 1989,111.

69 Jäntti 2021, 5.

70 Saarikangas 2002, 204.

Merisaappaan koulun ja lastenkodin verrokkit

Merisaappaan koulun ja lastenkodin rakennuskokonaisuus sijoittuu typologisesti koulukotien ja lastenkotien välimaastoon. Rakentamisen taustalla vaikutti alun perin Espoon kaupungin erityisopettajien halu kokeilla erityisopetuksen mahdollisuuksia yhteisössä, joka yhdistäisi molempia toimintoja ja mahdollistaisi opetuksen koulukotien sijaan lähellä lapsen omaa kotia ja ystäviä. Uudenlaisen toiminnan suunnittelun esimerkkeinä käytettiin muun muassa Helsingin Mellunmäessä sijaitsevaa Naulakallion vastaanottokotia ja Turun Lausteessa toimivaan Lausteen vastaanottokotia.⁷¹ Varsinaisia Merisaappaan rakennuskokonaisuuteen verrattavia, lastensuojeluun keskittyneitä sekä arkkitehtonisesti harkittuja rakennuskohteita on kuitenkin toteutettu tämän selvitystyön puitteissa tehdyn tutkimuksen perusteella hyvin vähän 1900-luvun loppupuolella.

Merisaappaan rakennusten arkkitehtuurissa toistuvat monet 1980-luvun regionalismille tyypilliset piirteet, kuten punatiilen käyttö ja paikkalähtöinen suunnitteluote. Koulurakennuksen suunnitelmassa näkyy vaikutteita yhtäältä atriumpihan kaltaisista, hyvin perinteisistä rakennustaiteellisista arkkityypeistä ja toisaalta niitä aiemmin suunnittelussaan hyödyntäneiden modernistien töistä. Käyttötarkoituksen erosta huolimatta kohteen eräänlaisena modernistisena arkkitehtonisena verrokkina voidaan pitää Alvar Aallon suunnittelemaa Säynätsalon kunnantaloa (1952), jonka arkkitehtuurin keskiössä on niin ikään atriumpihainen, punatiili sekä italialaisvaikutteiset julkisivu- ja pihadetaljoinnit. Molemmissa rakennuksissa rakennusmassat on sommiteltu kulumista avoimen sisäpihan ympärille. Rakennussiipien keskelle kallistuvat kattomuodot luovat pihalle matalamman mittakaavan, ja sisätilat yhdistyvät pihaan suurten puurakenteisten ikkunoiden kautta. Erityisesti sisääntuloa kehystävien siipien päätyjen muurimaiset tiilipinnat ja räystäättömät jyrkät

kattomuodot ovat molempien rakennusten arkkitehtuuria määrittävä piirre, vaikka Merisaappaan koulu onkin kokonaisuutena Säynätsalon kunnantaloa kodinomaisempi ja arkisempi. Myös Säynätsalon kunnantalolle leimallisen korotetun sisäpihan portaalille löytyy eräänlainen arkinen vastine Merisaappaan koulu- ja asuntolarakennusten välille rakennetusta betoniportaasta. Merisaappaan koulun suunnittelijan Kirsti Nordinin kertoman mukaan Säynätsalon kunnantalo ei kuitenkaan ole ollut tietoisena suunnittelulähtökohtana, vaikka Alvar Aallon merkitys ja vaikutteet sukupolven arkkitehteille ovatkin olleet kiistattomia.⁷²

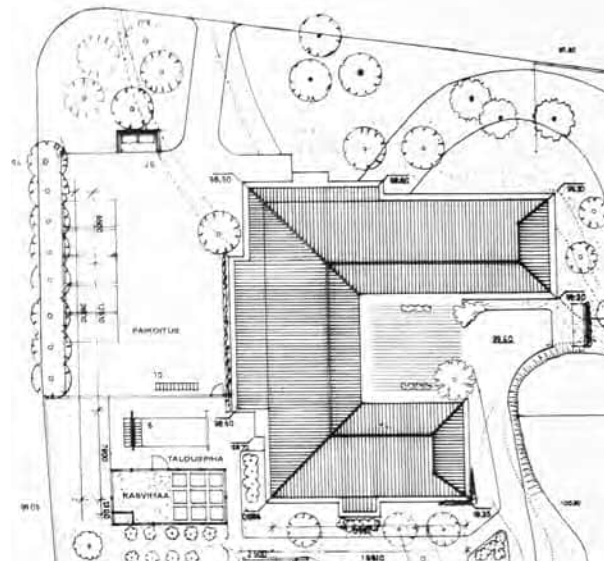
↑ Säynätsalon kunnantalon (1956) suunnitteluratkaisu perustuu korotettuun atriumpihaan ja italialaisvaikutteiseen punatiilen käyttöön. Kuvaaja Heikki Havas. Arkkitehtuurimuseo, Alvar Aalto -säätio.

71 Salo & Tirronen 1992, 46.

72 Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

Myös 1980- ja 1990-lukujen päiväkotiarkkitehtuuri antaa pienimittakaavaiselle ja erityiskoulukäyttöön suunnitellulle koulurakennukselle luontevan vertailupinnan. Koulussa on yhteneväisiä piirteitä Kirsti Nordinin toisen suunnittelukohteen, vuonna 1991 valmistuneen Ylpönpihan päiväkodin kanssa. Merisaappaan koulun tavoin Ylpönpihan rakennus on sommiteltu puoliavoimen atriumpihan ympärille, ja selkeän suorakulmaisten rakennussii-
pien vinot katonlappeet madaltuvat kohti sisäpihaa. Molempien rakennusten pihapiirissä korostuu luonnonläheisyys ja huolellinen pihasuunnittelu. Ylpönpihan päiväkoti on kuitenkin puurakenteinen ja detajliikaltaan 1980-luvun postmodernismille ominaisesti monipolvisempi. Molempien rakennusten tilaratkaisu perustuu sisäpihaa kiertävien aulojen sarjaan, jonka kautta siirtyminen ulkoa oppimistiloihin tapahtuu vaihteittain. Suunnittelija onkin maininnut tällaisen ”pehmeän siirtymän” tilojen ja sisä- ja ulkotilan välillä yhdeksi suunnitelmiaan ohjanneeksi pääperiaatteeksi.⁷³

Sisäpihatypologiaa edustaa myös vuonna 1984 Varkauteen valmistunut Päiviönsaaren päiväkoti, jonka suunnitteli Varkauden kaupunginarkkitehti Pekka Hiltunen. Merisaappaan koulun tavoin Päiviönsaaren päiväkoti on massaltaan neliömäinen ja pohjaratkaisu perustuu sisäpihaa kiertävään tilasarjaan. Merisaappaan koulussa on avoin atriumpiha, kun taas Päiviönsaaressa tilat on jäsennetty katetun sisäpuutarhan ympärille. Molemmissa rakennuksissa on jyrkät pulpettikatot, mutta siinä missä Merisaappaan koulun yhtenäinen kattomuoto laskee kohti sisäpihaa luoden intiimimmän mittakaavan, Päiviönsaaren päiväkodissa katot on porrastettu nousevasti kohti keskiosaa luoden sisäpuutarhaan kaupunkiaukiomaisen tunnelman.

↑ Ylpönpihan kuvataidepäiväkoti on sommiteltu Merisaappaan koulun tavoin avoimen atriumpihan ympärille. Kuva Kirsti Nordinin arkistosta.

↑ Myös Ylpönpihan päiväkoti rakennettiin metsäiselle tontille. Kuva Kirsti Nordinin arkistosta.

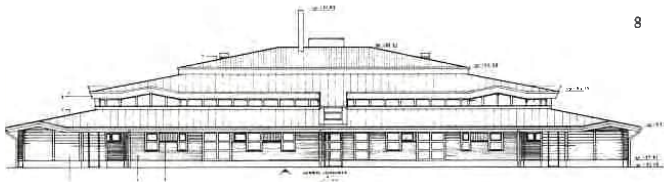

→ Merisaappaan koulun tavoin Ylpönpihan päiväkodin sisäpihalta on omat sisäänkäynnit eri ryhmien tiloihin. Kuva Tarja Antola, 2021.

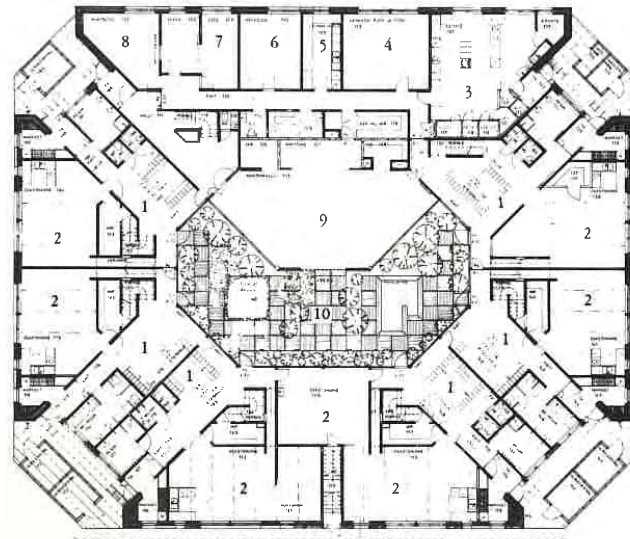
73 Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

↑ Valokuva Päiviönsaaren sisäpuutarhasta.
Kuvaaja Paavo Jänis. Arkkitehti-lehti 8 / 1984.

8

↖ Päiviönsaaren päiväkodin massa nousee
kohti keskiosan sisäpuutarhaa. Arkkitehti-lehti
8 / 1984.

← Päiviönsaaren päiväkodin perusratkaisu
perustuu sisäpuutarhan ympärille sommitel-
tuun suorakaiteen muotoiseen rakennusmas-
saan. Arkkitehti-lehti 8 / 1984.

Merisaappaan osastorakennus asettuu typologisesti 1900-loppupuoliskolla rakennettujen lastenkotiosastorakennusten jatkumoon. Arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordin on suunnitellut myös Turun Ruissaloon vuonna 1983 valmistuneen Lastenkoti Suvilinnan Pelastakaa Lapset Ry:lle. Projekti alkoi vanhan rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksena, mutta rakennus tuhoutui hankkeen aikana tulipalossa, ja uusi rakennus toteutettiin vanhan kivijalalle.⁷⁴

Kaksikerroksisen pienehkön ja muodoltaan laatikkomaisen rakennuksen ulkohahmo asettuu typologialtaan omakotitalo- ja laitosarkkitehtuurin välimaastoon. Rakennuksessa on Merisaappaan rakennusten tavoin tiilimuuratut julkisivut ja tiilikatto, mutta typologialtaan suunnitteluratkaisut poikkeavat toisistaan

huomattavasti. Suvilinnan lastenkodin ulkoarkkitehtuuri on suoriivaista, ja siinä on havaittavissa postmodernismin piirteitä esimerkiksi vanhaan rakennukseen viittaavassa ikkunoiden ristipuitejaossa ja parvekkeiden kattojen ja ullakon kattolyhdyn kaarimuodoissa. Lastenkodin toimintaperiaatteesta tai tilojen suunnitteluratkaisusta ole saatu selvityksen puitteissa riittävää aineistoa laajempaa vertailua varten.

Myös pääkaupunkiseudulle on rakennettu Merisaappaan osastorakennuksen tapaisia rivitalomaisia lastenkoteja, joissa on kaksi toisiinsa symmetrisesti peilautuvaa eri osastoille varattua osaa. Tästä yhden esimerkin antaa vuonna 1967 valmistunut Aili ja Niilo Pulkan suunnittelema Riihenkulman lastenkoti Helsingin Malmilla.

↓ Lastenkoti Suvilinnan takapihan puoleinen julkisivu. Kuva Pelastakaa Lapset Ry:n kotisivulta.

3. Uudisrakennus

3.1 Päätöksenteko ja rakennuttaminen

Merisaappaan koulun ja asuntolan, alkuperäiseltä nimeltään Espoonlahden lastenkodin, rakentuminen ajoittuu 1980-luvulle, jolloin Espoon ja Espoonlahden kaupunginosan väkiluku kasvoi voimakkaasti ja lastensuojelua tarvitsevien hoitopaikoista oli pulaa. Paikkamäärien tarpeen lisäksi Espoonlahden lastenkodin perustamisen taustalla vaikutti myös kaupungin erityisopettajien halu kokeilla erityisopetuksen mahdollisuuksia uudenlaisessa yhteisössä. Yleisenä tavoitteena oli saada lapset pois valtion koulukodeista, jotka sijaitsivat usein kaukana lasten ja nuorten elinpiiristä.⁷⁵

Espoonlahden lastenkodin rakennuskokonaisuus suunniteltiin psyykkisesti ja sosiaalisesti tukea tarvitsevien 7–17-vuotiaiden lasten hoito- ja kuntoutuslaitokseksi, jonka yhteyteen sijoitettiin oma koulu. Toiminta keskittyi etenkin lapsiin, joilla oli koulunkäyntiin liittyviä haasteita, ja rakennuskokonaisuus sijoittui näin toiminnallisesti ja typologisesti lastenkotien ja koulukotien välimaastoon. Laitos suunniteltiin 12 lapselle.⁷⁶

Espoon kaupunginvaltuusto hyväksyi Espoonlahden erityislastenkodin perustamis- ja hankesuunnitelman 26.1.1983. Lastenkoti hyväksyttiin toteutettavaksi vuonna 1983 hyväksytyn kuntasuunnitelman toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan. Samalla hyväksyttiin kaupunginvaltuuston toivomus siitä, että lastenkodin liikuntatilaa käytetään mahdollisimman tehokkaasti esimerkiksi alueella toimivien muiden päiväkotien ja koulujen tarpeisiin lastenkodin varsinaista toimintaa häiritsemättä.

Helmikuussa 1984 Uudenmaan lääninhallitus päätti Espoon kaupungin esityksen pohjalta, että lastenkodin rakentaminen aloitetaan vuonna 1985, ja hankkeen kustannusarvioksi hyväksyttiin 7,5 miljoonaa markkaa. Arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordinin laatimat Espoonlahden lastenkodin luonnospiirustukset ja rakennusluvut hyväksyttiin Espoon kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveystoimessa 29.3.1984.⁷⁷

Lastenkodin rakentaminen aloitettiin vuonna 1985. Rakennuttajana toimi Espoon kaupungin talotekninen lautakunta. Lastenkodin hallinnosta vastasi sosiaalilautakunta ja laitoksen tiloissa toimivan Merisaappaan erityiskoulun toiminnasta koululautakunta.

Kohteen vastaavana arkkitehtina toimi Kirsti Nordin.⁷⁸ Rakennesuunnittelusta vastasi Insinööritoimisto Sito-yhtiöiden K.Rautiainen, LVI-suunnittelusta Insinööritoimisto Matti Niemi, sähkösuunnittelusta Insinööritoimisto Sarpanen Ky ja pohjarakennussuunnittelusta Suomalainen Insinööritoimisto Oy. Rakennusten pääurakoitsijana toimi Rakennustoimisto Tuuli & Pihlaja Oy. LV-töistä vastasi Vesi ja Lämpö Oy, IV-töistä Ilmateollisuus Oy ja sähkötöistä Suomen Sähkövoima Oy. Valmistuttuaan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala oli 1 652 m².⁷⁹ Espoonlahden lastenkoti valmistui 31.10.1986 ja toiminta alkoi 1.1.1987.⁸⁰

⁷⁵ Salo & Tirronen 1992, 13.

⁷⁶ Nordin 1987.

⁷⁷ Espoon kaupunginhallituksen pöytäkirja 25.9.1984.

⁷⁸ Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

⁷⁹ Nordin 1987, 76.

⁸⁰ Salo & Tirronen 1992, 46.

3.2 Arkkitehdit Kirsti Nordin ja Egil Nordin

Kirsti Nordin

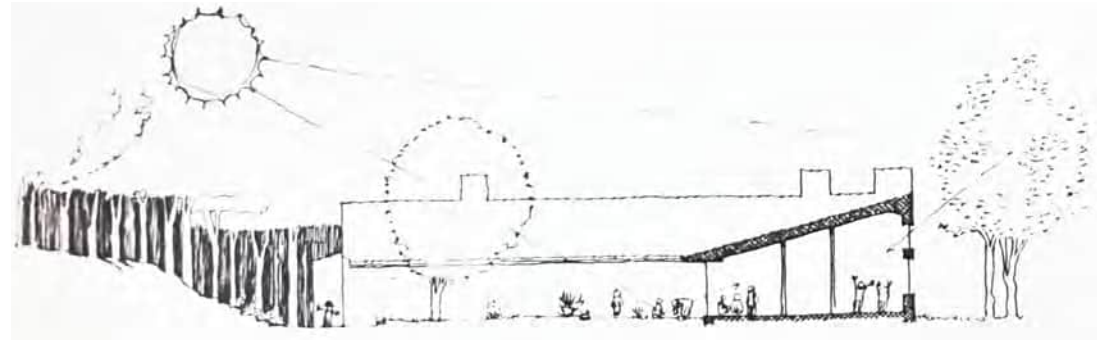
Kirsti Nordin (os. Miettinen) syntyi vuonna 1936 ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1966.⁸¹ Nordin työskenteli uransa alkuvaiheessa silloisen miehensä, arkkitehti Egil Nordinin kanssa yhteisessä arkkitehtitoimistossa ja 1980-luvulta alkaen omalla nimellään. Hän erikoistui uransa aikana etenkin päiväkotisuunnitteluun. Useiden päiväkotikohteiden suunnittelun lisäksi hän toimi johtavana arkkitehtina Munkkiniemen kirjaston suunnittelussa sekä vanhojen rakennusten restaurointi- ja korjausprojekteissa.

Nordin toimi omien suunnittelutöidensä ohella 1970-luvulla sosiaalihuollituksen palveluksessa osa-aikaisena arkkitehtina. Työhön kuului lausuntojen antaminen vanhainkoti- ja palvelulaitoksista ja päiväkodeista. Hän kehitti lisäksi sosiaalihuollitukselle päiväkotien suunnitteluohjeita, jotka laadittiin vuonna 1976 voimaan tulleen uuden päiväkotilain myötä. Opas *Päiväkodin toimitilojen suunnittelu* julkaistiin vuonna 1980.⁸²

Nordin on ollut aktiivinen julkinen keskustelija ja luennoitsija ensin yhdyskunta- ja lähiösuunnitteluun ja myöhemmässä vaiheessa lasten ja nuorten arkkitehtuuriin liittyvissä aiheissa. Erityisesti 1960- ja 1970-luvulla yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuneiden arkkitehtien joukko oli muutoin hyvin miesvaltaista.⁸³ Sekä Kirsti että Egil Nordin kuuluivat vuosina 1966–1971 toimineeseen Yhdistys 9 -nimisen ryhmittymän asumistyöryhmään, joka pyrki edistämään tasa-arvoa yhdyskuntasuunnittelussa, lähiöiden suunnittelussa ja asuntoarkkitehtuurissa. Kirsti Nordinin perustama Lapsi ja kaupunki -työryhmä edisti leikkipaikkojen

rakentamista kaupunkikeskustoihin.⁸⁴ Nordin on toiminut myös Valtion rakennustaidetoimikunnan puheenjohtajana.⁸⁵ Hänelle myönnettiin Lastenkulttuurin valtionpalkinto rakennustaiteesta vuonna 1986.⁸⁶

Nordinin suunnittelussa ohjaavia periaatteita ovat olleet selkeä rakennusten ja tilojen toiminnallinen jako, harkitut vaihteelliset siirtymät huoneiden sekä sisä- ja ulkotilojen välillä, sekä huolellinen pihasuunnittelu, joka tuo ympäristön osaksi rakennusta. Erityisesti päiväkotisuunnitelmissa toistuva teema on ollut lapselle selkeästi käsitettävä oma tila, joka ilmenee rakennuksen ulkoarkkitehtuurissa hahmotettavina kotipaikkoina, toiminnallisesti selkeänä tilasuunnitteluna ja esimerkiksi tilaryhmien omina sisäänkäynteinä. Myös lapsen mittakaavan ja tarpeet huomioiva kalustus on usein osa rakennusten kokonaissuunnitelmaa. Nordinin mukaan hänen suunnitelmiaan yhdistävänä tekijänä voidaan nähdä myös tietynlainen maalaistalon ja -pihapiirin tematiikka. Nordinin suunnitelmissa toistuvat usein tavalla tai toisella suojaisia pihapiiri, sosiaaliset kohtaamispaikat sekä suoraan maataloestetiikasta lainaavat suunnitteluratkaisut.⁸⁷

↑ Kirsti Nordinin ensimmäisen päiväkotikohteen Talman päiväkodin (1979) lapekattoiset siivet madaltuivat pihan suuntaan kuten Merisaappaan koulu. Kuva Kirstin Nordinin arkistosta.

↑ Talman päiväkodissa on paljon yhtäläisyyksiä Merisaappaan koulun kanssa niin massoitellussa, materiaalipaletissa kuin sisätiloissakin. Rakennus on purettu. Kuvat Kirstin Nordinin arkistosta.

⁸¹ Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1982.

⁸² Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

⁸³ Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

⁸⁴ Turunen 2023, 382–385, 390.

⁸⁵ Helsingin Sanomat 20.5.2018.

⁸⁶ Anttila & Rensu, 2009.

⁸⁷ Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

KIRSTI NORDININ TÖITÄ⁸⁸

Julkiset rakennukset:

- Talman päiväkot, Sipoo, 1979 (purettu)
- Suvilinnan nuorisokoti, Turku, 1983 (Pelastakaa Lapset Ry, nyk. Lastenkoti Suvilinna)
- Ravurin päiväkot, Vantaa, 1982
- Espoonlahden lastenkoti ja erityiskoulu Merisaapas, Espoo, 1986
- Päiväkot Piilopirtti, Helsinki (puretaan)
- Marjatan päiväkot, Kerava, 1988
- Myllärin päiväkot, Kannus, 1988
- Munkkiniemen kirjasto, Helsinki, 1990
- sis. vanhaan rakennukseen suunniteltu nuorisotalo
- Päiväkot Ylpönpiha, Toijala, 1991

Restauroidi- ja korjausprojekteja:

- Paikallismajurin talo, Suomenlinna, 1978–1988
- Peksämäen vanha kaupungintalo, Pieksämäki, 1984
- Strengbergin tupakkatehdas, Pietarsaari, 1985
- Oslo suurlähetystö, Oslo, 1993

Egil Nordin

Egil Charles Nordin syntyi Norjan Stavangerissa. Nordin opiskeli arkkitehtuuria Trondheimissa ja vietti opiskeluaikana lukukauden Helsingissä, johon hän kertomansa mukaan tykästyi niin paljon, että muutti lopulta Suomeen asumaan yli 30 vuodeksi.⁸⁹ Nordin valmistui arkkitehdiksi Norjan teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1958.⁹⁰ Valmistumisen jälkeen hänet nimitettiin vuonna 1959 Pietarsaaren kaupunginarkkitehdiksi.⁹¹ Töiden ohella hän opetti arkkitehtuuria Helsingissä.⁹² Nordin perusti silloisen vaimonsa Kirsti Nordinin kanssa yhteisen toimiston.

Nordin muutti myöhemmin takaisin Norjaan, jossa hän toimi Oslo arkkitehtikoulussa professorina 20 vuoden ajan. Nordin meni uudelleen naimisiin norjalaisen arkkitehdin Ellen Engerin (s. 1949) kanssa.⁹³ He perustivat yhteisen arkkitehtitoimiston Enger-Nordinin, joka oli toiminnassa vuosina 1998–2020.⁹⁴

Arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordin

Kirsti ja Egil Nordin perustivat 1960-luvulla yhteisen toimiston, Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordinin. Toimiston tuotanto oli monipuolinen ja piti sisällään useita erilaisia rakennuskohteita ja typologioita sekä restauroidintöitä. Toimisto toimi Pietarsaaressa vuosina 1960–1965, minkä jälkeen Nordinit muuttivat Helsinkiin.⁹⁵ Toimistossa työskenteli enimmillään kahdeksan työntekijää.⁹⁶

Pietarsaaren Nordinit suunnittelivat muun muassa useita asuinkerrostaloja, kuten Tähtitalona tunnetun Gunborg Tornin (1964) ja Raatimiehenkadun lamellitalon (1965). Nordinit suunnittelivat myös Schaumanin sulfaattiseluloosatehtaan työntekijöille tarkoitettua Kråkholman asuinalueen asemakaavan ja

alueen yksittäisiä rakennuksia.⁹⁷ Kråkholma kuuluu nykyisin Museoviraston valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi määrittelemiin alueisiin.⁹⁸ Kirsti Nordinin mukaan kaupungista saatiin heti alkuvaiheessa useita hyviä toimeksiantoja, sillä pienessä kaupungissa ei juuri ollut muita arkkitehteja, ja lisäksi tilaajatahot mahdollistivat usein luovat, tavanomaisista poikkeavat suunnitteluratkaisut.⁹⁹

Suunnittelutöihin lukeutuu edellä mainittujen lisäksi muun muassa Vantaalle suunniteltu liike- ja toimistorakennus Tikkurilan raha-asema (1979), Jokelan pankki- ja asuinrakennus (1970) ja Helsingin Munkkiniemen kirjasto (1989).¹⁰⁰ Arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordinin toiminta loppui 1980-luvun puolivälin jälkeen pariskunnan eron myötä, ja molemmat jatkoivat suunnittelutöitä tahoillaan.¹⁰¹

Kirsti Nordinin mukaan toimistossa työ jakautui pääasiassa molempien omiin projekteihin, joihin toinen saattoi osallistua avustavassa roolissa. Toimiston alkuvuosina Pietarsaaren asutusuunnitteluprojekteissa Egil toimi ideoiden visionäärinä ja vielä opiskellut Kirsti suunnitteli toiminnalliset ratkaisut ja pohjapiirustukset. Myöhemmin Egilin projekteihin lukeutuivat Helsingin Osakepankin konttorit ensin Pietarsaaren ja sen jälkeen ympäri Suomen, sekä useat restauroidintyöt. Kirstin johtamia projekteja olivat puolestaan useat julkiset rakennukset, kuten päiväkodit ja Munkkiniemen kirjasto. Kirstin rooli oli usein arkkitehtonisen kokonaisratkaisun, tilaratkaisun ja julkisivujen suunnittelijana, ja Egil suunnitteli taitavana detaljisuunnittelijana yksityiskoh-tia ja teknisiä ratkaisuja. Tällä tavoin työt jakautuivat muun muassa Espoonlahden lastenkodin ja Merisaappaan koulun sekä Munkkiniemen kirjaston ja Paikallismajurin talon restauroidinn suunnittelussa.¹⁰²

88 Kirsti Nordinin työluettelo. Osa töistä on tehty arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordinilla ja 1980-luvun loppupuolelta alkaen omalla nimellä.

89 Løvli 2018.
90 Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1982.
91 Kirsti Nordinin portfolio.
92 Løvli 2018.
93 Løvli 2018.
94 Arkitektkontor Enger Nordin As.
95 Kirsti Nordinin portfolio.
96 Løvli 2018.

97 Kirsti Nordinin portfolio.
98 Museovirasto 2009.
99 Kirsti Nordinin työluettelo ja portfolio.
100 Kirsti Nordinin työluettelo ja portfolio.
101 Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.
102 Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

↑ Ravurin päiväkoti valmistui vuonna 1984. Mökkimäisellä massoitellulla pyrittiin luomaan selkeästi hahmotettavat kotipaikat päiväkotiryhmille. Kuva Arkkitehti-lehti 8/1984.

↓ Ravurin päiväkodin kattolyhdyt tuovat päivänvaloa sisätiloihin. Sisätiloissa toistuvat Merisaappaan koulun ja paritalon tavoin väliseinien yläikkunat ja kattojen puupaneloinnit. Kuva Arkkitehti-lehti 8/1984.

→ Munkkiniemen kirjasto (1990) on sovitettu huolellisesti viereisen Alvar Aallon kotitalon miljööseen. Kuvat Kirstin Nordinin arkistosta.

→ Kokeellinen, aravalainoitettu asuinkerrostalo Gunborg torn (1964) rakennettiin Pietarisaareen. Kuvat Kirstin Nordinin arkistosta.

3.3 Suunnitteluratkaisu

LASTENKODIN TOIMINNALLISET TAVOITTEET

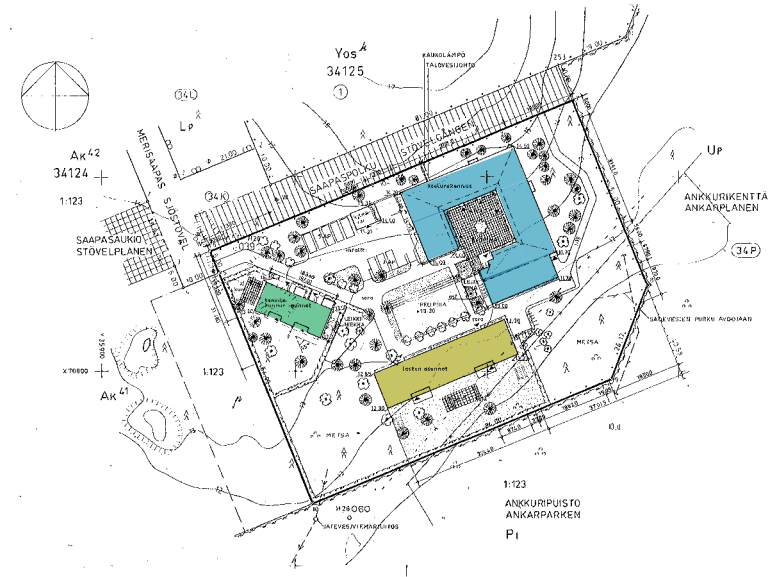
Lastenkodin alkuperäisiin toiminta-ajatuksiin kuului perhekeskeisiin työtapoihin, kodinomaiseen asumiseen ja laitoksen oman erityiskoulun palveluihin keskittyminen. Lapset asuivat kahdessa kuuden lapsen ryhmässä, joista kummallekin oli varattu omat oleskelu- ja yhteistilat sekä henkilökunta. Jokaiselle lapselle varattiin myös omat huoneet. Koulusta suunniteltiin kahden opetusryhmän erityiskoulu, jossa noudatettiin Espoon kaupungin peruskoulun opetussuunnitelmaa erityiskoulun oppilaiden yksilölliset lähtökohdat huomioiden. Rakennuksen suunnittelussa pyrittiin huomioimaan niin yleisopetuksen kuin erityisopetuksen vaatimat monipuoliset tilat, välineistöt ja materiaalit.¹⁰³

LASTENKODIN RAKENNUSKOKONAISUUS

Espoonlahden lastenkoti suunniteltiin metsäiselle tontille vuonna 1982 valmistuneen Laurinlahden koulun eteläpuolelle. Lastenkodin tontti rajautuu pohjoisessa Laurinlahden koulun ja lastenkodin tonttia erottavaan Saapaspolun kävelyreittiin, koillisessa Ankkurikentän urheilukenttään, etelässä Ankkuripuistoon ja lounaassa asuinkerrostalotontteihin. Kaakon puolella tonttia reunustaa kevyen liikenteen reitti, joka mukailee vanhojen metsäteiden linjaa.

Lastenkodin asuntola, koulu ja henkilökunnan asunnot sijoitettiin erillisiin rakennuksiin. Niiden sijoittelussa lähtökohtana oli muodostaa viereisestä Laurinlahden koulusta selkeästi erottuva oma pihapiirinsä ilman näkyviä aitoja.¹⁰⁴ Vaikka myös Laurinlahden koulu edustaa massoitteeltaan eräänlaista sisäpihatematiikkaa, Kirsti Nordinin mukaan koulua ei varsinaisesti huomioitu lastenkodin suunnitteluratkaisussa.¹⁰⁵

- Lastenkodin asuntola
- Koulurakennus
- Henkilökunnan asuinrakennus

Rakennukset sommiteltiin kolmen diagonaalisesti toisiinsa liittyvän pihan ympärille; koulurakennuksen keskelle sijoitettiin atriumpiha, asuntolan edustalle oma nurmialue ja asuntola- ja henkilökunnan rakennuksen välissä aukesi laajempi, metsäksi jatkuva piha-alue.¹⁰⁶ Pysäköintialue ja erillinen varastorakennus sijoitettiin tontin pohjoispuolelle Saapaspolun viereen. Nordinin mukaan rakennuskokonaisuuden suunnittelun keskeisenä pyrkimyksenä oli luoda tontille tilallinen jäsentely, joka antaisi lapsille mahdollisuuden siirtyä luontevasti eri tilasta ja toimintatilanteesta toiseen. Suunnittelussa pyrittiin välttämään käytäviä ja niiden varrelle sijoitettuja suljettuja huoneita, ja sekä rakennusten välille että niiden sisälle pyrittiin sen luomaan eri tiloja ja toimintoja yhdistäviä portaikkoja, tasoeroja ja näkymiä.¹⁰⁷ Suunnitteluratkaisu edustaa Kirsti Nordinin mainitsemaa ”pehmeän siirtymän” periaatetta, joka näkyy erityisesti hänen monissa päiväkotikohteissaan.

↑ Espoonlahden lastenkodin asemapiirustus. Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordin, 1985. Espoon rakennusvalvonta. Ei mittakaavassa. Merkinnät ja värit lisätty.

103 Nordin 1987, 75.

104 Nordin 1987, 75.

105 Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

106 Kirsti Nordinin haastattelu 18.7.2024.

107 Nordin 1987, 76.

MERISAAPPAAN ERITYISKOULU

Espoonlahden lastenkodin Merisaappaan erityiskoulusta suunniteltiin atriumtyyppinen rakennus, jonka suorakulmaiset rakennusmassat sommiteltiin keskipihan ympärille yhdestä kulmasta avoimen neliön muotoon. Rakennuksen pohjaratkaisu perustui sisäpihan puoleiseen kehämäiseen tilasarjaan, jonka varrelle sijoitettiin eri käyttötarpeita palvelevia toiminnallisia tilakokonaisuuksia. Tilojen pääsisäänkäynnit suunniteltiin pihan puolelle, ja rakennuksen länsipuolelle pysäköintialueen viereen sijoitettiin huoltosisäänkäynnit.

Rakennuksen lounaispäätyyn varattiin tilat ruokasalille ja keittiötiloille. Keittiön sijoitettiin huoltosisäänkäynti rakennuksen länsipuolelta. Luoteiskulmaan suunniteltiin suurehko, luokkien yhteiseen käyttöön varattu askartelun ja teknisten töiden tilakokonaisuus sekä verstaas ja siihen yhdistyvä talonmiehen työhuone, joihin tehtiin oma sisäänkäynti keittiön huolto-oven viereen.

Koulun koillisosaan suunniteltiin kaksi pohjaratkaisultaan toisiinsa peilautuvaa luokkahuonekokonaisuutta. Niihin liittyivät luokkahuoneiden lisäksi naulakko- ja wc-tilat sekä opetusvälinevarastot, ja sisäpihan puolella kiertävään aulatilaa tehtiin erilliset sisäänkäynnit. Luokkahuoneiden väliin sijoitettiin molempiin luokkiin yhdistyvä suurehko opettajanhuone, pienempi rehtorin huone sekä erillinen luki- ja aineopetuksen tila.

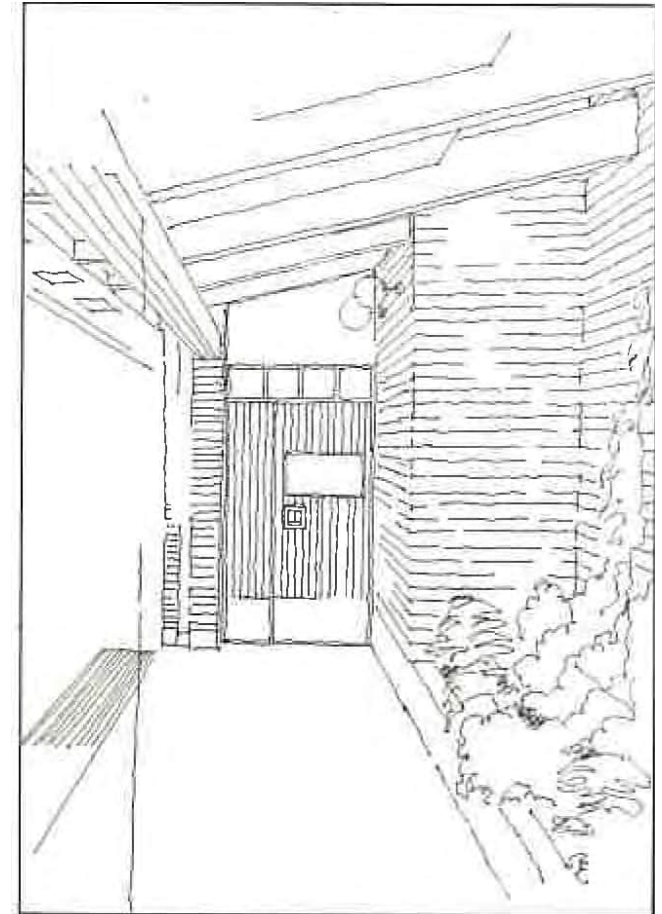
Rakennuksen kaakkoispääty varattiin hallinnollisille tiloille, joiden sisäänkäynti sijoitettiin rakennuksen päätyyn. Tilakokonaisuuteen kuului johtajan huone, koulupsykologin vastaanotto, kokous- ja toimistohuoneet sekä suurehko aula, josta oli sisäportaan kautta käynti kaakkoisosan kellarikerrokseen. Kellariin sijoitettiin puku- ja pesuhuoneet sekä liikuntasali välinevarastoineen. Yläkerran aulasta avattiin sisäikkunoiden kautta näkymä korkeaan liikuntasaliin.

↖ Espoonlahden lastenkodin Merisaappaan erityiskoulu suunnittelun keskiössä oli atrium-piha, jonka kautta kuljettiin luokkiin ja ruokalaan. Simo Rista 1987. MFA.

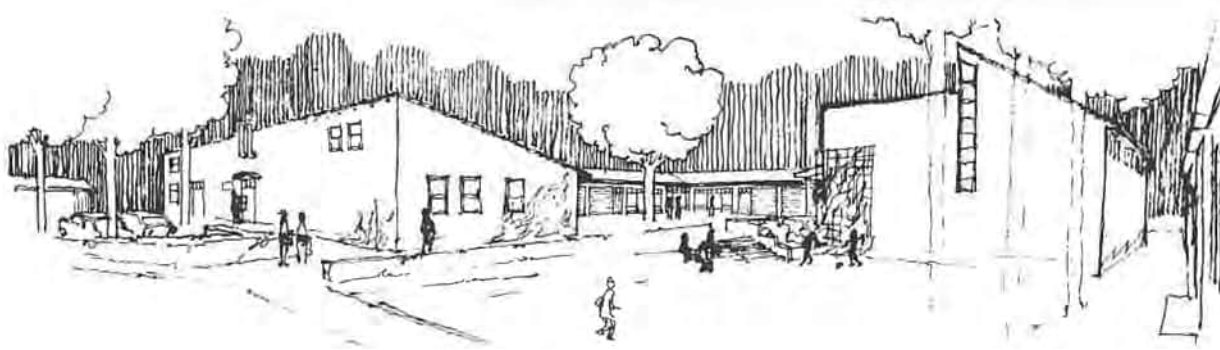
↑ Merisaappaan erityiskoulun ympäristöön avautuviin julkisivuihin suunniteltiin neliskulmaiset erkkerit. Erkkerien siviikkunat tuovat tiloihin valoa ja umpinaiset päädyt antavat käyttäjille yksityisyyttä. Simo Rista 1987. MFA.

↑ Merisaappaan erityiskoulun tilaratkaisu perustui sisäpihan puoleiseen kehämäiseen tilasarjaan, jonka varrelle sijoitettiin suuremmat tilakokoonaisuudet. Kuvassa korkea ja avara luokkahuone, josta on kulku kuvan oikeassa laidassa näkyvän oven kautta luokkien väliseen yhteistilaan. Simo Rista 1987. MFA.

↑ Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordinin luonnospiirustus Merisaappaan erityiskoulun sisäänkäynnistä. Arkkitehti-lehti 6/1987.

← Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordinin luonnospiirustus Merisaappaan erityiskoulusta. Arkkitehti-lehti 6/1987.

← Lastenkodin asuntolarakennus koulun sisäpihalta valokuvattuna. Kuvan taka-alalla näkyy lastenkodin osastorakennus. Simo Rista 1987. MFA.

ASUNTOLARAKENNUS

Lastenkodin asuntolarakennus jaettiin kahteen keskenään symmetriseen osastoon, joihin suunniteltiin omat sisäänkäynnit pohjoisjulkisivulle. Osastojen pohjaratkaisuna käytettiin niin kutsuttua puolikerrosratkaisua, jossa asuinhuoneet sijoitettiin rakennuksen eteläisivulle puoli kerrosta tupamaisen oleskelu- ja keittiötilan yläpuolelle parvimaisen käytävän varrelle. Tupakeittien kanssa samaan tasoon suunniteltiin myös päivystyshuone ja siihen yhdistyvä kriisihuone. Asuinhuoneiden alapuoliseen kapeaan kellarikerrokseen sijoitettiin molempien osastojen musiikkihuoneet ja vaatevarastot kodinhoitohuoneineen ja kurateisineen sekä rakennuksen keskelle yhteiseen käyttöön varatut sauna-, sosiaali- ja varastotilat.

PARITALO

Erillinen henkilökunnan asuinrakennus sijoitettiin tontin luoteiskulmaan Merisaappaan tiehen yhdistyvän pihan ajoliittymän tuntumaan. Rakennus sommiteltiin tontille kaakko-luoteissuuntaisesti. Rakennukseen suunniteltiin kaksi erillistä asuntoa: suurempi asunto käsitti olohuoneen ja keittiön lisäksi kaksi makuuhuonetta ja pienempi asunto yhden makuuhuoneen. Asuntoihin suunniteltiin erilliset, rakennuksen koillispuolelle sijoitetut kate-ut sisäänkäynnit, joiden yhteyteen liitettiin julkisivusta ulkonevat kylmävarastot. Molempien asuntojen pohjaratkaisussa tilat sommiteltiin asunnon keskilinjassa sijaitsevan eteistilan ympärille. Makuuhuoneet ja olohuoneet sijoitettiin länsipuolella sijaitsevien asuntopihojen puolelle ja keittiöt ja kylpyhuoneet eteisen molemmin puolin. Olohuoneisiin suunniteltiin suuret ikkunat ja uloskäynti asuntojen takapihoille. Asuinrakennus rajattiin lastenkodin muusta pihapiiristä pensasaidalla. Rakennuksen luoteispuolelle sijoitettiin pyykinkuivaustelineet.

RAKENTEET, MATERIAALIT JA TALOTEKNIKA

Koulu- ja asuntolarakennusten kantava rakenne toteutettiin tiili-muuratuilla ulkoseinillä sekä rakennuksen keskilinjassa kulkevalla pilaririvillä ja liimapuupalkeilla. Henkilökunnan asuinrakennuksen rakenne tehtiin puolestaan puurunkoisena, ja julkisivujen ulkoverhous muurattiin tiilestä. Kellarikerrosten kantavat seinät valettiin paikalla teräsbetonista. Kaikkiin rakennuksiin tehtiin puurakenteinen yläpohja. Väli- ja yläpohjat tehtiin kuorilaattarakenteella. Alapohjat tehtiin maanvaraisina betonilaattoina anturaperustuksella. Sokkelit valettiin betonista.¹⁰⁸

Rakennusten julkisivumateriaalina käytettiin punaisenkirjvaa harjattua ja poltettua 270 x 130 x 75 mm kokoista tiiltä, joka muurattiin luonnonvärisellä kalkkisementtilaastilla. Muuraus tehtiin puolen kiven juoksulimityksellä. Kaikkiin rakennuksiin toteutettiin pulpettikatot, joita rikastettiin erilaisin kattoikkunaihin. Vesikatteena käytettiin punaista betonikattotiiltä. Vesikattojen pellitys, sadevesikourut, ovikatosten ja erkkereiden peltikatot sekä kattopinnan yläpuolelle kohoavien tuuletusputkien pellitykset tehtiin tiilenpunaiseksi maalatusta teräspellistä. Sekä koulu- että asuinrakennukset varustettiin koneellisella ilmanvaihdolla. Vesikaton suunnittelussa lähtökohtana oli suunnittelijan kertoman mukaan saada selkeät, puhtaat kattomuodot ilman näkyviä ilmanvaihtolaitteita.¹⁰⁹

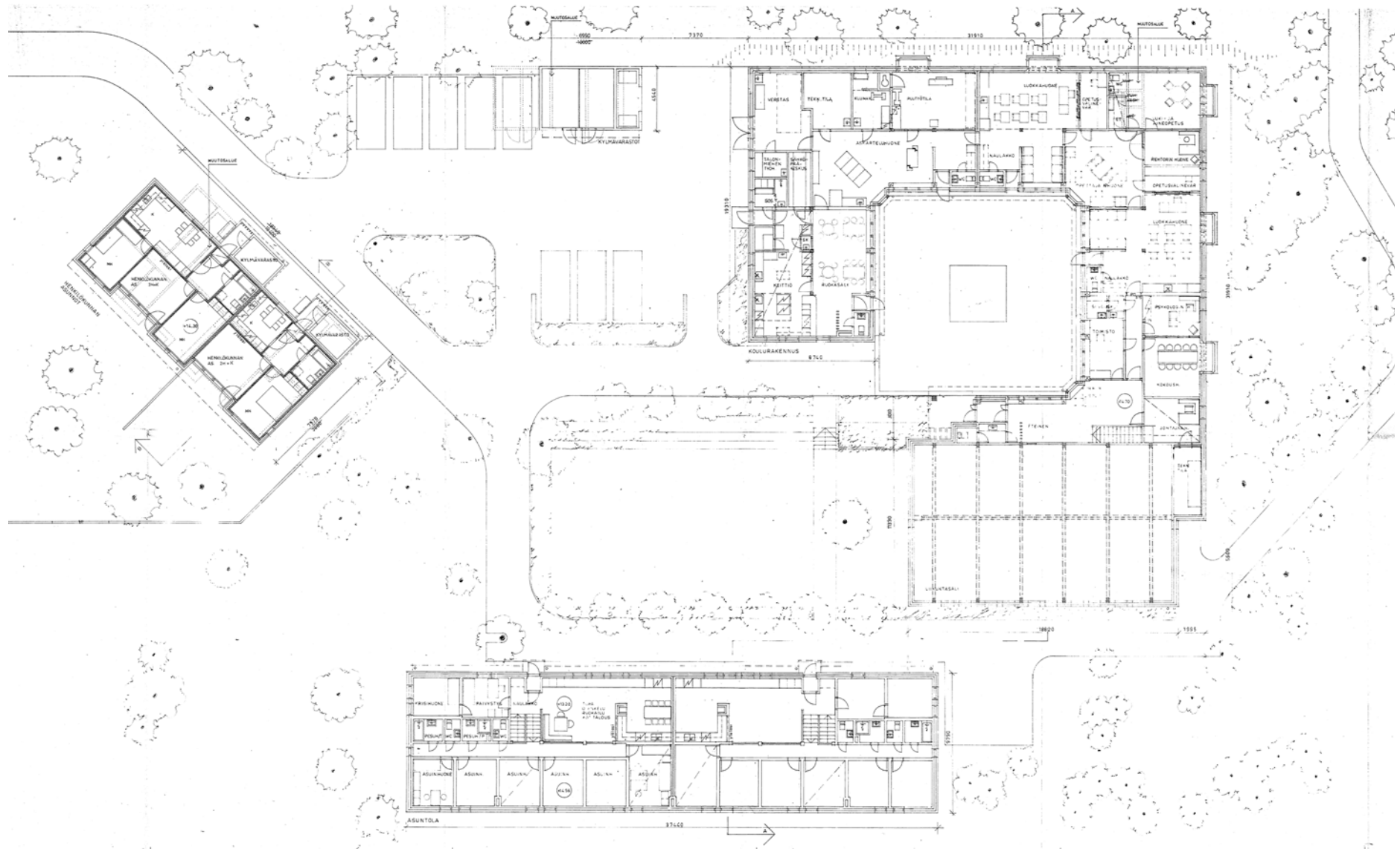
↑ Espoonlahden lastenkodin piha-alueet muodostivat toisiinsa kytkeytyvän tilasarjan, jonka ympärille rakennukset sommiteltiin. Simo Rista 1987. MFA.

108 Espoonlahden lastenkodin rakennustyöselitys 1986.

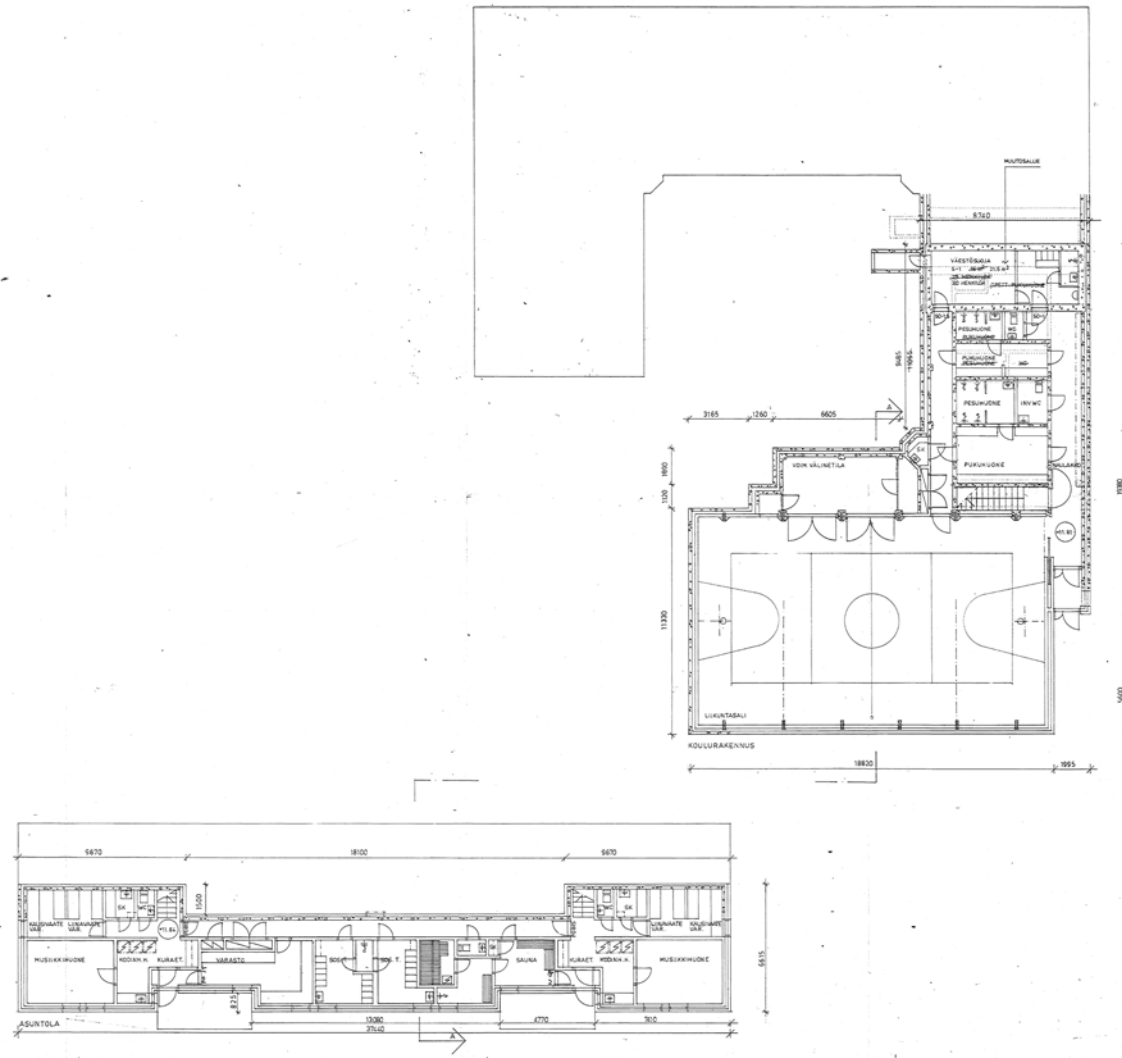
109 Kirsti Nordinin haastattelu.

ALKUPERÄISET POHJAPIIRUSTUKSET

Pihasuunnitelma ja koulun, asuntolan ja paritalon 1. kerroksen pohjapiirustus. Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordin, 1985. Ei mittakaavassa. Espoon rakennusvalvonta.

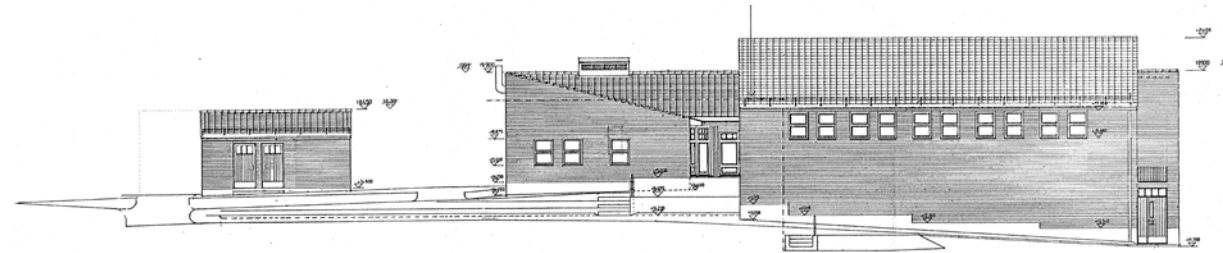

Koulun ja asuntolan kellarikerroksen pohjapiirustus. Arkkitehtitoimisto
Kirsti ja Egil Nordin, 1985. Ei mittakaavassa. Espoon rakennusvalvonta.

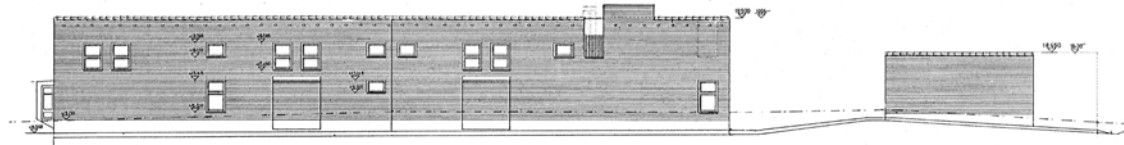

ALKUPERÄISET JULKISIVU- JA LEIKKAUSPIIRUSTUKSET

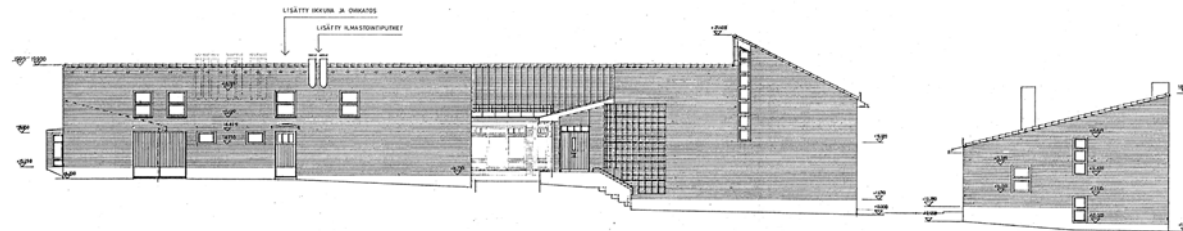
Kaikki sivun piirustukset Arkkitehtitoimisto
Kirsti ja Egil Nordin, 1985. Ei mittakaavassa.
Espoon rakennusvalvonta.

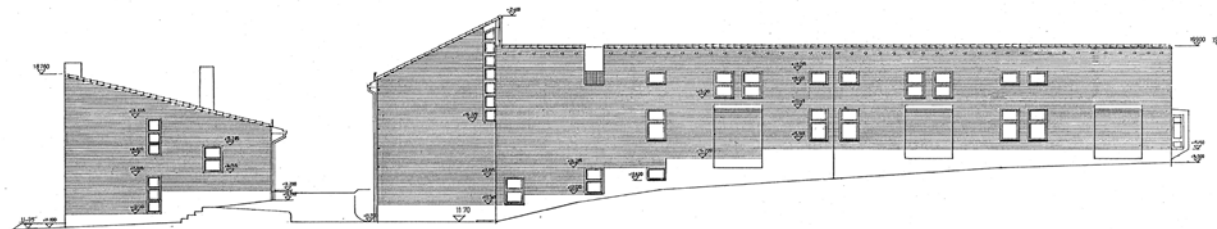
↑ Julkisivu kaakkoon, koulu- ja varistorakennukset.

↑ Julkisivu luoteeseen, koulu- ja varistorakennukset.

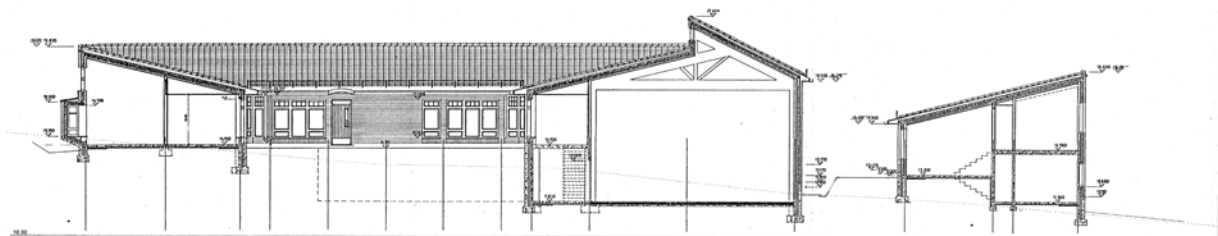
↑ Julkisivu lounaaseen, koulu- ja asuntola rakennukset.

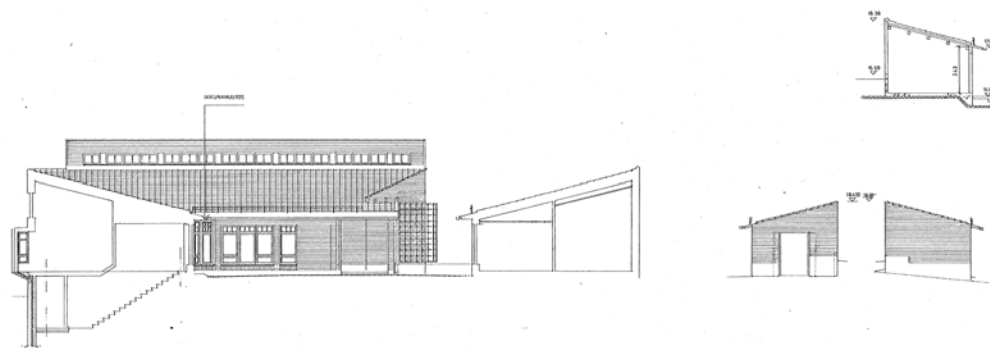
↑ Julkisivu koilliseen, koulu- ja asuntolarakennukset.

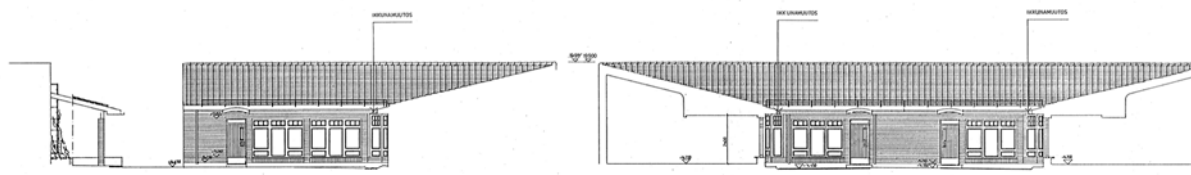
Kaikki sivun piirustukset Arkkitehtitoimisto
Kirsti ja Egil Nordin, 1985. Ei mittakaavassa.
Espoon rakennusvalvonta.

[illegible]

↑ Koulu- ja asuntolarakennusten leikkaus A-A ja pihajulkisivu.

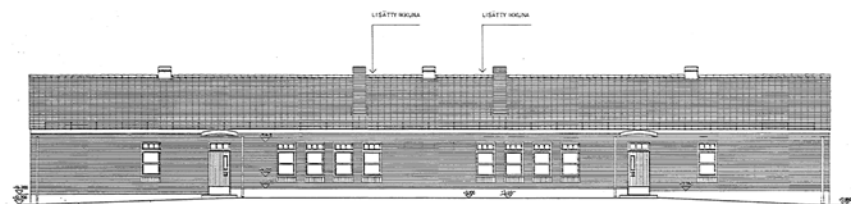
↑ Koulu- ja asuntolarakennusten leikkaus ja pihajulkisivu luoteeseen, varaston päätyjulkisivut.

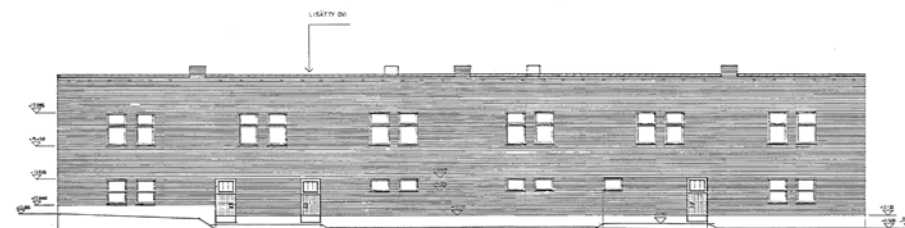
↑ Koulurakennuksen pihajulkisivut koilliseen ja kaakkoon.

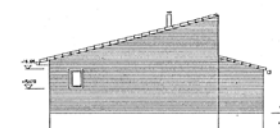
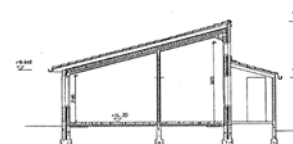
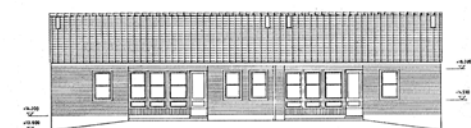
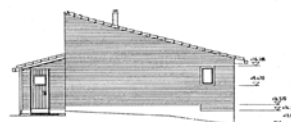
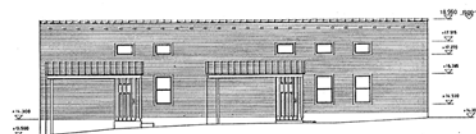
Kaikki sivun piirustukset Arkkitehtitoimisto
Kirsti ja Egil Nordin, 1985. Ei mittakaavassa.
Espoon rakennusvalvonta.

↑ Asuntolarakennuksen julkisivu luoteeseen.

↑ Asuntolarakennuksen julkisivu kaakkoon.

↑ Paritalo, julkisivut ja leikkaus.

4. Myöhemmät vaiheet

4.1 Muutokset toiminnassa ja rakennuksissa

Rakennuksissa ei ole tehty niiden valmistumisen jälkeen suuria muutostöitä. Rakennusten toiminnot ovat pysyneet samana valmistumisesta vuoden 2023 käytön päättymiseen saakka. Sekä rakennusten sisätilat että ulkoarkkitehtuuri ovat säilyneet hyvin alkuperäisinä. Luvanvaraiset muutostoimenpiteet on listattu selvityksen lopussa olevassa liitteessä.

Rakennustöiden aikaisten muutosten lisäksi rakennuksessa on tehty luvanvaraisia muutostöitä vuonna 2015. Tällöin lasten kodin asuntolarakennuksen osastojen väliseen osastoivaan seinään tehtiin palo-ovi ja -ikkuna, ja kellarikerroksen märkätilojen pintarakenteet uusittiin. Samassa yhteydessä asuntolan ilmanvaihtolaitteisto uusittiin. Ilmanvaihtokonehuoneet sijoitettiin parvikäytävän päätyihin ja kellariin. Muutostyöt vaativat asuntolan katon rakenteiden uusimista, ja katon korkeutta nostettiin 10 cm. Muutostöihin kuului myös koulurakennuksen voimistelusalin kattomuutos. Pulpettikattojen risteävän kohdan välinen ikkuna poistettiin ja tilalle tehtiin umpinainen seinä. Seinä verhoiltiin ympäröiviä seiniä vastaavalla laudoituksella ja sen päälle lisättiin alumiininen vaakaritilä. Myös koulurakennuksen katon rakenteita uusittiin ja korotettiin 10 cm.

Lisäksi kiinteistön isännöitsijän korjauslistauksen mukaan rakennuksissa on tehty vuosina 1986–2009 useita erilaisia korjaus- ja huoltotoimenpiteitä. Huoltotöihin on kuulunut muun muassa rikkoutuneiden sisäovien ja muovimattojen uusimista, asuntolan ulko-ovien uusiminen, pihan peruskorjauksia, talotekniikan korjaamista, vesikattojen uusimista, wc- ja suihkutilojen kunnostusta sekä muita pintojen kunnostus- ja uusimistöitä.

Asuntolarakennuksessa toimii nykyisin Länsi-Uudenmaan

→ Vuonna 2002 asuntolarakennuksesta otetussa valokuvassa näkyy vielä alkuperäinen ulko-ovi. Kuva Jouni Laitila. KAMU.

hyvinvointialueen alainen Merisaappaan perheryhmäkoti, joka on suunnattu ilman huoltajaa maahan tulleille pakolaistaustaisille lapsille.¹¹⁰ Toiminnan tavoitteena on lapsen kotouttaminen Suomeen. Merisaappaan lisäksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella sijaitsevat Kivenlahden, Hirviportin ja Lohjan perheryhmäkodit.¹¹¹

Paritalon suurempi asunto muutettiin lastenkodin kokous- ja tapaamistiloiksi ennen vuotta 1992. Pienempi asunto on toiminut toimistona 2010-luvulta alkaen.¹¹² Rakennusten keskeisimmät muutokset on esitetty tarkemmin seuraavissa muutoskaavioissa kerros- ja julkisivukohtaisesti.

MERISAAPPAAN KOULUN LAKKAUTTAMINEN

Merisaappaan erityiskoulu toimi loppuvaiheessa kahdessa yksikössä, joista toinen sijaitsi Merisaappaan koulussa ja Poijupuiston vastaanottokodin yhteydessä. Erityiskoulua suunniteltiin

lakkautettavaksi useampaan otteeseen 2010-luvun lopulla. Tausalla vaikutti etenkin kaupungin halu järjestää erityisen tuen opetusoppilaiden kodin lähellä ja purkaa erityiskouluja.¹¹³

Lopulta koulun toiminnan lakkauttamisesta päätettiin vuonna 2019, ja toiminta päättyi saman vuoden heinäkuussa.¹¹⁴ Merisaappaan koulun yksikkö oli siirtynyt jo tätä ennen väistötiloihin Mainingin kouluun Merisaappaan koulurakennuksessa noihin aikoihin toteutettujen korjaustöiden tieltä. Koulun lopullisen lakkauttamisen myötä erityisopetus jatkui Poijupuiston yksikössä, joka siirtyi hallinnollisesti Mainingin koulun alaisuuteen. Toiminnan loputtua Merisaappaan toimipisteen tilat luovutettiin viereiselle Laurinlahden koululle, joka käytti tiloja vuodesta 2019 eteenpäin.¹¹⁵ Myös Laurinlahden koulu siirtyi kuitenkin väistötiloihin vuonna 2023 rakennuksessa koettujen sisäilmaongelmien vuoksi.¹¹⁶ Molemmat koulurakennukset jäivät tällöin tyhjilleen.

110 Perheryhmäkoti alaikäisenä yksin maahan tulleille. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen verkkosivu.

111 Työpaikkailmoitus, Merisaappaan perheryhmäkodin ohjaaja.

112 Salo & Tirronen 1992, 46.

113 Aalto 2019.

114 Nurmi 2019.

115 Aalto 2019.

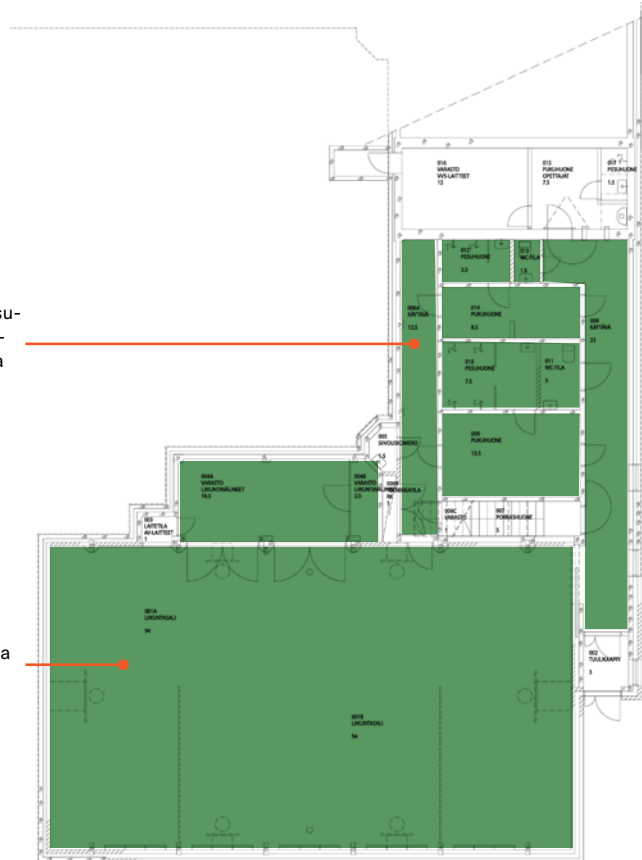
116 Riihola 2023.

4.2 Muutoskaaviot

- 2015
- n. 2010-luku
- Tuntematon ajankohta

Käytävän, puku- ja pesuhuoneiden ja varastotilojen pintamateriaaleja uusittu

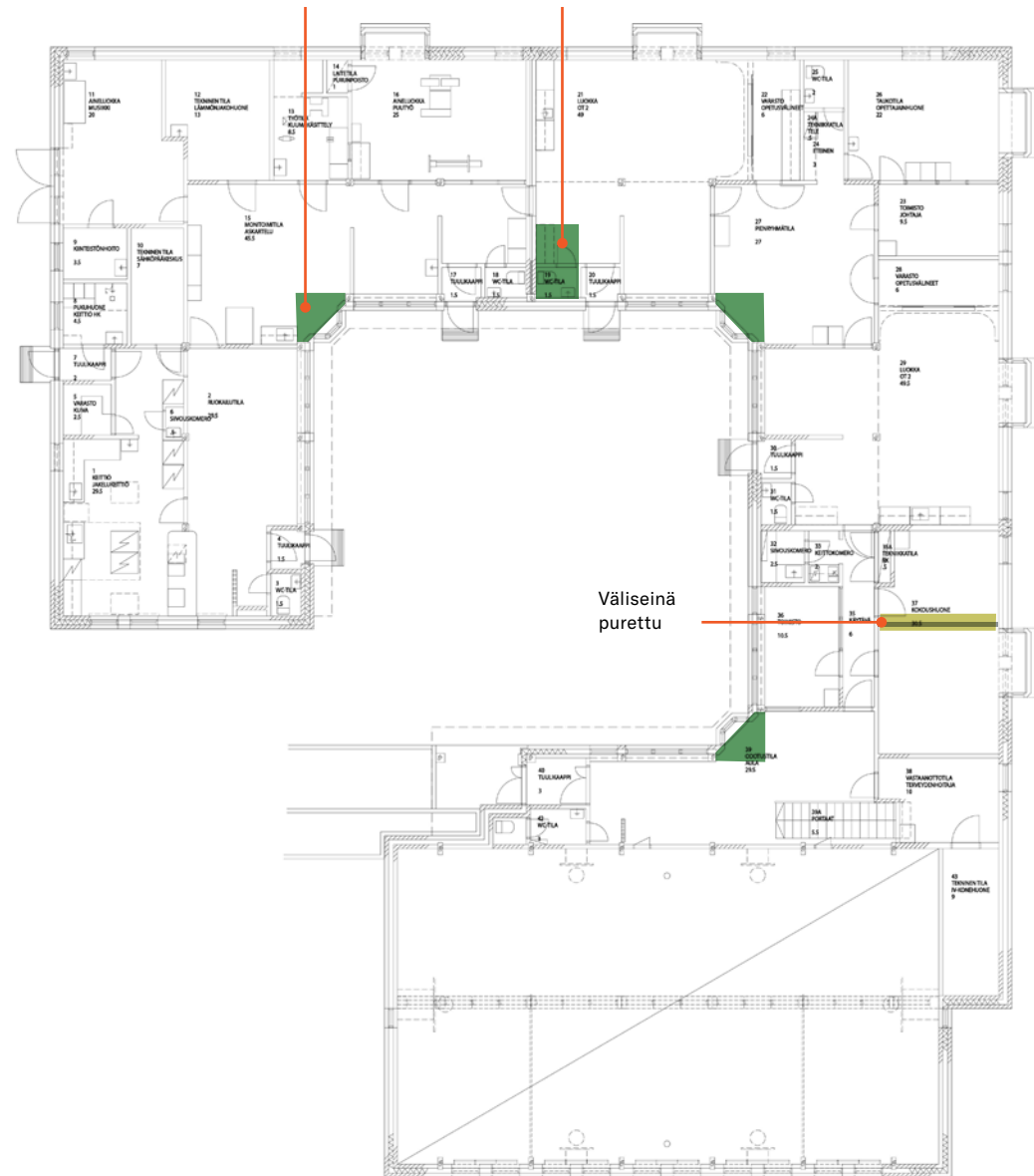
Liikuntasalin lattiapinta uusittu

Kellarikerros

Alakattoon lisätty tekniset koteloinnit erkkerien yläpuolelle

Wc muutettu esteettömäksi

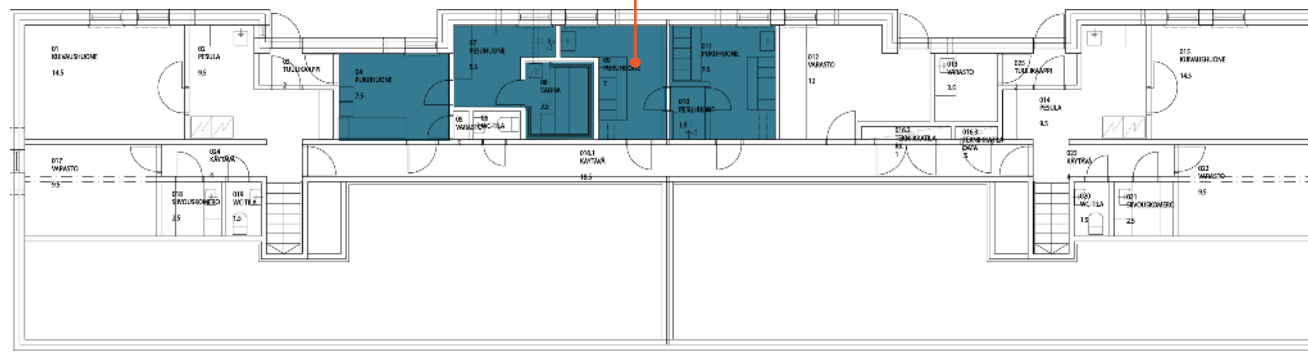
1. kerros

! Kaavioiden pohjana on Ramboll Finland Oy:n laatimat piirustukset vuodelta 2017.

MUUTOKSET ASUNTOLASSA

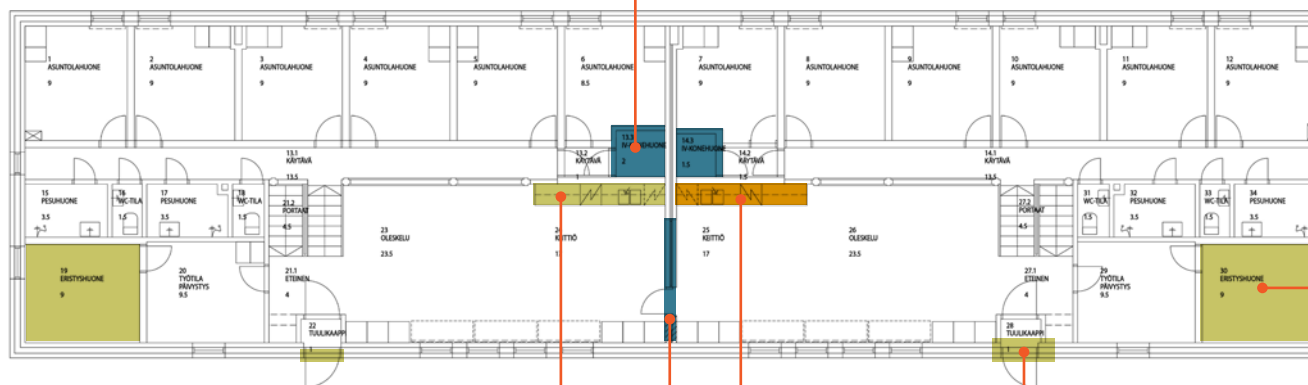
- 2020-luku
- 2015
- Tunteamaton ajankohta

Kellarin märkätilojen pinta-
materiaalit uusittu

Kellarikerros

Käytävien päähän lisätty
IV-konehuoneet

Eristyshuoneet muutettu
toimistohuoneiksi

Keittiökalusteet uusittu

Keittiökalusteet purettu

Ulkio-ovet uusittu

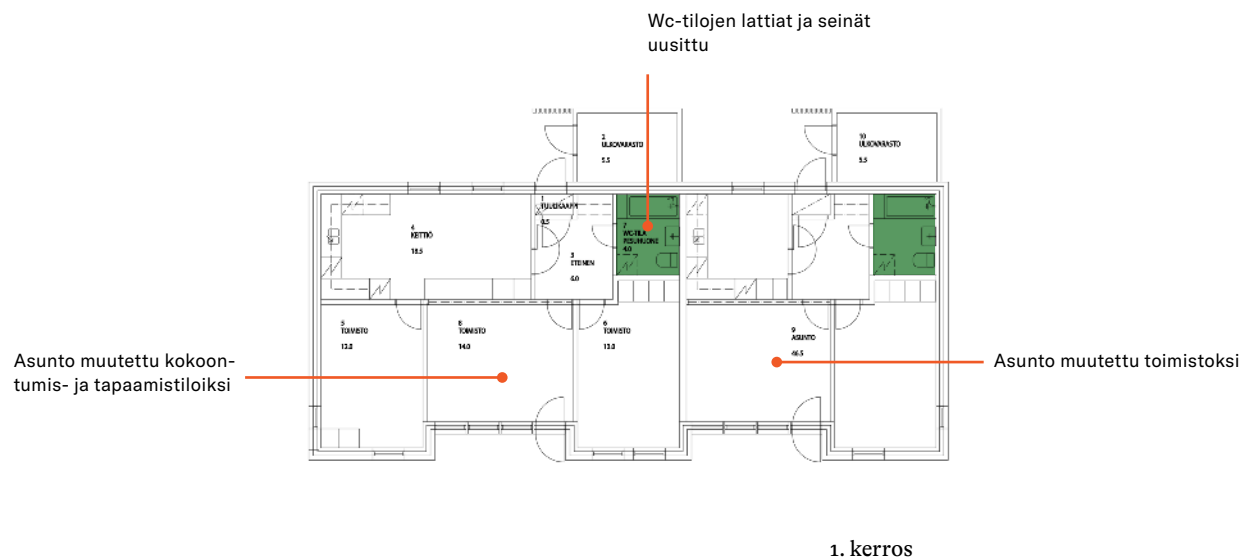
1. kerros

! Kaavioiden pohjana on Ramboll Finland Oy:n
laatimat piirustukset vuodelta 2017.

Osastoivaan seinään lisätty
teräs-lasi-ikkuna ja -ovi

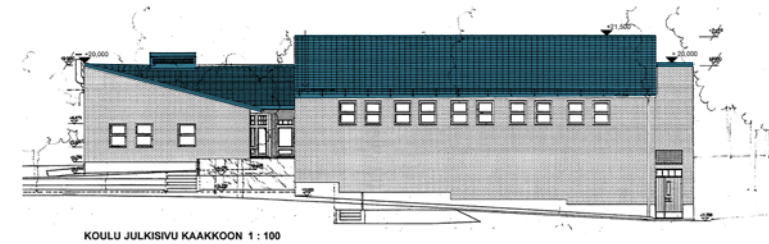
MUUTOKSET PARITALOSSA

2010-luku

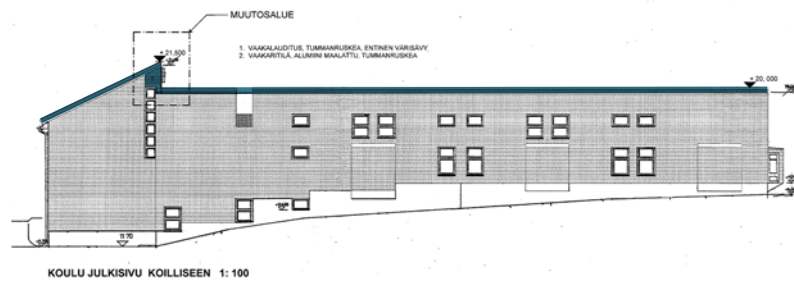
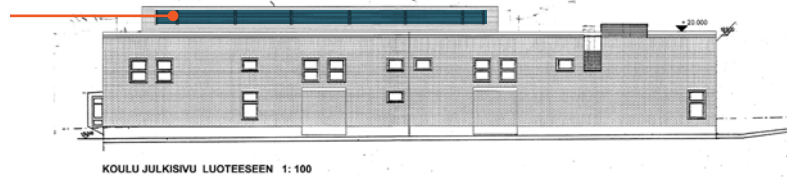

MUUTOKSET KOULUN JULKISIVUISSA

- 2015
- Tuntematon ajankohta

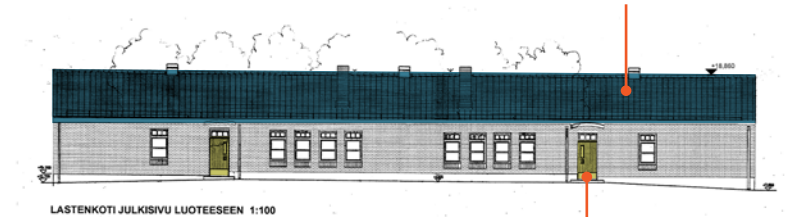

Liikuntasalin
kattoikkuna
ummistettu

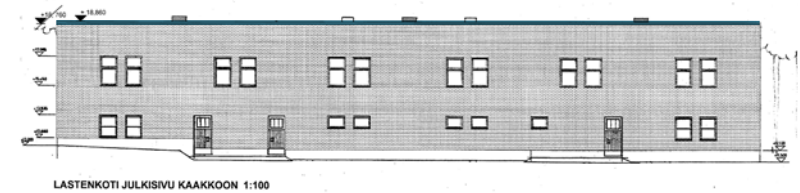

MUUTOKSET ASUNTOLAN JULKISIVUISSA

Kattorakenteita uusittu,
kattoa korotettu 10 cm

Ulko-ovet uusittu

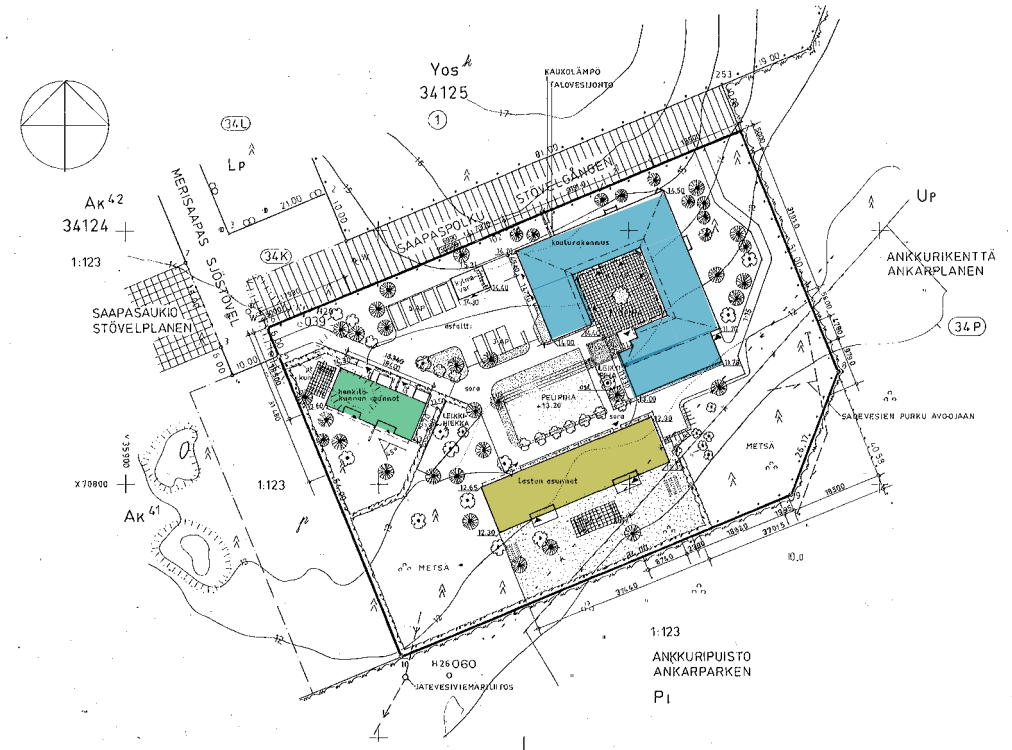

5. Nykytila

5.1 Sisätilat

Rakennuksen nykytilainventointi on tehty huhtikuussa 2024. Sisätilojen osalta on keskitytty selvittämään rakennusten alkuperäiset ominaispiirteet ja arvioimaan niiden säilyneisyyttä. Sisätilojen inventointi on jäsennelty rakennuskohtaisesti. Koulu- ja asuntolarakennusten nykytilan dokumentointi on esitetty tilakokonaisuuksittain, ja alussa on esitelty rakennuksessa toistuvat ratkaisut. Paritalon dokumentointi on esitetty yhtenä kokonaisuutena. Toistuvissa kerroksissa ja tilatyypeissä yleispiirteinen inventointi on tehty muutamasta valikoidusta esimerkkitalasta. Kaikkien rakennusten ulkotilojen ja julkisivujen inventointi on esitetty yhtenä kokonaisuutena.

- Lastenkodin asuntola
- Koulurakennus
- Paritalo

! Kaavioiden pohjana on Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordinin asemapiirustus vuodelta 1985.

Koulurakennus

Rakennuksessa toistuvat ratkaisut

RAKENNUKSEN TILAKOKONAISUUS JA SÄILYNEISYYT

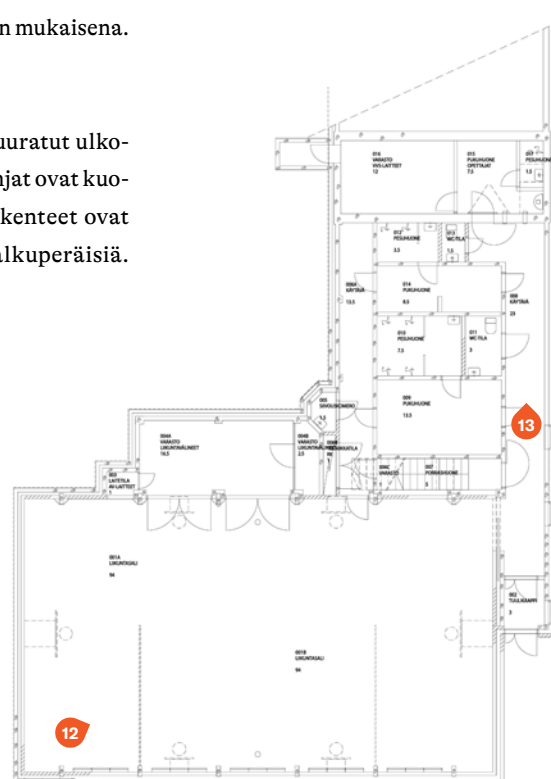
Koulurakennuksen tilaratkaisu perustuu sisäpihan puolella kiertävään kehämäiseen aulatiloihin sarjaan, jonka varrelle on sijoitettu toimintojen mukaan ryhmitellyt muut tilat. Jokaisella tilakokonaisuudella on oma sisäänkäyntinsä sisäpihalle. Tiloissa toistuvat samat perusratkaisut rakennusosien ja materiaalien osalta. Tilojen yleisime on vaalea, ja yksityiskohtien materiaalina toistuu lakattu mänty. Tilahahmo, rakenteet ja sisätilojen yleisilme ovat säilyneet pääpiirteissään hyvin rakennusaikakauden mukaisena.

RAKENNE

Koulun kantavana rakenteena ovat pääosin tiilimuuratut ulkoseinät sekä liimapuupilarit ja -palkit. Väli- ja yläpohjat ovat kuorilaattarakenteisia. Kellarikerroksen kantavat rakenteet ovat teräsbetonia. Kantavat rakenteet ovat pääosin alkuperäisiä. Kattorakenteita on uusittu.

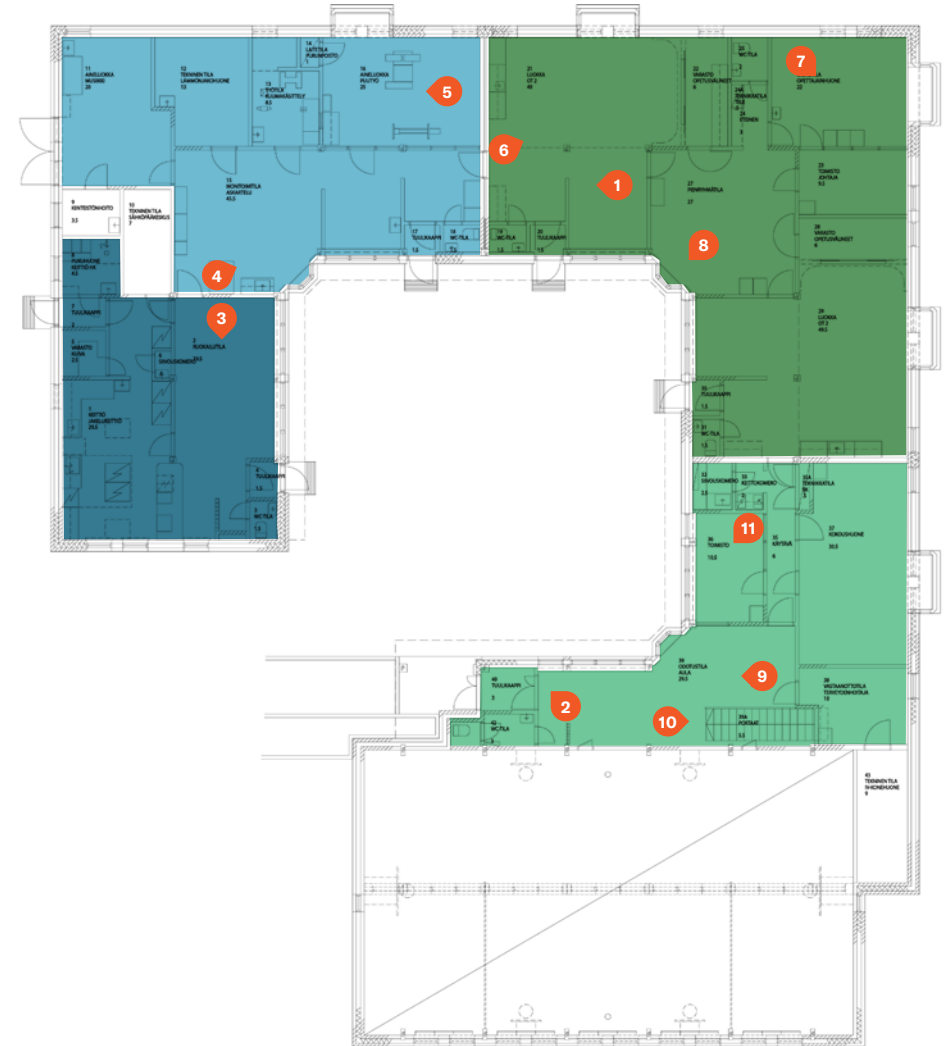
TILARYHMÄT JA VALOKUVAUSPAIKAT

- Ruokailutila, keittiö ja aputilat
- Aine- ja teknisen työn luokat
- Luokahuonekokonaisuudet ja opettajien tilat
- Porrasaula, toimistotilat ja terv.hoit.huone
- Liikuntasali ja aputilat

Kellarikerros

↓ Inventoinnin tilaryhmät ja valokuvauspaikat on esitetty oheisissa pohjakaavioissa.

1. kerros

LATTIA JA JALKALISTAT

Lattiat ovat pääosin vaaleanharmaata muovipalamattoja, joka on oletettavasti alkuperäinen. Osassa tiloja pinnoitteita on uusittu tai paikattu erivärisillä muovimatoilla. Jalkalistat ovat alkuperäisiä lakattuja yksinkertaisia matalia mäntylistoja. Wc-tiloissa toistuu harmaa kuvioitu muovimatto, joka saattaa olla myös alkuperäinen.

SEINÄT

Ulkoseinät ovat sisäpuolelta valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Väliseinät ovat pääosin valkoiseksi maalattuja tiili- tai levyseiniä. Luokkatiloja jakavat puolikorkeat väliseinät, joissa on osassa koko seinän levyinen yläikkuna. Wc-tilojen seinät ovat pääosin valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Altaan taustaseinällä on tummansininen laatoitus. Wc-tiloissa on altaiden taustaseinällä laatoitus neliömuotoisilla sinisillä laatoilla.

KATTO JA KATTOLISTAT

Sisäpihaa kiertävissä aulatiloiissa on laskettu pontattu paneelialakatto, joka on valkolakattu. Rakennuksen ulkokehän puoleisissa korkeissa tiloissa on viistosti nousevaa kattomuotoa seuraava, valkoiseksi maalattu levykatto. Kattolistat ovat yksinkertaisia kapeita mäntylistoja. Kattoihin on kiinnitetty akustiikkalevyjä, jotka saattavat olla osin alkuperäisiä.

OVET

Rakennuksessa toistuu muutama erilainen ovityyppi. Päätilojen ovet ovat viilupintaisia äänieristettyjä laakaovia, joista pääosa on oletettavasti alkuperäisiä. Myös heloitus ja painikkeet ovat pääosin alkuperäisiä. Rakennuksessa on lisäksi uudempiä, 2010-luvulla uusittuja ovia, joissa on vaaleampi viilupinta ja osassa lasiaukollinen ovilehti. Lähes kaikissa sisäovissa on mäntylistat, jotka on liitetty suoraliitoksella.

↑ Rakennuksen tilaratkaisu perustuu sisäpihan puolella rakennuksen ympäri kiertävään matalampaan kehämäiseen käytävään, jonka varrelle on sijoitettu eri toimintoja palvelevia huonekorkeudeltaan korkeampia tiloja. Huoneissa on lähes kauttaaltaan yhtenäiset pintamateriaalit: valkoiseksi maalatut tiiliseinät, laskettu paneelialakatto ja vaalea muovipalamatto.

IKKUNAT

Rakennuksen ikkunat ovat erilaisia kolmilasisia sisään-sisään aukeavia kolmipuitteisia, sisäpuitteiltaan kytkettyjä puuikkunoita. Sisäpihan puolella on korkeat kaksi- tai kolmijakoiset ikkunat, joissa on matalat, ulkopuolelta jakopuitteilla kolmeen ruutuun jaetut yläikkunat. Osassa on lisäksi alaosassa matala tuuletusikkuna. Ikkunat on ryhmitelty yksittäin tai kolmen ikkunan ryhmiin. Sisäpihan kulmauksen erkkereissä on lisäksi kapeat, kaksiosaiset kiinteät sivuikkunat, joissa on kolminkertaiset lämpölasielementit. Ulkokehän julkisivujen ikkunat ovat pienempiä neliön muotoisia tai pystysuuntaisia kaksiosaisia ikkunoita. Erkkereissä on kapeat ikkunat, joissa on matalat tuuletusikkunat alaosassa ja ulkopuitteessa yläikkunan puitejako. Kaikkien ikkunoiden karmit, puitteet ja sisäpuolen listat ovat lakattua mäntyä. Heloitus on kromattua. Ikkunat ovat pääosin alkuperäisiä.

TALOTEKNIikka

Aulatilojen alkuperäiset kiinteät valaisimet ovat eri kokoisia alakattoon upotettuja neliön muotoisia valaisimia, joissa on metallinen suojaritilä ja sitä kiertävä puinen listoit. Lisäksi alakattoon on upotettu uudempia loisteputkivalaisimia. Luokahuoneissa on alkuperäisiä ripustettuja, profiililtaan puolilympyrän muotoisia loisteputkivalaisimia. Rakennuksessa on alkuperäiset vesikiertoiset lämpöpatterit, jotka ovat pääosin valkoisia uritettuja levypattereita ja korkeiden ikkunoiden alapuolella matalia ripapattereita. Venttiilejä on uusittu. Tiloissa on lisäksi myöhempiä pinta-asenteisia alumiinisia sähkökouruja, muita sähköasennuksia ja laitteiden asennuskiskoja.

MUUTA

Ikkunoissa ja erkkereissä on alkuperäiset ikkunapenkit, jotka toimivat istuimina ja patterinsuojina. Mäntylankuista tehdyissä ikkunapenkeissä on keskilinjassa kapeat suorakaiteen muotoiset aukot. Pitkät ikkunapenkit on kannatettu etureunastaan mustaksi tai valkoiseksi maalatuilla metallisilla putkijaloilla.

↑ Rakennuksen arkkitehtuuri on säilynyt yksityiskohtineen hyvin alkuperäisen kaltaisena. Esimerkiksi tuulikaappien sisäovet ovat alkuperäisiä pystypaneloituja puuovia, joissa neliön muotoiset puuvetimet sekä kapeat ikkuna-aukot.

Ruokailutila, keittiö ja aputilat

TILAKOKONAISUUS

Ruokalan tilakokonaisuus koostuu sisäpihan puoleisesta pitkänomaisesta ruokailutilasta ja siihen liittyvästä tuulikaapista ja wc-tiloista. Rakennuksen ulkoseinustan puolella on keittiötila aputiloihin, joihin on erillinen sisäänkäynti pysäköintialueen puoleiselta seinustalta.

LATTIA JA JALKALISTAT

Lattiat ovat pääosin rakennuksessa toistuvaa vaaleanharmaata muovipalamattoja. Lattialistat ovat alkuperäisiä mäntylistoja. Keittiötiloissa on tummanharmaa massalattia. Wc:ssä on mahdollisesti uusittu harmaa kuvioitu muovimatto.

SEINÄT

Väliseinät ja ulkoseinät ovat pääosin valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Ruokasalin ja keittiön välissä on puukehyksillä kentiksi jäsennelty kevyt väliseinä, jossa on mäntypuisten karmien kehystämät valkoiset levytykset ja yläikkunat. Keittiön seinissä on oletettavasti alkuperäinen valkoinen laatoitus, jonka yläosassa kiertää sininen laattarivi. Myös wc:n altaan taustalla on sininen laatoitus.

KATTO JA KATTOLISTAT

Sisäpihan puoleisessa ruokailutilassa on rakennuksessa toistuva valkolakattu puupaneelialakatto. Keittiötiloissa on viistoa kattomuotoa seuraava valkoinen terässälealakatto. Kattolistat ovat yksinkertaisia kapeita mäntylistoja.

OVET

Ovet ovat pääosin alkuperäisiä puuviilupintaisia ja keittiön aputiloissa valkoisia laakaovia. Keittiön ulko-ovi on yläikkunallinen puuovi, joka on sisäpuolelta puupaneloitu.

IKKUNAT

Ruokasalissa on sisäpihan puoleisissa tiloissa toistuvaa tyyppiä edustavat korkeat kolmiosisaiset ikkunat. Keittiössä on kaksi osaiset pystysuuntaiset ikkunat, joiden yläosa on sivusaranoitu tuuletusikkuna.

TALOTEKNIikka

Ruokasalin alakatossa on alkuperäiset upotetut neliön malliset valaisimet metallisella suojaritilällä. Valaisimia on kahta kokoa. Keittiössä on ripustetut loisteputkivalaisimet, jotka saattavat olla alkuperäisiä.

↑ Pitkänomaisen ruokailutilan ja apukeittiön välissä on alkuperäinen puurakenteinen umpinaisiin kenttiin jaettu väliseinä, johon on integroitu jakelutaso.

KIINTOKALUSTEET

Tuulikaapin edessä on puupilareista ja pystyrimoista koostuva tilanjakaja. Ruokasalin ja keittiön välissä on alkuperäinen paljeverholla suljettava aukko ja jakelutaso, jota on myöhemmin pidennetty. Keittiön kalusteet ovat tyyppillisiä koulun rst-keittökalusteita ja puurakenteisia kaapistoja, joita on osin uusittu.

Aine- ja teknisen töiden luokat

TILAKOKONAISUUS

Aine- ja teknisten töiden luokkien kokonaisuus koostuu sisäpihan puoleisesta suuresta monitoimitilasta ja siihen liittyvästä tuuli-kaapista ja wc-tilasta. Monitoimitila on jaettu myöhemmin puoli-korkealla väliseinällä. Tilan pohjoispuolelle on sijoitettu puutyö-, kuumakäsittely- ja musiikkiluokat sekä taloteknisiä tiloja. Musiikkiluokkaan on suora sisäänkäynti pysäköintialueen puolelta.

LATTIA JA JALKALISTAT

Tiloissa on pääosin rakennuksessa toistuva vaaleanharmaa muovipalamatto ja mäntylistat. Puutyöluokassa on oletettavasti alkuperäinen puuparketti. Kuumakäsittelyhuoneen lattiassa on kohokuvioitu alumiinilevy. Musiikkiluokassa on myöhempi violetti kokolattiamatto ja tummaksi maalatut jalkalistat.

SEINÄT

Väli- ja ulkoseinät ovat alkuperäisiä valkoiseksi maalattuja tiili-seiniä. Monitoimitilassa on myöhempi puurakenteinen, valkoisella levyllä verhoiltu puolikorkea väliseinä. Kuumakäsittely- ja puutyöluokan väliseinissä on alkuperäisiä puurakenteisia sisäikkunoita. Musiikkiluokan seiniin on asennettu vaaleita akustiikkalevyjä.

KATTO JA KATTOLISTAT

Monitoimitilassa on laskettu valkolakattu paneelialakatto. Aine-luokissa on viistoa kattomuotoa seuraava valkoiseksi maalattu levykatto, jonka pintaan on kiinnitetty vaaleita akustolevyjä. Kattolistat ovat yksinkertaisia kapeita mäntylistoja. Katon pin-tarakenteet ovat alkuperäisiä.

↑ Koulun teknisen työn tilat on sijoitettu rakennuksen luoteiskulmaan suurehkon aulamaisen tilan ympärille. Aulamaista tilaa on jäsennetty kuvassa näkyvällä myöhemmällä kevyellä väliseinällä.

OVET

Huoneissa on osin alkuperäisiä äänieristettyjä viilupintaisia laakaovia ja osin uusittuja ovia vaaleammalla viilupinnalla. Osassa uusista ovista on lasiaukko.

IKKUNAT

Monitoimitilassa on sisäpihan puoleisissa tiloissa toistuvaa tyyppiä edustavat korkeat kolmiosiset ikkunat. Muissa huoneissa on rakennuksen ulkokehällä toistuvaa tyyppiä olevia yksittäisiä tai pystysuuntaisia kaksiosaisia ikkunoita. Puutyöluokassa on sivuikkunallinen erkkeri.

TALOTEKNIikka

Monitoimitilan lasketussa alakatossa on alkuperäisiä upotettuja neliön mallisia valaisimia ja pitkänomaisia loisteputkivalaisimia. Luokissa on seinäkannakkeilla huoneen yli ripustetut, mahdollisesti alkuperäiset loisteputkivalaisimet. Teknisen työn tiloissa on näkyvä ilmanvaihtokanavointi, erilaisia sähkölaitteita ja -asennuksia sekä vesipisteitä. Huoneiden seiniin on tehty myöhempiä pinta-asenteisia sähkövetoja.

KIINTOKALUSTEET

Monitoimitilassa on oletettavasti alkuperäiset puuviilupintaiset korkeat kaapit ja teräksinen tiskiallaspöytä.

↑ Teknisen työn tila on säilynyt pintamateriaaleineen hyvin alkuperäisenä. Tila on erotettu aulasta kevyrakenteisella puulasiseinällä, ja lattiassa on alkuperäinen puuparketti.

Luokkahuonekokonaisuudet ja opettajien tilat

TILAKOKONAISUUS

Tilakokonaisuus koostuu kahdesta toisiinsa peilautuvasta luokkahuonetilasta, joiden välissä on rakennusmassan kulmaan asettuva koulun henkilökunnan tilojen kokonaisuus. Luokat ja henkilökunnan tilat avautuvat keskellä sijaitsevaan aulamaiseen pienryhmätilaan. Pohjoisen puoleisen luokkahuoneen sisäänkäynnin viereinen wc-tila on myöhemmin laajennettu esteettömäksi.

LATTIA JA JALKALISTAT

Tiloissa on pääosin rakennuksessa toistuva vaaleanharmaa muovipalamatto ja mäntylistat. Esteettömän wc:n lattiassa on myös hempi musta laatoitus.

SEINÄT

Väli- ja ulkoseinät ovat alkuperäisiä valkoiseksi maalattuja tiili-seiniä. Wc-tilojen seinät ovat valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Altaan taustaseinällä on tummansininen laatoitus. Laajennetun esteettömän wc:n seinät ovat tasoitettuja ja valkoiseksi maalattuja, ja alaosassa on vaaleanharmaa laatoitus.

KATTO JA KATTOLISTAT

Luokkien sisäpihan puoleisissa osissa ja pienryhmätilassa on laskettu valkolakattu paneelialakatto. Luokkahuoneiden ulkoseinän puoleisissa osissa sekä opettajan ja johtajan huoneissa on nousevaa kattomuotoa seuraava valkoiseksi maalattu levykatto, johon on kiinnitetty vaaleita akustiikkalevyjä. Katossa on kapeat mäntylistat.

OVET

Huoneissa on osin alkuperäisiä äänieristettyjä viilupintaisia laakavia ja osin uusittuja ovia vaaleammalla viilupinnalla. Osassa uusista ovista on lasiaukko.

→ Luokkahuoneiden ulkoseinän puoleisissa osissa on jyrkästi nouseva katto ja ulkonevat erkkerit.

IKKUNAT

Sisäpihan puoleisissa tiloissa on rakennuksessa toistuvaa tyyppiä edustavat korkeat kolmiosaiset ikkunat. Muissa huoneissa on rakennuksen ulkokehällä toistuvaa tyyppiä olevia yksittäisiä tai pystysuuntaisia kaksiosaisia ikkunoita. Luokkahuoneissa ja opettajanhuoneessa on rakennuksen ulkokehällä sivuikkunalliset erkkerit.

TALOTEKNIikka

Luokkahuoneissa on alkuperäiset ripustetut, profiililtaan puoliympyrän muotoiset loisteputkivalaisimet. Lasketuissa alakatoissa on alkuperäisiä upotettuja neliön mallisia valaisimia. Seinissä on myöhempiä pinta-asenteisia sähkövetoja.

KIINTOKALUSTEET

Luokkahuoneissa ja opetusvälinevarastoissa on oletettavasti alkuperäiset viilupintaiset kiintokaapistot, joissa on ylä- ja alakaapit ja valkoisen pöytätason yhteydessä rst-pintainen tiskiallastaso. Väli-tilassa on valkoinen laatoitus.

MUUTA

Luokkatiloissa on näkyvä mäntypuinen pilari- ja palkkirakenne, joka jakaa tilan suunnilleen keskilinjassa sisäpihan puoleiseen matalaan osaan ja rakennuksen ulkokehän puoleiseen, korkeampaan viistokattoiseen osaan.

↑ Luokahuoneiden kevyiden väliseinien yläosissa on kaltevaa kattomuotoa seuraavat puiset sisäikkunat.

↑ Rakennusmassojen taitekohdassa on sisäpihoja kohti avautuvat erkkerit, joissa on alkupe-
räiset istumatasoina toimivat patterinsuojukset. Alakaton kolmion malliset koteloinnit ovat
peräisin myöhemmistä muutosvaiheista.

Porrasaula, toimistotilat ja terveydenhoitajan huone

TILAKOKONAISUUS

Tilakokonaisuus koostuu pitkänomaisesta aulasta, jonka päässä on kellarikerrokseen johtava yksisyöksyinen porras. Aulaan yhdistyy käytävä, jonka varrelle on sijoitettu sisäpihan puoleinen toimistohuone ja keittiökomero sekä suurehko kokoushuone, joka muistuttaa tilahahmoltaan luokkatiloja. Kokoushuoneen ja perällä sijainnen huoneen väliseinä on purettu.

LATTIA JA JALKALISTAT

Tiloissa on pääosin rakennuksessa toistuva vaaleanharmaa muovipalamatto ja mäntylistat. Osassa tiloja alkuperäisen lattian seinustoilla kiertää uusittua siniharmaata mosaiikkibetonikuvioitua muovimattoa. Kokoustilasta puretun väliseinän kohdalla on mustilla muovilaatoilla tehty paikkaus.

SEINÄT

Väli- ja ulkoseinät ovat alkuperäisiä valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Tiloja jakavat väliseinät ovat puolikorkeita valkoiseksi maalattuja levyseiniä. Wc-tilojen seinät ovat valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Altaan taustaseinällä on tummansininen laatoitus.

KATTO JA KATTOLISTAT

Aulassa ja toimistohuoneessa on laskettu valkolakattu paneelialakatto. Kokoushuoneessa on jyrkästi nousevaa kattomuotoa seuraava valkoiseksi maalattu levykatto, jonka pintaan on kiinnitetty vaaleita akustiikkalevyjä. Kattolistat ovat yksinkertaisia kapeita mäntylistoja.

OVET

Tuulikaapin sisäovi on alkuperäinen vasikallinen puupaneloitu ovi, jossa on kapea ikkuna ja metallinen potkulevy. Ovesa on alkuperäinen neliön muotoinen puuvedin. Huoneiden väliovet ovat pääosin alkuperäisiä tai uusittuja viilupintaisia laakaovia.

IKKUNAT

Sisäpihan puoleisissa tiloissa on rakennuksessa toistuvaa tyyppiä edustavat korkeat kolmiosisaiset ikkunat. Muissa huoneissa on rakennuksen ulkokehällä toistuvaa tyyppiä olevia yksittäisiä tai pystysuuntaisia kaksiosaisia ikkunoita. Kokoustilassa on rakennuksen ulkokehällä sivuikkunallinen erkkeri. Aulatilassa on neliön malliset yksilasiset sisäikkunat, joista on näkymä kellarikerroksen liikuntasaliin.

TALOTEKNIikka

Lasketussa alakatossa on alkuperäisiä upotettuja neliön mallisia valaisimia. Kokoushuoneessa on katosta ripustetut loisteputkivalaisimet. Seiniin on tehty myöhempiä pinta-asenteisia sähkövetoja ja alumiinisia sähkökouruja.

↑ Lounaispäädyn porrasaulan sisäänkäynnin yhteydessä on wc-tila, joka on erotettu muusta tilasta rimamaisella väliseinällä. Kulman erkkeristä aukeaa näkymä sisäpihalle.

KIINTOKALUSTEET

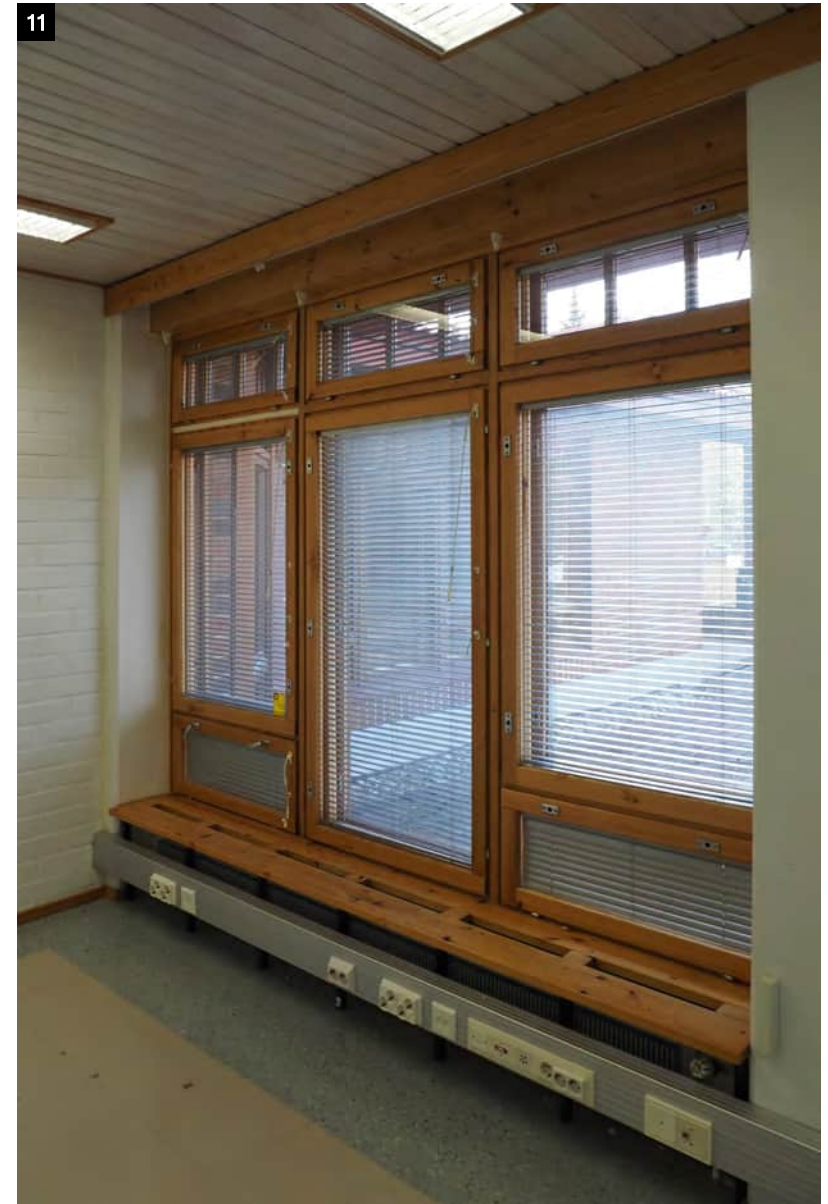
Kokoushuoneessa on alkuperäinen viilupintainen kiintokaappi. Aulan wc-tilan edessä on puupilareista ja pystyrimoista koostuva tilanjakaja.

PORRAS

Portaiden askelmassa ja etupinnassa on vastaava harmaa muovilaatta kuin lattiassa. Askelmien etusärmässä on mäntylistat ja etuosassa mustat liukuesteteipit. Portaassa on askelmien muotoa seuraavat mäntypuiset jalkalistat. Yhdellä puolella on seinään kiinnitetty käsijohde profiloidusta lakatusta männystä. Aulan ja porrasaukon välillä on seinien tapaan tiilimuurattu umpikaide, jonka yläpinnassa on lakattu puulevy.

↑ Porrasaulasta on käynti kellarin liikuntatiloihin. Aulasta aukeaa sisäikkunoiden kautta näkymä korkeaan liikuntasaliin.

↑ Sisäpihalle aukeavat ikkunat ovat puurakenteisia lasiseinäkokonaisuuksia. Kuvassa toimisto-
huoneen ikkuna. Alkuperäisen puisen patterisuojuksen edessä on myöhempi alumiininen
sähköjohtokotelo.

Liikuntasali ja aputilat

TILAKOKONAISUUS

Liikuntatilojen kokonaisuus koostuu suuresta, kahden kerroksen korkuisesta liikuntasalista välinevarastoineen sekä kahdesta pitkänomaisesta käytävästä, joiden väliin pukuhuonetilat sijoituvat. Liikuntasalissa on murrettu harjakatto ja näkyvä puinen pilari- ja kattotuolirakenne.

LATTIA JA JALKALISTAT

Liikuntasalissa on oletettavasti 2010-luvulla uusittu vaalea liikuntasalin puuparketti. Jalkalistat ovat oletettavasti alkuperäisiä korkeita lakattuja mäntylistoja. Käytävillä ja pukutiloissa on pääosin oletettavasti alkuperäinen harmaankirjava muovimatto ja puiset jalkalistat. Osassa tiloja on uusittu vaaleamman harmaa muovimatto ja harmaat kumilistat. Suihkutiloissa on oletettavasti alkuperäinen tummanharmaa massalattia.

SEINÄT

Liikuntasalin seinät ovat alkuperäisiä valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä, joita kattotuoleja kannattelevat näkyvät puupilarit jäsentävät. Seinien yläosaan on kiinnitetty valkoisia akustiikkalevyjä. Käytävien ja pukuhuoneiden seinät ovat valkoiseksi maalattua betonia. Suihkutilojen seinissä on oletettavasti alkuperäinen vaalean mintunvihreä laatoitus ja wc-tiloissa altaan taustaseinällä tummansininen laatoitus.

KATTO

Liikuntasalissa on murrettu harjakatto ja puupilareiden kannattelemaat puiset kattotuolit. Katon alapintaan on kiinnitetty vaaleita akustiikkalevyjä. Käytävien sekä puku- ja pesuhuoneiden katot on tasoitettu ja maalattu valkoiseksi.

OVET

Liikuntasalin sisäänkäynnissä on kaksilehtinen puuovi. Välinevarastoissa on kaksilehtiset pystypaneloidut puuovet, joissa on metalliset potkulistat. Käytävällä sekä pukuhuone- ja suihkutiloissa on valkoiset laakaovet, joiden mäntylistat on tehty suoralla liitoksella. Ovet ovat oletettavasti alkuperäisiä.

IKKUNAT

Liikuntasalin päätyseinissä on kapeat ikkunat, jotka asettuvat murretun harjakaton katonlapeiden väliin. Salin pohjoisen puoleisen seinän yläosassa on ensimmäisen kerroksen aulatilaa aukeavat pienet yksilasiset sisäikkunat. Käytävällä on rakennuksessa toistuvaa tyyppiä olevat pystysuuntaiset kaksiosaiset puuikkunat.

TALOTEKNIikka

Liikuntasalissa on kattopalkkien päällä kulkevaan kiskoon kiinnitetyt loisteputkivalaisimet, jotka saattavat olla uusittuja. Käytävillä on alkuperäisiä alakattoon upotettuja neliönmuotoisia valaisimia ja mahdollisesti myöhempiä, pitkänomaisia jonoon kytkettyjä pinta-asenteisia valaisimia.

KIINTOKALUSTEET

Salin seiiniin on kiinnitetty puolapuita, koripallotelineitä ja muita kiinteitä liikuntavälineitä, jotka ovat oletettavasti alkuperäisiä.

↑ Liikuntasalissa on murrettu harjakatto ja puupilareiden kannattelema puurakenteinen kattoristikko. Harjan alkuperäinen pitkä kattoikkuna on ummistettu kattoremontin yhteydessä.

↑ Kellarin käytössä on alkuperäinen harmaankirjava muovimatto ja puiset jalkalistat.

Lastenkodin asuntolarakennus

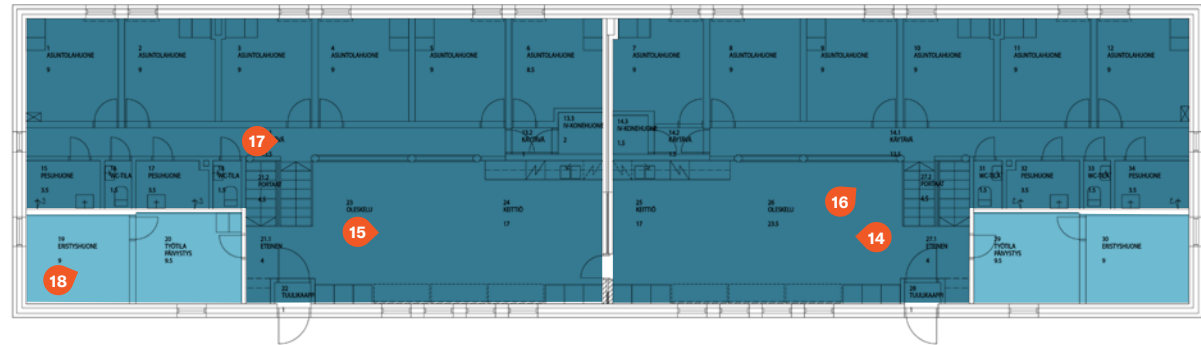
TILAKOKONAISUUS JA SÄILYNEISYYT

Asuntolarakennus on puolitoista kerroksinen paritalo, jossa on kaksi toisiinsa peilautuvaa osaa. Ensimmäinen kerros on puolikerrostratkaisu, joka koostuu ensimmäisen kerroksen yhteistiloista ja henkilökunnan huoneista sekä yhteistilaan avautuvasta parvi-maisesta käytävästä, jonka varrelle asuntolahuoneet on sijoitettu. Kellarikerroksessa on yhteiskäytössä olevia kokoontumis- ja aputiloja. Rakennuksen pintamateriaaleja on paikoitellen uusittu, mutta tilahahmo ja yleisilme on säilynyt pääosin alkuperäisenä.

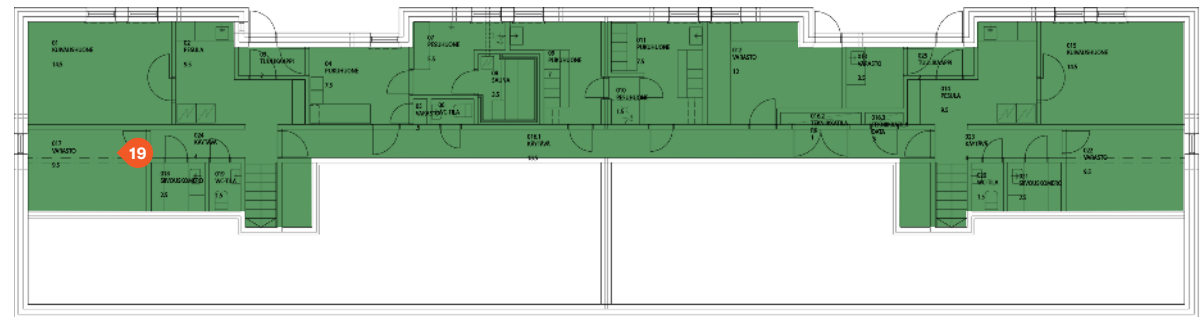
RAKENNE

Rakennuksessa on kantavat tiiliseinät sekä liimapuupilarit ja -palkit. Väli- ja yläpohjat ovat kuorilaattarakenteiset. Rakennus on perustettu anturoille ja kellarin kantavat rakenteet ovat teräsbetonia. Kantavat rakenteet ovat pääosin alkuperäisiä. Puurakenteisia kattorakenteita on uusittu katon korottamisen yhteydessä vuonna 2015.

TILARYHMÄT JA VALOKUVAUSPAIKAT

1. kerros

Kellarikerros

- Oleskelutilat ja asuntolahuoneet
- Toimistotilat
- Kellari

→ Inventoinnin valokuvauspaikat on esitetty oheisissa pohjakaavioissa.

Oleskelutilat ja asuntolahuoneet

TILAKOKONAISUUS

Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevat oleskelutilat – olohuone ja tupakeittiö – sekä puoli kerrosta ylempänä sijaitsevat asuinhuoneet ja niiden edustan parvimainen käytävä muodostavat tilallisen kokonaaisuuden. Oleskelutilojen kulmassa on pienet tuulikaapit ja osastojen pääsisäänkäynnit. Käytävän varrella sijaitsevat myös wc- ja pesutilat. Asuntolahuoneet olivat inventointihetkellä asukkaiden käytössä, joten niistä ei julkaista valokuvia.

LATTIAT JA JALKALISTAT

Lattioissa on pääosin linoleumimatto. Portaissa, parvikäytävässä ja asuinhuoneissa on alkuperäinen harmaa marmorikuvioitu matto ja alakerrassa uusittu sinertävä. Suihku- ja wc-tiloissa on pääasiassa alkuperäiset muovimatot. Eteisissä on vaalea laatoitus. Jalkalistat ovat yksinkertaisia mäntylistoja, jotka on osassa tiloja uusittu.

SEINÄT

Oleskelutiloissa tiloissa ja parvikäytävillä on valkoiseksi maalatut tiiliseinät. Oleskelutilojen ja parvikäytävän välistä aukkoa kehystää puinen pilari- ja palkkirakenne. Parvikäytävän alaosan puolikorkeissa seinissä on valkoiseksi maalattu puupanelointi. Asuntolahuoneiden levyseinät on tasoitettu ja maalattu valkoiseksi. Märkätiloissa on oletettavasti alkuperäiset mintunvihreät tai valkoiset kaakelit ja osittain valkoiseksi maalatut betoniseinät.

KATTO JA KATTOLISTAT

oleskelutiloissa tiloissa ja asuntolahuoneissa on vinoa kattomuo-toa seuraava lakattu puupaneloitu katto ja kapeat mäntylistat. Katossa on myöhemmin uusitut tarkastusluukut. Suihku- ja wc-tiloissa on puupaneloidut katot. Parvikäytävillä katto on tasoitettu ja maalattu valkoiseksi.

↑ Asuntolan alun perin erilliset osastot on myöhemmin yhdistetty teräslaseinällä. Tilahahmoa määrittelee ensimmäiseen kerrokseen avautuva parvikäytävä ja puupaneloitu pulpettikatto.

OVET

Oleskelutiloissa on viilupintaiset puuovet, jotka on osin uusittu. Ovissa erilaisia lasiaukkoja. Asuin- ja pesuhuoneiden ovet ovat oletettavasti alkuperäisiä valkoisia laakaovia, joissa on puulistat suoralla liitoksella. Alakerran osastoja jakavassa seinässä on myöhempi huonetilaja yhdistävä teräslasiseinä- ja ovi.

IKKUNAT

Oleskelutiloissa ja asuinhuoneissa on rakennuksissa toistuvaa tyyppiä olevat alkuperäiset sisään aukeavat kolmipuitteiset puuikkunat, jonka kaksi sisäpuitetta ovat kytkettyjä. Ikkunoissa on kapea alasaranoitu yläikkuna, jonka ulkopuitteessa on jako kolmeen pieneen ruutuun. Ikkunoissa on alkuperäiset puiset ikkunapenkit.

TALOTEKNIikka

Tiloissa on alkuperäiset vesikiertoiset lämpöpatterit, jotka ovat pääosin valkoisia uritettuja levypattereita. Seinissä ja katossa on myöhempiä pinta-asennettuja sähkövetoja.

KIINTOKALUSTUS

Tiloissa on uusitut riippuvat pallovalaisimet. Keittiökalusteet on uusittu. Suihku- ja wc-tiloissa on alkuperäiset wc-kalusteet.

PORTAAT

Parvikäytävälle johtavat portaat ovat puolen kerroksen korkuisia suoria umpiportaita, joiden sivut on levytetty ja maalattu valkoiseksi. Portaissa on alkuperäinen vaaleanharmaa linoleumipinnoite ja kupukantaruuvein kiinnitetty puulistoitus askelmien sivuilla ja etureunassa. Molemmilla puolilla on puupinnakaiteet lakatusta männystä. Kaiteissa on profiloitu käsijohde ja jyrkevät neliönmuotoiset puupinnat.

MUUTA

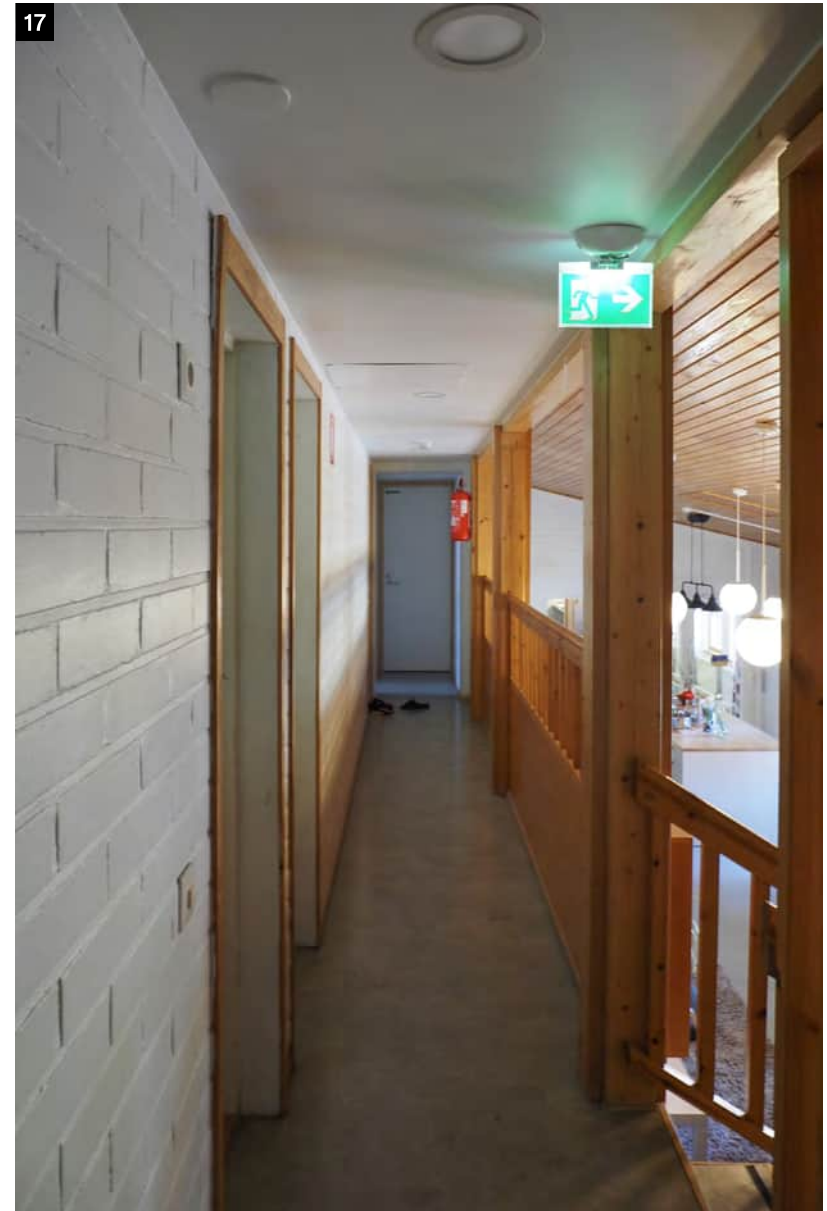
Oleskelutilojen ja parvikäytävien välillä on alkuperäiset puiset kaiteet, joissa on portaan kaiteita vastaava muotoilu. Kaiteen alaosassa on oleskelutilojen puolelle avautuvat puurakenteiset kiinteät kirjahyllyt.

↑ Rakennuksessa oli alun perin kaksi erillistä, toisiinsa symmetrisesti peilautuvaa osastokokonaisuutta. Nykyisin toinen oleskelutila toimii olohuoneena ja toinen keittiönä.

↑ Asuntolan parvessa ja portaassa on alkuperäiset puurakenteiset kaiteet.

↑ Asuinhuoneet ja wc-tilat on sijoitettu rakennuksen pohjoisseinustalle käytävämäiselle parvelle, joka avautuu kohti yhteiskäytössä olevia keittiö- ja olohuonetiloja.

Toimistohuoneet

TILAKOKONAISUUS

Pienehköt lastenkodin henkilökunnan toimistohuoneet sijaitsevat pääsisäänkäyntien vieressä rakennuksen molemmissa päädyissä. Päätyjen pienemmät huoneet on alun perin suunniteltu eristyshuoneiksi.

LATTIA JA JALKALISTAT

Lattioissa on uusittu sinertävä linoleum-matto. Jalkalistat ovat uusittuja, alkuperäistä korkeampia yksinkertaisia puulistoja.

SEINÄT

Seinät ovat valkoiseksi maalattuja tasoitettuja betoniseiniä.

KATTO JA KATTOLISTAT

Katto on jyrkästi etupihan puoleista julkisivua kohti laskeva puu-paneeloitu katto, jossa on kapeat mäntylistat.

OVET

Eteisten ja toimistojen välillä on uusitut puiset lasiaukolliset ääntä eristävät palo-ovet. Toimistohuoneiden väliset ovet ovat alkuperäisiä eristyshuoneiden puuovia, joiden ovilehdissä on pienet neliön malliset lasiaukot.

IKKUNAT

Ikkunat ovat pääosin alkuperäisiä sisään aukeavia kolmipuitteisia puuikkunoita, jonka kaksi sisäpuitetta ovat kytkettyjä. Ikkunoissa on kapea alasaranoitu yläikkuna, jonka ulkopuitteessa on jako kolmeen pieneen ruutuun. Päätyseinissä on pystysuuntaiset kaksiosaiset ikkunat. Ikkunapenkeissä alkuperäiset puiset ikkunalaudat.

TALOTEKNIikka

Tiloissa on alkuperäiset vesikiertoiset lämpöpatterit, jotka ovat pääosin valkoisia uritettuja levyttereita. Huoneissa on myös hempiä sähköjen pinta-asennuksia.

KIINTOKALUSTUS

Toimistoissa on kiinteät korkeat kaapit, jotka ovat pääosin uusittuja. Olohuoneen puoleisissa toimistotiloissa on alkuperäiset puurakenteisen ja yksinkertaiset kiintokaapit.

↑ Alkuperäinen esityshuone on muutettu myöhemmin toimistotiloiksi. Huoneessa on alkuperäinen puuovi, jonka ovilehdessä on neliön mallinen lasiaukko.

Kellari

TILAKOKONAISUUS

Kellarikerros sijaitsee puolen kerroksen alalla asuntolahuoneiden alapuolella. Tilakokonaisuus koostuu rakennuksen poikki pitkitäin kulkevasta käytävästä, jonka varrelle sijoittuvat asukkaiden käytössä olevat monitoimi-, kodinhoito-, ja saunatilat sekä varasto- ja teknisiä tiloja. Käytävän yhteydessä on molemmissa osastoissa takapihalle aukeavat sisäänkäynnit ja niiden edustalla olevat tuulikaapit, märkäeteiset ja kodinhoitotilat. Rakennuksen päädyissä on pienehköt monitoimitilat.

LATTIA JA JALKALISTAT

Lattiassa on pääosin uusittu sinertävä linoleumimatto. Jalkalistat ovat uusittuja, alkuperäistä korkeampia yksinkertaisia puulistoja. Pesu- ja saunatiloissa on uusittu kuusikulmainen tiilenpunainen klinkkerilaatta.

SEINÄT

Seinät ovat valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Monikäyttötiloissa seiiniin on tehty erilaisia värikkäitä seinämaalauksia. Pesutiloissa on uusittu valkoinen laatoitus.

KATTO JA KATTOLISTAT

Tiloissa on pääosin valkoiseksi maalattu betoniholvi, jossa on näkyvät elementtisaumat. Betonikatoissa ei ole listoja. Saunatiloissa on oletettavasti uusittu puupaneloitu alakatto ja kapeat puulistat.

OVET

Kellarin ovet ovat pääosin valkoisia laakaovia, jotka ovat oletettavasti alkuperäisiä. Tuulikaapeissa on alkuperäiset puuvii-lupintaist lasiaukolliset ovet. Ulko-ovet ovat puupaneloituja ja lasiaukollisia.

↑ Kellarikerrosten päädyissä sijaitsevat asuntolan yhteiskäytössä olevat monitoimitilat.

IKKUNAT

Kellarikerroksen ikkunat ovat pääosin alkuperäisiä suorakaiteen muotoisia sisään aukeavia kolmipuitteisia puuikkunoita, jonka kaksi sisäpuitetta ovat kytkettyjä. Ulkopuitteessa on jako kah-teen pystysuuntaiseen osaan. Ikkunoiden sisäosat ovat pääosin puunvärisiä ja lakattuja ja osassa tiloja valkoiseksi maalattuja.

TALOTEKNIikka

Tiloissa on alkuperäiset vesikiertoiset lämpöpatterit, jotka ovat pääosin valkoisia uritettuja levyttereitä. Käytävän ja kellaritilojen katossa pinta-asenteisia ilmanvaihtoputkia ja muuta talotekniikkaa.

KIINTOKALUSTUS

Kodinhoitotiloissa on alkuperäiset allaskaapit, joissa on rst-pin-taiset tasot ja mäntylistoin kehystetyt valkoiset kaapinovat.

Paritalo

TILAKOKONAISUUS JA SÄILYNEISYYS

Rakennus koostuu kahdesta asunnosta, joilla on omat sisäänkäyntinsä ja takapihansa. Molemmissa asunnoissa huoneet on ryhmitelty keskellä sijaitsevan eteistilan ympärille. Suuremmassa asunnossa on keittiön ja kylpyhuoneen lisäksi kolme huonetta ja pienemmässä kaksi. Sisätilojen tilahahmoja määrittelee jyrkästi takapihaa kohti laskeva kattomuoto. Asuntojen tilahahmot ja pintamateriaalit ovat säilyneet hyvin alkuperäisenä. Suurempi asunto toimii nykyisin lastenkodin kokoontumis- ja tapaamistiloina ja pienempi asunto lastenkodin ulkopuolisen kiinteistöhuoltoyhtiön toimistotiloina.

RAKENNE

Paritalo on puurakenteinen. Rankarunkoisissa ulkoseinissä on tiiliverhous. Alapohjat ovat maanvaraisia betonilaattoja. Rakenteet ovat alkuperäisiä.

LATTIA JA JALKALISTAT

Lattioissa on pääosin alkuperäinen harmaa mosaiikkikuvioitu linoleumimatto. Jalkalistat ovat alkuperäisiä yksinkertaisia mäntylistoja. Wc- ja suihkutiloissa on oletettavasti uusitut vaaleanharmaat lattialaatat.

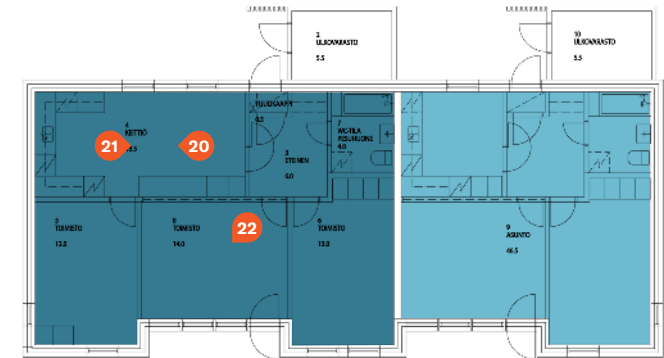
SEINÄT

Seinät ovat pääosin valkoiseksi maalattuja levyseiniä. Wc-tiloissa on oletettavasti uusittu marmorikuvioitu seinälaatoitus.

KATTO JA KATTOLISTAT

Kaikissa tiloissa on alkuperäinen puupaneloitu katto, joka seuraa jyrkkää kattomuotoa. Kattolistat ovat kapeita puulistoja.

VALOKUVAUSPAIKAT

1. kerros

↑ Inventoinnin valokuvauspaikat on esitetty oheisissa pohjakaavioissa.

OVET

Väliovet ovat osin alkuperäisiä ja osin uusittuja valkoisia laaka-ovia. Omissa on valkoiset karmit ja puunvärinen listoitus. Osassa tiloista ovilehdet on poistettu. Olohuoneessa on ikkunaseinään liittyvä terassin puulasiovi.

IKKUNAT

Ikkunat ovat eri muotoisia, alkuperäisiä kolmipuitteisia sisäänulos aukeavia puuikkunoita, joissa on puunväriset karmit, puitteet ja listoitus. Perusikkunat ovat suorakaiteen muotoisia ja sivusaranoituja. Olohuoneen ikkunaseinällä ikkunoissa on alasaranoitettuja alaosat. Keittiöissä on lisäksi erilliset yläikkunat. Tilojen väliset sisäikkunat ovat alkuperäisiä yksilasisia puuikkunoita, joissa on puunväriset karmit ja listoitus.

TALOTEKNIikka

Tiloissa alkuperäiset vesikiertoiset lämpöpatterit, joiden venttiilit on osin uusittu. Patterit ovat matalia ripapattereita ja uritettuja levypattereita.

KIINTOKALUSTUS

Keittiössä on alkuperäiset kiinteät keittiökalusteet, joissa on valkoiset puulevyt ja pyöristetyt puulistadetaljit. Huoneissa on samaa tyyppiä olevat korkeat kiinteät kaapit.

20

↑ Paritalon entisten asuntojen keittiöt ovat säilyneet pintamateriaaleineen ja keittiökalusteineen hyvin alkuperäisinä.

↑ Tilojen yleisilmettä määrittelee vaalean värityksen ja puisten yksityiskohtien yhdistelmä ja jyrkästi takapihaa kohti laskeva puupaneloitu katto. Kuvassa keittiö eteistä kohti kuvattuna.

↑ Takapihan puoleisissa olohuoneissa on suuret ikkunapinnat. Kuvan tila toimii nykyisin lastenkodin tapaamis- ja kokoontumistilana.

5.2 Julkisivut

VESIKATOT

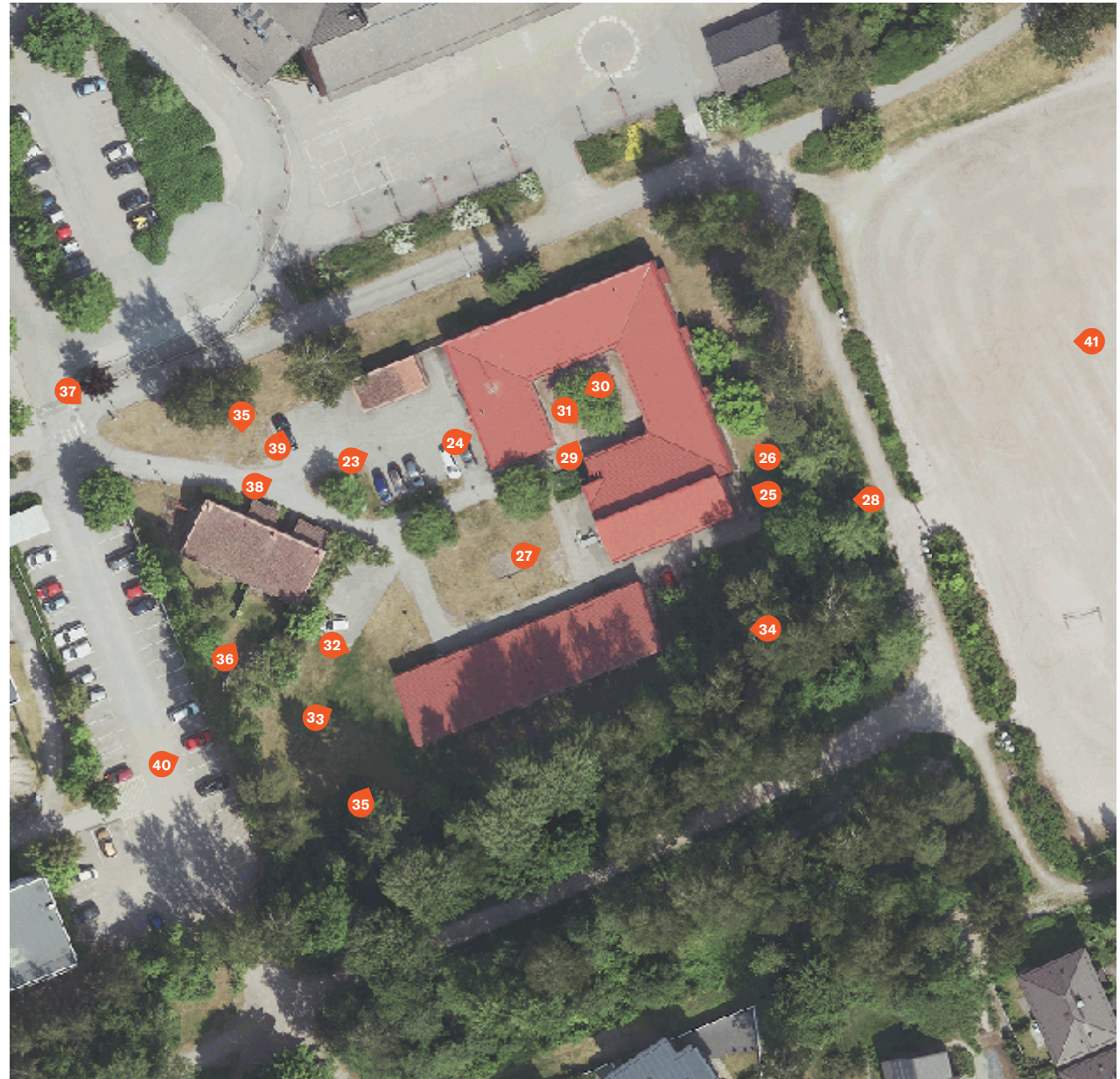
Kaikissa rakennuksissa on pääasiallisena kattomuotona pulpetti-katto, jonka alaosa jatkuu pitkänä räystääänä. Lappeiden yläosat ovat räystäättömiä. Koulurakennuksen korkeammassa liikuntasalisiivessä on murrettu harjakatto.

Vesikatteet ovat betonitiiltä. Paritalossa ja pihan varastorakennuksessa on oletettavasti alkuperäinen rusehtavan tiilenpunainen kate. Koulussa ja asuntolassa on vuonna 2015 uusitut, väriltään kirkkaamman punaiset katteet. Koulun erkkereissä on tiilenpunainen peltikate. Myös räystäspellitykset ovat tiilenpunaisia. Räystäiden alapinnassa on tummanruskeaksi käsitelty laudoitus. Koulurakennuksessa räystäslaudoitukseen on upotettu neliönmuotoiset valaisimet.

Sadevesikourut ja syöksytorvet ovat tiilenpunaisia ja muodoltaan kantikkaita. Koulussa ja asuntolassa vesikourut ja syöksytorvien yläosat on uusittu.

JULKISIVUT

Kaikissa rakennuksissa on puhtaaksimuuratut punatiilijulkisivut juoksevalla ladonnalla. Korkeiden ikkunoiden alapuolella on yhden tiilen levyinen pystyladonta. Korkeampien julkisivujen puolella on räystäättömien kattojen yläosassa rivi tiilisiä tuuletusputkia, jotka muodostavat julkisivuihin omaleimaisen aiheen. Julkisivut ovat säilyneet hyvin alkuperäisenä.

↑ Ulkovalokuvien kuvauspaikat on merkitty ilmakehuun. Ilmakehu 2023 (c) Espoon kaupunki.

ULKO-OVET

Koulurakennuksen ulko-ovet ovat pääosin alkuperäisiä tummanruskeiksi käsiteltyjä pystypaneloituja yksilehtisiä puuvia. Osassa on ovilehdessä suorakulmainen lasiaukko. Ovilla on peltiset potkulevyt. Vetimet ovat neliön muotoisia puuvetimiä.

Asuntolan pääovet ovat uusittuja vaaleanruskeaksi maalattuja pystypaneloituja yksilehtisiä puuvia. Ovilehdissä on pystysuuntainen ikkuna ja alaosissa potkupellit. Vetimet ovat kromattuja lankavetimiä. Ovein yläpuolella on alkuperäiset kolmiosaiset yläikkunat. Takaovet ovat oletettavasti alkuperäisiä pystypaneloituja, tummanruskeiksi käsiteltyjä puuvia, joissa kaksiosainen yläikkuna.

Paritalon ulko-ovet ovat alkuperäisiä pystypaneloituja puuvia, joiden puuosat on käsitelty tummanruskeiksi. Ovilehtien yläosassa on ikkuna ja alaosassa potkulevy sinkitystä pellistä. Ovilla on kromatut painikkeet.

IKKUNAT

Kaikkien rakennusten ikkunat ovat erilaisia sisään aukeavia kolmepuitteisia puuikkunoita, jonka sisäpuitteet on kytketty. Ulko-osat on käsitelty tummanruskeiksi. Ikkunat ovat alkuperäisiä. Ikkunoissa on tiilenpunaiset ikkunapellitykset.

SOKKELI

Kaikissa rakennuksissa on alkuperäinen valettu betonisokkeli. Koulurakennuksessa sisäpihan puoleinen sokkeli on pinnoitettu myöhemmin laastilla.

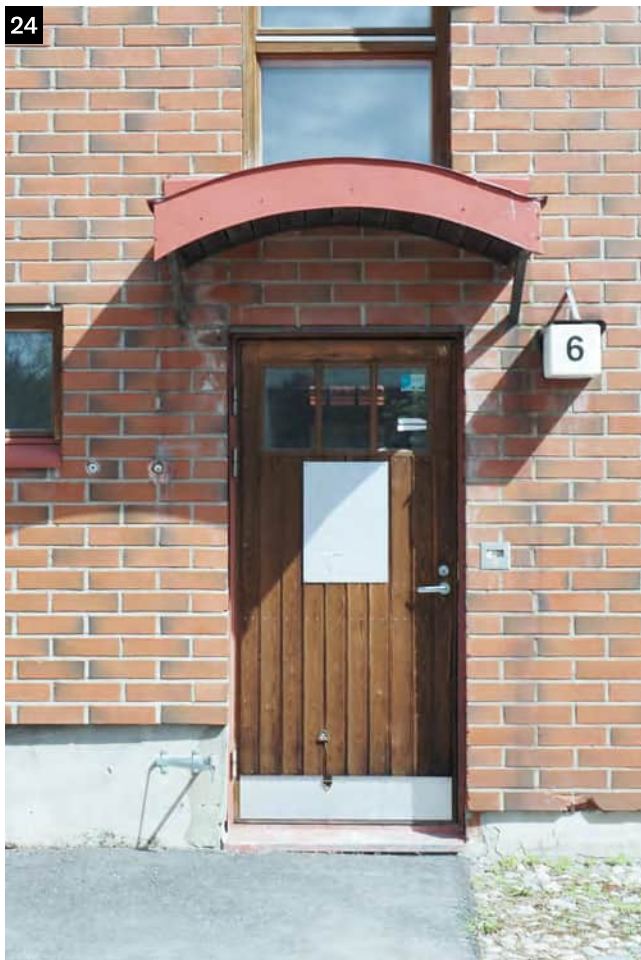
MUUTA

Koulurakennuksen julkisivun edustalla on sisäänkäyntitasanteesta jatkuva, betonista valettu istutusallas. Paritalon sisäänkäyntien edustalla on alkuperäinen pystyrimoituksesta tehty tummanruskea seinämä.

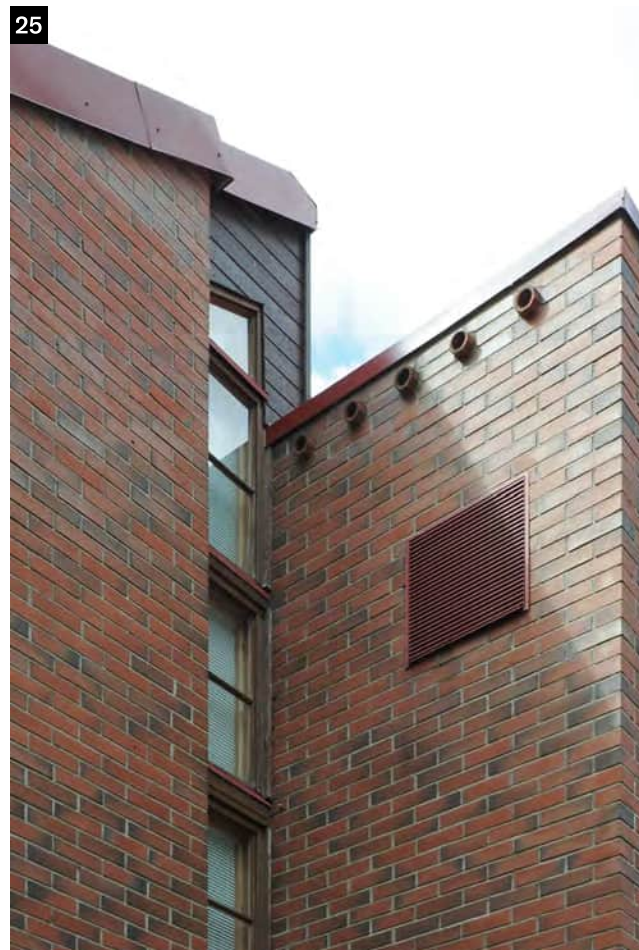
23

↑ Rakennusten korkeampien ulkojulkisivujen puolella on aiheena riviin asetetut tiiliset vesikaton tuuletusputket. Koulurakennuksen länsipuolella on pysäköintialue ja alkuperäinen pulpettikattoinen varistorakennus, jonka julkisivun materiaalipaletti vastaa muita rakennuksia.

↑ Koulun ulko-ovet ovat pääosin pystypaneloituja puuovia, joiden puuosat on käsitelty tummanruskeiksi. Keittiön oven päällä on alkuperäinen, rakennuksen muusta muotokielestä poikkeava kaareva lippakatos.

↑ Julkisivujen aukotus ja detaliikka on harkittua ja viimeisteltyä. Kuvassa liikuntasalisiiven kaakkoiskulmaus.

↑ Luokkahuoneiden ulkonevat erkkerit elävöittävät umpinaisempaa julkisivua. Erkkereiden sivuille aukeavat ikkunat tarjoavat suojaisia näkymiä ympäristöön.

↑ Koulurakennuksen liikuntasalisiivissä on muista siivistä poiketen murettu harjakatto. Kaikkien rakennusten päätyjulkisivut ovat muurimaisen umpinaisia ja aukotus on vähäeleistä.

↑ Koulurakennuksen urheilukentän puoleinen itäjulkisivu ja liikuntasalisiiven eteläseinusta ovat luonteeltaan suljettuja.

↑ Koulurakennuksen sisäpihan mittakaava on ulkojulkisivuja pienipiirteisempi. Aulatilat avautuvat pihalle suurten ikkunoiden kautta.

↗ Rakennuksen eri toiminnoilla ja luokahuonekonaisuuksilla on omat erilliset sisäänkäyntinsä. Kuvassa rakennuksen päädyssä sijaitsevien ruokailutilojen sisäänkäynti.

→ Hallinnollisten tilojen ja porrasaulan sisäänkäynti on muista poiketen julkisivusta sisäänvedetty.

32

↑ Asuntolarakennuksen julkisivujen yleisime muistuttaa aikakaudelle tyypillisiä rivitaloja.

↗ Asuntolarakennuksen massoittelu jyrkästi laskevine kattoineen yhdistyy viereisen koulurakennuksen muotokieleen. Kuvassa asuntolan länsipääty.

→ Asuntolan eteläjulkisivun puolelta on käynti kellarin tiloista takapihalle.

33

34

35

↑ Henkilökunnan asunnoiksi rakennetussa paritalossa on kaksi sisäänkäyntiä, joita julkisivusta ulkonevat varastot ja katokset rajaavat. Kaikissa pihan rakennuksissa on käytetty samanlaista julkisivudetaljiikkaa, kuten katon tuuletusputkia.

36

↑ Paritalon sisäpihalla on lastenkodin pihapiiristä erotetut asukaspihat. Olohuoneen suuret ikkunat avautuvat pihalle.

5.3 Pihapiiri ja kaupunkikuva

Merisaappaan koulu- ja asuntolakokonaisuus sijaitsee Laurinlahden pientaloalueella etelään laskevalla kevyen liikenteen väylien rajaamalla tontilla. Tontti rajautuu luoteessa Saapaspolun kevyen liikenteen raittiin, joka rajaa pihapiirin pohjoisen puoleisesta Laurinlahden koulusta. Koillisessa tontti rajautuu Ankkurikentän vieressä kulkevaan kävelyreittiin ja kaakossa läheistä puroa seuraavaan kevyen liikenteen reittiin. Tontin lounaispuolella sijaitsee viereisen pienkerrostalokorttelin pysäköintialue.

Saapumissuunta pihapiiriin on Merisaappaan katua pitkin luoteesta, ja tontin sisään tuloliittymä sekä siihen yhdistyvä pysäköintialue piharakennuksineen on sijoitettu tontin luoteiskulmaan. Rakennukselle johtaa myös idästä metsän halki polkumainen reitti, joka yhdistyy tontin pohjoisrajalla Saapaspolkuun.

Koulu, asuntola ja paritalo on sijoitettu tontin reunoille siten, että rakennuskokonaisuudesta muodostuu yhdessä metsävyöhykkeiden kanssa selkeästi suljettu, mutta luontevasti kevyen liikenteen reitteihin yhdistyvien liittymien kautta saavutettava, pihapiiri. Myös rakennuksissa toistuva, muusta ympäröivästä rakennuskannasta erottuva muotokieli ja julkisivumateriaalipaletti korostavat yhtenäistä rakennuskokonaisuutta. Rakennukset yhdistyvät toisiinsa pihan poikki kulkevilla hiekoitetuilla tai asfalttipinnoitetuilla kävelyreiteillä.

Koulurakennuksen keskellä sijaitsee atriumpiha, jonka keskellä on matalien puuaitojen rajaama istutusalue ja puu. Asuntolarakennuksen edustalla olevalla nurmikolla on pieni laatoitettu alue ja istuinryhmä. Tontin luoteiskulmassa, koulurakennuksesta ja asuntolasta hieman erillään sijaitseva paritalon takapihat on rajattu puu- ja viheraidoilla hienovaraisesti muusta tontista.

Kaupunkikuvassa Laurinlahden koulun ja Merisaappaan rakennusryhmän rakennusmassat ja kattojen lappeet mukailevat etelää kohti laskevaa rinnettä ja liittyvät etelänpuoleiseen matalampaan rakennuskantaan.

→ Pihapiiri tontin ajoliittymän kohdalta etelään päin kuvattuna. Rakennukset kääntävät selkensä kohti katualuetta ja pihan pysäköintialuetta.

→ Saapumissuunnasta koulurakennuksesta näkyy huolto-ovien puoleinen sisäänkäynti ja edustan pysäköintialue. Koulun vieressä on pieni kylmä varistorakennus.

39

← Merisaappaan rakennukset ja viereisen Laurinlahden koulu muodostavat kerros- ja pientaloalueiden rajalle 1980-luvun koulurakennusten keskittymän, jota yhdistää matalahko korkeus, tiilijulkisivut ja lapekatos.

↙ Asuntolan pihalla on suurehko, loivasti etelää kohti viettävä nurmialue, joka on rajattu viereisen kerrostalon pysäköintialueesta pensasaidalla.

↓ Kaupunkikuvassa Merisaappaan rakennukset ja Laurinlahden koulu madaltuvat rinnettä myötäillen kohti etelänpuoleista pientaloaluetta.

40

41

6. Yhteenvedo ja johtopäätökset

HISTORIA

Merisaappaan erityiskoulu ja asuntola, alkuperäiseltä nimeltään Espoonlahden lastenkoti, valmistui Espoon Espoonlahden kaupunginosaan vuonna 1986. Lastenkoti rakennettiin 1970-luvulla kaavoitetulle alueelle vanhan Laurinlahden pientaloalueen ja uuden Kivenlahden lähiön väliin. Lähellä sijaitsevan Espoonlahden keskuksen alue liikekeskuksineen oli 1980-luvulle tultaessa rakentunut osittain. Viereiselle tontille oli valmistunut vuonna 1983 Laurinlahden koulu.

Rakennuskokonaisuuden suunnitteli Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordin, ja vastuullisena suunnittelijana toimi arkkitehti Kirsti Nordin. Rakennuskokonaisuuteen kuului asuntolan ja koulun lisäksi erillinen henkilökunnan asuntorakennus. Lastenkodissa oli kaksi kuuden hengen yksikköä erityistä tukea tarvitseville 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille. Toiminnallisesti lastenkotien ja koulukotien välille sijoittunut laitos oli rakentuessaan epätyypillinen. Sen perustamisen taustalla vaikutti muun muassa halu kokeilla erityisopetuksen mahdollisuuksia uudenaikaisessa yhteisössä lähellä lasten elinpiiriä.

Nykyisin asuntolarakennus on edelleen alkuperäisessä käytössä, mutta erityiskoulun toiminta lakkautettiin vuonna 2019, ja koulurakennus on nykyään tyhjillään. Henkilökunnan asuinrakennus toimii tapaamistiloina ja ulosvuokrattuna toimistotilana.

OMINAISPIIRTEET

Merisaappaan erilliset koulu-, asuntola- ja paritalorakennukset muodostavat arkkitehtonisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Pieni koulurakennus on massoiteltu atriumtyyppisen sisäpihan ympärille, ja eri toiminnot on jäsennelty solumaisesti sisäpihan suuntaan avautuvien aulatilojen ympärille. Ulkopuolen julkisivujen ilme on suojaavan suljettu, ja ulkonevat erkkerit elävöittävät muurimaisia julkisivuja. Asuntola- ja paritalorakennusten ulkoarkkitehtuuri muistuttaa aikakaudelle tyypillistä rivitalotyyppiä. Asuntola on toteutettu avoimen kodinomaisen tilan luovalla puolikerrosratkaisulla, jossa yksityiset asuntolahuoneet ja yhteiset oleskelutilat on erotettu tasoterolla. Rakennusten muurimaiset punatiilijulkisivut ja jyrkkien räystäättömien pulpettikattojen hallitsevat massat luovat pienestä mittakaavasta huolimatta veistoksellisen vaikutelman. Suunnitteluratkaisuissa on piirteitä 1980-luvulla vaikuttaneesta regionalistisesta suuntauksesta, joka suosi paikallisuutta ja luonnonmateriaaleja, kuten punatiiltä. Koulurakennuksen massoitellussa ja ulkoarkkitehtuurissa voidaan nähdä vaikutteita myös 1950-luvun modernistisen arkkitehtuurista. Kaikkien rakennusten sisätilojen ilmettä hallitsevat jyrkät lapekatot. Tiloihin toistuvat 1980-luvulle tyypilliset kodinomaiset, arkiset mutta laadukkaat materiaalit, kuten luonnonvärinen mänty pintarakenteissa ja detaljeissa. Sisä- ja ulkotilan välinen suhde on harkittu, ja näkymiin ja tilojen välisiin siirtymiin on kiinnitetty suunnittelussa erityistä huomiota. Merisaappaan koulu muodostaa viereisen Laurinlahden koulun kanssa ajallisesti yhtenäisen koulurakennusten keskittymän pientalo- ja lähiöalueiden rajalle. Koulurakennuksia yhdistää mittakaavaerosta huolimatta eri tavoin tulkittu sisäpihatematiikka sekä materiaalin käytetty punatiili.

SÄILYNEISYYS

Rakennuksiin ei ole kohdistunut merkittäviä muutoksia. Koulurakennukseen on tehty pieniä väliseinämuutoksia, ja koulu- ja asuntolarakennuksissa on jonkin verran uusittu pintamateriaaleja ja väliovia. Tilakokonaisuudet, sisätilojen yleisime ja jopa suuri osa kiinteästä sisustuksesta on kuitenkin alkuperäistä. Paritalo on säilynyt käytännössä alkuperäisessä asussaan muuttuneesta käyttötarkoituksestaan huolimatta. Suurin julkisivuihin kohdistunut muutos on ollut koulu- ja asuntolarakennusten kattoremontti vuonna 2015, jolloin kattoja korotettiin ja vesikatteet uusittiin. Korotuksella ei kuitenkaan ollut näkyvää vaikutusta rakennusten mittasuhteisiin tai ulkoarkkitehtuuriin. Lisäksi asuntolan osastojen ulko-ovet on vaihdettu alkuperäisestä poikkeaviksi. Rakennukset ovat kuitenkin kokonaisuudessaan hyvin säilyneitä ja muodostavat yhä yhtenäisen kokonaisuuden.

ARVOT

Arkkitehti Kirsti Nordin vaikutti erityisesti lapsille suunnatun arkkitehtuurin kehittäjänä. Hän suunnitteli uransa aikana useita päiväkoteja ja kehitti päiväkotien suunnitteluohjeistuksia. Myös Merisaappaan koulu- ja lastenkotikokonaisuus edustaa lasten arkkitehtuuria ja asettuu suunnitteluratkaisuiltaan Nordinin päiväkotirakennusten jatkumoon. Rakennusten massoitteilu suojaisaksi pihapiiriksi, selkeitä tilojen välisiä yhteyksiä luova tilaohjelma ja sisätilojen kokonaisvaltainen suunnitteluote edustavat kaikki Nordinin suunnitteluperiaatteita. Nordin on suunnitellut myös toisen, ilmeeltään tavanomaisemman lastenkotirakennuksen Turkuun.

Kokonaisuuden arkkitehtoninen taso on laadukas. Julkisivujen ja sisätilojen detaljoinnissa toistuvat harkitut yksityiskohdat, jotka ilmentävät myös nykytilassaan hyvin 1980-luvun suunnitteluideologiaa. Rakennuskokonaisuuden arkkitehtoninen arvo tunnistettiin jo rakennusaikanaan, ja siitä laadittiin valmistuessaan Arkkitehti-lehden kohde-esittely. Myös Nordinin muita päiväkotikohteita on esitelty alan julkaisuissa. Merisaappaan rakennuskokonaisuus on laadukas ja hyvin säilynyt esimerkki Kirsti Nordinin työnjäljestä ja Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordinin suunnittelukohteista.

Tavallisesta koulusta toiminnaltaan poikkeava pieni erityiskoulu on typologialtaan ja tilaohjelmaltaan epätyypillinen ja omaleimainen. Kohde edustaa toiminnaltaan kokeellista rakennuskokonaisuutta, mikä tekee siitä erityislaatuisen. Myös asuntolan avoimeen puolikerrosratkaisuun perustuva tilajako poikkesi kodinomaisuudellaan tavanomaisista laitospaikoista lastenkotiosastoista. Asuntola ja paritalo ovat ulkoarkkitehtuuriltaan lähempänä aikakautensa tavanomaista asuntorakentamista, mutta rakennusten sommittelu tontille ja kokonaisvaltainen ja harkittu julkisivusuunnittelu liittävät rakennukset yhtenäiseksi kokonaisuudeksi koulurakennuksen kanssa. Rakennuskokonaisuus on säilynyt arkkitehtuuriltaan pitkälti alkuperäisen mukaisena ja edelleen yhtenäisenä kokonaisuutena, vaikka lastenkodin toiminta on muuttanut muotoaan ja koulu lakkautettu.

Lähteet

ARKISTOLÄHTEET

Arkkitehtuurimuseon arkisto (MFA)

Arkistovalokuvat

Espoon kaupungin arkisto

Rakennuttamiseen liittyvä päätöksenteko

Espoon kaupunkimittaus, Espoon kaupunki, kaupunkiteknikan keskus

Vanhat asemakaavat

Espoon kaupunginmuseum (KAMU)

Valokuvat

Espoon kaupungin karttapalvelu

Asemakaava, historialliset ilmakuvat

Espoon kaupungin rakennusvalvonta

Rakennuslupa-asiakirjat

Kirsti Nordinin arkisto

Työluettelo ja portfolio valituista suunnittelutöistä, valokuvat suunnittelukohteista

Maanmittauslaitos (MML). Paikkatietoikkuna

Ilmakuvat

Merisaappaan koulun arkisto

Rakennustyöselitys 1986

SUULLISET LÄHTEET

Kirsti Nordinin suullinen haastattelu 18.7.2024. Haastattelijana Hanna Jaakonmäki. Helsinki.

KIRJALLISET LÄHTEET

Aalto, M. 2019. Espoo lakkauttamassa sittenkin pienen Merisaappaan erityiskoulun. *Helsingin Sanomat* 19.2.2019.

Antila, T. 2021. Katso Ylpönpihan lasten lauluvideo. Akaan Seutu. Saatavilla verkossa: <https://akaanseutu.fi/2021/11/02/venla-pusa-venla-sukki-ja-jalmari-kurvi-paljastavat-paivakodin-parhaat-paikat-ylponpiha-aloitti-30-vuotta-sitten/>

Anttila, A. & RensuJeff, K. 2009. *Taiteen taskurahat. Lastenkulttuurin käsite, linjaukset ja edistäminen*. Taiteen keskuustoimikunta, tutkimusyksikön Liite 3. Lastenkulttuurin valtionpalkinnot 1981–2007.

Ark-byroo, 2017. Espoon koulut. Sektori-inventointi.

Arkkitehti-lehti 8/1971. Lounaisrannikko/Kivenlahti. s. 56.

Arkkitehtikontor Enger Nordin As. Internettopplysningen AS. Saatavilla verkossa: <http://foretak.io.no/980413845>. Haettu 5.7.2024.

Brusin, H. 1998. Larsvikin rannoilta ja teiltä. *Laurinlahden yhdyskunta 1948–1998*. Laurinlahden yhdyskunta ry.

Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1982. Suomen teknillinen seura.

Espoon karttapalvelu. Saatavilla verkossa: <https://www.espoo.fi/fi/kasvatus-ja-opetus/perusopetus/peruskoulut/laurinlahden-koulu>. Haettu 21.3.2024.

Espoonlahti. Länsimetron verkkosivu. Saatavilla verkossa: <https://www.lansimetro.fi/asemat/espoonlahti/>. Haettu 21.3.2024.

Espoon väestö osa-alueittain 31.12.2022. Espoon kaupunki. Saatavilla verkossa: https://static.espoo.fi/cdn/ff/wnHQRNI-BTojPcE2PG8bkxCQNMm9KQyCgIJz3nRCVXig/1681895332/public/2023-04/Espoon%20v%C3%A4est%C3%B6%20osa_alueittain_31_12_2022_1.1.pdf. Haettu 11.4.2023.

Helsingin Sanomat 20.5.2018. Arkkitehti Pekka Pitkäsen muistokirjoitus 1927–2018. Ola Laiho ja Ilpo Raunio.

Itälä, J. 1967. Koulunuudistuksen haaste arkkitehtikunnalle. *Arkkitehti* 12/1967, 3–5.

Jormakka, K. 1991. *Sydämellistä yhteiselämää: Espoon koulutaloja 1873–1990*. Espoo: Espoon kaupunki.

Jäntti, A. 2021. Lastensuojelun laitostilojen laatuvaatimukset. Helsinki: Helsingin kaupunki.

Kivinen, T. 1989. *Perhehoitoselvitys*. Helsinki: Sosiaalihallitus.

Kähkönen, E., 1974. Koulujen rakentaminen lähivuosina. *Arkkitehti* 4/1974, 39–40.

Løvli, G. 2018. Kreativ fred på Spjærøy. *Fredriksstad Blad* 24.4.2018. Saatavilla verkossa: <https://www.f-b.no/personalia/jubilant/hvaler/kreativ-fred-pa-spjaroy/s/5-59-1087210>. Haettu 5.7.2024.

Luoto, R.T.A. 2004. *Espoo – kasvun näkijät ja tekijät*. Espoo: Espoon kaupunginmuseo.

Maisala, P. 2008. *Espoo – oma lukunsa. Kaupunkisuunnittelun, kaupunkirakentamisen ja kaavoitushallinnon kehitys vuoteen 2000*. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus.

Makkonen S. 2004. *Opintieillä: Helsinkiläisiä koulurakennuksia 1880–1980. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2004:12*. Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Munkkiniemen rakennusinventointi 2003–2005. Helsingin kaupunginmuseo. Saatavilla verkossa <https://www.hel.fi/hel2/kaumuseo/rakennusinventoinnit/munkka/jakelu/rakennukset/0914200001172010.htm>. Haettu 3.4.2024.

Museovirasto 2009. Pietarsaari, Kråkholman asuinalue. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. https://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=3971. Haettu 31.7.2024.

Nordin, K & Nordin, E. 1984. Ravurin päiväkotia, Vantaa. *Arkkitehti* 8/1984, 38–41.

Nordin, 1987. Espoonlahden lastenkoti. *Arkkitehtitoimisto Kirsti & Egil Nordin. Arkkitehti* 6/1987, 75–78.

Nordberg, J. 1998. Larsvikin yhdyskunnan perustaminen ja yhdistyksen 30 ensimmäistä vuotta. *Laurinlahden yhdyskunta 1948–1998*. Laurinlahden yhdyskunta ry.

Nurmi, K. 2019. Merisaappaan erityiskoulu lakkautetaan Kivenlahdessa. *Länsiväylä* 14.2.2019.

Nyyssölä, K. 2022. Koulutus tulevaisuudessa. Ennakointinäkökulmia koulunkäyntiin, kehittämiseen ja osaamiseen. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2022:1.

Pietilä, R. 1977. 1980-luvun tiilifilosofiaa. *Tiili-lehti* 4/1977. Suomen Tiiliteollisuusliiton julkaisu.

Pulma, P. & Turpeinen O. 1987. *Suomen lastensuojelun historia*. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto 1987.

Riihola K., 2018. Laurinlahden ja tyhjillään olevan Merisaappaan koulun tonteille esitetään 510 oppilaan koulua ja 210 lapsen päiväkotia. *Länsiväylä* 14.3.2023.

Saapasaukion päiväkotia. Espoon kaupungin verkkosivu. <https://www.espoo.fi/fi/toimipisteet/15620>. Haettu 11.4.2023.

Saarikangas, K. 2002. Asunnon muodonmuutoksia: Puhtauden estetiikka ja sukupuoli modernissa arkkitehtuurissa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Salo M. & Tirronen T., 1992. *Lastensuojelua ja erityisopetusta samassa pihapiirissä: kokemuksia Espoonlahden lastenkodista ja Merisaappaan koulusta*. Joensuun yliopisto.

Saloranta, P. (toim.) 2014. Espoon kaupunkipolut. Espoonlahti. Laurinlahti, 16. Merisaapas. Saatavilla verkossa https://static.espoo.fi/cdn/ff/DQAmOenONwizh6Km-9obQKfj7co7Z-zkcQwGqbQ7p0jg/1624960472/public/2021-06/Espoonlah-ti_kotikaupunkipolut_teksti.pdf. Haettu 17.4.2024.

Standertskjöld, E. 2011. *Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960–1980*. Suomen rakennustaiteen museo. Rakennustietosäätiö RTS. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Suviranta, S. 2008a. Laurinlahti – Larsvik. Espoonlahden nimistö. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. Saatavilla verkossa: <https://www.espoo.fi/fi/asuminen-ja-rakentaminen/kaupunkisuunnittelu/tutustu-ja-osallistu-kaupunkisuunnitteluun/nimisto/espoo-nimien-tarinoita/espoonlahden-nimisto#laurinlahti--larsvik-33695>. Haettu 21.3.2024.

Suviranta, S. 2008b. Espoonlahti – Esboviken. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. Saatavilla verkossa: <https://www.espoo.fi/fi/asuminen-ja-rakentaminen/kaupunkisuunnittelu/tutustu-ja-osallistu-kaupunkisuunnitteluun/nimisto/espoo-nimien-tarinoita/espoonlahden-nimisto#espoonlah-ti--esboviken-33683>. Haettu 21.3.2024.

Suvisalo H. 1983. *Koulurakentamisesta*. *Tiili-lehti* 3/1983 s. 8-11. Suomen Tiiliteollisuusliitto ry:n julkaisu.

Tapaninen, R. 1980- ja 1990-lukujen koulut - normisidonnaisuudesta monitoimitiloihin ja oppimisympäristöihin. Rakennettu hyvinvointi. Museovirasto. <https://www.rakennettuhyvinvointi.fi/fi/koulurakennukset/1980-ja-1990-lukujen-koulut-normisidonnaisuudesta-monitoimitiloihin-ja-oppimisymparistoihin>. Haettu 31.7.2024.

Tapaninen, R. 2001. Suomen kouluarkkitehtuurin kehitys kulkenut puukoulusta puukouluun. *Opettaja* 8–9/2001, 26–29.

Turunen, A. 2023. *Lähiösuunnittelu sukupuolten tasa-arvon esteenä? Yhdistys 9 ja vaatimukset asumisen uudistamisesta 1960-luvulla*. Historiallinen aikakauskirja 121:4. s.380–392

Viljakainen, S. 1998. Laurinlahden yhdyskunta 1970-luvun puolivälistä alkaen. *Laurinlahden yhdyskunta 1948–1998*. Laurinlahden yhdyskunta ry.

Rakennusluvut

Espoon rakennusvalvonnan arkistossa on rakennuslupa-asia-
kirjoja ja piirustuksia vuoteen 2016 saakka. Koulurakennus-
ten piirustuksia ei ole saatavilla sähköisessä muodossa.
Tiedot saatu rakennusvalvonnan arkistosta. Luvat on alla
esitetty kronologisessa järjestyksessä.

1984

Rakennuslupatunnus: 49-1984-1964-A

Toimenpide: Uudisrakennus

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordin

Piirustukset: Asemapiirros (1 kpl), pohjapiirrokset (2 kpl),
leikkauspiirustukset (3 kpl), julkisivupiirustukset (6 kpl) ja
muut piirustukset (4 kpl)

1985

Rakennuslupatunnus: 49-1984-1540-C

Toimenpide: Rakennustöiden aikaiset muutokset

Lupa myönnettiin: 17.10.1985

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Egil Nordin

Piirustukset: Asemapiirros (1 kpl), pohjapiirrokset (2 kpl),
leikkauspiirustukset (3 kpl), julkisivupiirustukset (6 kpl) ja
muut piirustukset (4 kpl)

2015

Rakennuslupatunnus: 49-2013-901

Toimenpide: Lastenkodin asuntolan ja koulurakennuksen
katon korotus ja asuntolarakennuksen sisäiset muutokset.

Lupa myönnettiin: 5.6.2013, uudet muutokset 18.11.2015

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Rauhalampi Oy

Piirustukset: Pohjapiirrokset (4 kpl), leikkauspiirustukset (2
kpl), julkisivupiirustukset (2 kpl) ja muut piirustukset (4 kpl)

Muuta: Muutokset toteutettiin vuonna 2015

Tekijästä

Ark-byroo on arkkitehtitoimisto, jonka erikoisalaa ovat rakennushistoria- ja kulttuuriympäristöselvitykset sekä vanhojen kiinteistöjen korjaus- ja muutoshankkeet. Palvelumme kattavat kehittämishankkeissa rakennushistorialliset tutkimukset ja arkkitehti- ja sisustussuunnittelun. Suoritamme myös laserkeilausta ja fotogrammetrista mittausta. Lisäksi konsultoimme asiakkaitamme rakennussuojelun asiantuntijoina.

Ark-byroo työskentelee asiantuntijana sekä pää- ja arkkitehtisuunnittelijana Suomen kulttuurihistoriallisesti merkittävimpien kiinteistöjen parissa. Tuomme hankkeisiin tutkittuun tietoon ja laajamittaiseen kokemukseen perustuvaa strategista ymmärrystä kohteiden nykytilasta, jonka pohjalta suunnittelemme uusia, kestäviä ratkaisuja. Asiakkaisiimme lukeutuu maamme suurimpia julkisia ja yksityisiä kiinteistöjen omistajia ja kehittäjiä.

Ark-byroo tutkii mennyttä ja suunnittelee tulevaa.